

zima 2020/2021

ISSN 1506-1086

BŁĘDOWA ZGŁOBIĘSKA ❖ BRATKOWICE ❖ DĄBROWA ❖ MROWLA ❖ RUDNA WIELKA ❖ ŚWILCZA ❖ TRZCIANA ❖ WOLICZKA

KWARTALNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY SAMORZĄDU GMINY ŚWILCZA I GMINNEGO
CENTRUM KULTURY SPORTU I REKREACJI W ŚWILCZY Z SIEDZIBĄ W TRZCIANIE

Trzcionka

*Niech Wam Święta
zdrowe będą,
w rodzinie i z kołędą.*

*Z Wigilią tuż po zmroku,
bez pandemii
- w Nowym Roku!*

nr 96

cena 6 zł

Obchody Święta Niepodległości..

...w Gminie Świlecza

...w internacie ZST-W w Trzcianie

Ojczyzna to wielki
zbiorowy obowiązek.
C.K. Norwid

...w trzciańskiej „zerówce”

Polska to jest wielka rzecz,
której krzywdzić nikomu nie wolno.
C.K. Norwid

Adam Dziezic

Świadomość wpływania na otaczającą nas rzeczywistość, jej kształtowanie przy pełnym i świadomym udziale lokalnej społeczności jest największą nagrodą za pracę dla każdego samorządowca...

Ten mijający rok 2020 jest wyjątkowy...

Zdominowała go od marca walka z pandemią koronawirusa, która bezpośrednio dotyka naszą społeczność, także jednostki samorządu terytorialnego oraz pracowników samorządowych. Musimy sobie umieć radzić w tej nowej rzeczywistości z organizacją pracy i realizacją zadań – i tych nowych, i tych codziennych. Niepokój, strach, smutek nie powinny nam przysłaniać codziennej rzeczywistości, obowiązków, realizacji celów, ale przede wszystkim refleksji o niezwykłości naszych narodowych, historycznych i realnych osiągnięć i ludziach, którzy je tworzyli.

Odrodzona polska samorządność obchodziła w tym roku jubileusz 30-lecia

Uczestniczyłem i uczestniczę w jakiejś części w procesie jej rozwoju. Wcześniej z mniejszą świadomością, dziś w sposób dojrzały, ze zrozumieniem i pełną świadomością tego w jaki sposób mogę wpływać na ten rozwój. Jestem świadkiem zachodzących na tym polu przemian. Widzę i staram się rozumieć, co jest nadzieją, a co z zagrożeniem. W 1990 roku zmienił się ustrój kraju, a reforma samorządowa była jednym z elementów tej przemiany. Wcześniej obowiązywał u nas system centralizmu, mieliśmy do czynienia z namiastką samorządów. Nie miały one osobowości prawnej, finansowej. O niczym właściwie nie stanowiły, nie wyznaczały priorytetów, kierunków rozwoju poszczególnych środowisk. Była to raczej namiastka samorządności ale nawet wtedy dzięki zaangażowaniu społeczeństwa bardzo wiele udało się zrobić. Te właśnie doświadczenia w zakresie czynionych prób samostanowienia na poziomie lokalnym zaowocowały później z dobrym skutkiem.

Rokrocznie 11 listopada przypada Narodowe Święto Niepodległości

W tym roku – było szczególne. Inne to święto niż zwykle, ale serdeczne, wspomnieniowe. Bardzo bym chciał, aby było to ostatnie tak obchodzone. Prawie połowa Polaków – jak podawały media – deklarowała, że świętowała 102. rocznicę odzyskania niepodległości, a to poprzez wywieszenie flagi narodowej na domu, czy balkonie kamienicy, rozmowy i wspomnienia historii, oglądanie i słuchanie tematycznych audycji radiowych czy telewizyjnych dotyczących Święta Niepodległości oraz uczestnictwo w uroczystościach religijnych i publicznych organizowanych w miejscowości zamieszkania. Te symbole polskości te flagi i sposób wyrażania jedności były w mojej ocenie ze względu na pandemię potrzebne bardziej niż zwykle.

Niestety – koncerty, festyny i widowiska najbardziej, rekonstrukcje historyczne, wycieczki do miejscach pamięci, uroczyste składanie wieńców i kwiatów na grobach i pomnikach bohaterów – także warty honorowe oraz parady wojskowe, wydarzenia sportowe, nie odbyły się. Obchodom Narodowego Święta Niepodległości najbardziej atrakcyjne formy świętowania proponowały zwykle władze lokalne. Cóż teraz mogliśmy zaproponować? W porozumieniu z instytucją kultury i sportu GCKSiR Gminy Świlcza zs. w Trzcianie, wszystkie placówki oświatowe oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia zadbały o przypomnienie faktów z prawdziwej historii Polski. Od początku pandemii koronawirusa i w obliczu decyzji rządowych, wprowadzających w obawie o życie i zdrowie obywateli niemal cał-

kowite zamknięcie szkół realizowaliśmy zdalną edukację, nie zapominając jednak o tych najważniejszych wartościach.

Trzeba solidarnie przetrwać ciężką próbę człowieczeństwa

Muszę przyznać, że obserwuję zjawisko podnoszenia się wiedzy historycznej Polaków, ale przede wszystkim naszych mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Cieszę się, że również wiedza Polaków na temat historycznych i kulturowych aspektów naszej rzeczywistości zwiększyła się. To wielka zasługa wychowawców, nauczycieli, instruktorów i pasjonatów. Również czytelnictwo książek na ten temat, filmów i seriali troška o biblioteki, które w naszej gminie, modernizujemy i nowatorstwo w zakresie czytelnictwa są pozytywnym zjawiskiem.

Zamiarem moim nie jest czynienie podsumowań pracy Rady Gminy ani Urzędu czy artykułowania trudnych, czasem nierozwiązanych spraw. Czynimy to na bieżąco i każdy zainteresowany ma łatwy dostęp do wszelkich informacji o gminie zarówno na forach internetowych gminy, na łamach czasopism i biuletynów informacyjnych i w formie bezpośrednich kontaktów, ale zawsze zgodnie z przepisami reżimu sanitarnego – pandemicznego. Wszystkie media gminne troszczą się o aktualność, staranność przekazu informacji i materiałów dotyczących gminy na tle, także regionu i kraju. Ich wszechstronność tematyczna wpływa na ich popularność.

Jestem zadowolony z osiągnięć solidnej pracy samorządu gminnego. Efekty – to lokaty w rankingach, nagrody, wyróżnienia, co nie oznacza, że stworzyliśmy już „raj na ziemi”. Cieszy mnie fakt dostrzegania działań, doceniania i uznawania, z pokorą i zrozumieniem przyjmuję również krytykę, która pomaga mi w podnoszeniu jakości pracy. Jednak wspólna praca naszej RG, sołtysów, stowarzyszeń i organizacji, mieszkańców, którzy partycypują w tym, co robimy zasługują na uznanie.

Zadowolenie wzbudza we mnie fakt, że kierunki rozwoju gminy, które zarysowałem, kilka lat temu, krok po kroku – wspólnie realizujemy, wykorzystując środki własne i zewnętrzne.

Współpraca, trwałość ekonomiczno-finansowa, trwałość społeczna, kulturowa, obywatelska, jakość zarządzania – to cechy naszej gminnej samorządności. Świadczą o tym m.in. nowe pracownie szkolne, wykonane od podstaw lub zmodernizowane drogi, mosty, chodniki, oświetlenie uliczne, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, instalacje fotowoltaiczne, czy też parkingi i miejsca do rekreacji.

Oczywiście, wszystkie nowe i nawet niewielkie inwestycje usprawniające życie mieszkańcom cieszą, bo też dzięki nim w naszej Gminie żyje się coraz lepiej. Kończy się właśnie 7-letnia perspektywa finansowej (2013-2020), kiedy widać już dobrze, jak nasze lokalne społeczności sięgały po fundusze europejskie i co potrafiły zrobić dla podniesienia stopy życiowej mieszkańców Gminy Świlcza. Na to wszystko złożył się ogromny wysiłek wielu ludzi chcących żyć i mieszkać w lepszych warunkach. Te wysiłki, dotacje i pieniądze własne mają bezpośredni wpływ na dorobek wszystkich mieszkańców naszej gminy i regionu.

– *Żyjemy dzięki dokonaniom przodków ofiarowujących nam środowisko nazywane ojczyzną, które zobowiązani jesteśmy chronić i przekazać w jak najlepszym stanie pokoleniom następnym* – i niech tak będzie jak głosił R. Dmowski.

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE 6-24

Gmina i społeczność lokalna upamiętniła bohaterów niepodległości	6
Liderzy Kooperacji	6
Prace remontowe przy Zbiorowej Mogiłe żołnierzy z II wojny światowej na cmentarzu w Bratkowicach	9
Doposażenie placu zabaw w Błędowej Zgłobieńskiej	10
Program „Czyste Powietrze”	11
ASA LOWE 2.0 – Akademia Seniora Aktywnego przy LOWE	12
Program „Opieka wychnieniowa” – edycja 2020	12
Gmina Świlcza wśród najlepszych!	13
Nowe stroje dla Zespołu Pieśni i Tańca „Pułanie”	14
Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych	16
Przemoc w rodzinie	17
Uroczyste otwarcie Zielonej ekoAkademii	18
XVIII Wojewódzki Konkurs Ekologiczny – podsumowanie ...	19
Jesień w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy zs. w Trzcianie	22
Kolejne środki na zakup sprzętu do szkół w ramach rządowego programu Aktywna tablica na lata 2020-2024	24

EDUKACJA I WYCHOWANIE 25-36

Obchody Dnia Edukacji Narodowej w szkołach Gminy Świlcza	25
Takiego Dnia Edukacji Narodowej jeszcze nie było... (14 X 2020 r.)	27
Konferencja szkoleniowa dyrektorów placówek oświatowych	29
W Krainie Sylab i Głosek, Liczb, Mądrości i Zasad	30
Odkrywczy i miłośnicy języka angielskiego	32
Poprawa bezpieczeństwa przy SP nr 1 w Mrowli	34
Owady okiem fotografa amatora	35
Język ojczysty jako wartość	35

W KRĘGU WIARY I TRADYCJI 37-42

XX Dni Papieskie	37
Wszystkich Świętych – historia	38

Uwaga Czytelnicy, Sympatycy i Korespondenci „Trzcionki”!

Redakcja „Trzcionki” uprzejmie prosi o nadsyłanie wspomnień, refleksji, własnych przemyśleń, artykułów problemowych do każdego kolejnego numeru na miesiąc przed upływem kolejnego kwartału, **do nr 97 – do 1 MARCA 2021 r.**

Po upływie tego terminu materiałów nie przyjmujemy!

Redakcja przypomina o właściwym wykorzystywaniu danych osobowych wg przepisów RODO (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z dn. 27 kwietnia 2016 r.).

Zofia Dziedzic

Aspekt religijny Bożego Narodzenia i Trzech Króli	40
Z parafii Bratkowice	41
Współczesne zwyczaje noworoczne	42

Z KULTURY I DLA KULTURY 43-64

36. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego – ważną tradycją kultury ludowej	43
Jerzy Dynia (1935-2020)	47
Razem dla KULTURY (cz. II)	49
Ważne rocznice 2021 roku	55
Otwarcie nowych pomieszczeń Biblioteki Publicznej w Dąbrowie	56
Z wystawy „Fotoreflexje” w RDTL w Trzcianie	58
Wystawa grafiki komputerowej „Wizje ulotne”	60
Śmiertelnie wesołe epitafia strażackie	61
Trwają prace remontowe w filii GCKSiR w Bratkowicach	62
Kącik poetycki, aktualny... ..	64

HISTORIA ŻYJE W NAS 65-72

Remont Zbiorowej Mogiły pomordowanych i poległych żołnierzy AK	65
Polskie drogi ku niepodległości	67
Ekspatriacja, czyli wypędzenie ludności polskiej z Kresów Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej	68
Kalendarium historyczne	71

GŁOS MŁODYCH Z ZST-W 73-79

W trosce o bezpieczeństwo i komfort życia	73
Reżimowo, ale bezpiecznie – w internacie ZST-W w Trzcianie	74
Narodowe Święto Niepodległości w internacie ZST-W w Trzcianie	75
W stronę kreacji, w stronę fantazy... ..	76
Zajęcia praktyczne w dobie pandemii	78

PRZYRODA, EKOLOGIA, SPORT 80-86

Akcja Sprzątania Świata w Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy!	80
Nietoperzy świat nieznaną	81
Sowy – mądre głowy	83
Biedronki azjatyckie, precz!	84
Podsumowanie rundy jesiennej sezonu piłkarskiego 2020/2021	85

ROZMAITOŚCI 86

Kącik kulinarny – smacznie i zdrowo!	86
Przysłowia o grudniu – zapamiętasz?	88
Pisali o nas... ..	89
„Na świętego Andrzeja pannom z wróżby nadzieja”	89
Humor z zeszytów szkolnych	90
Uśmiechnij się	90

Trzcionka
Rok założenia:
17.01.1997

WYDAWCA: Samorząd Gminy Świlcza i Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie.

ISSN 1506-1086

Do druku oddano: 15.12.2020 r.

REDAGUJE KOLEGIUM w składzie: Zofia Dziedzic, Władysław Kwoczyński, Zbigniew Lis, Artur Szary.
ADRES REDAKCJI: 36-071 Trzcionka – Gminne Centrum Kultury w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, tel. 17 85 14 438, www.swilcza.com.pl, e-mail: gcksir1212@gmail.com.

NAKŁAD: 500 egz. Nr ident. 690473296. Pismo zarejestrowano w Sądzie Wojewódzkim w Rzeszowie, Sygn. Akt. I Ns Rej. Pr. 18/97.

OPRACOWANIE GRAFICZNE: Dorota Wadiak. **DRUK:** Nasza Drukarnia, Justyna Adamiec, tel. 506 792 965.

Za treść poszczególnych artykułów odpowiadają autorzy. **Nie przyjmujemy przedruków z książek, gazet czy Internetu. Nie zwracamy materiałów nie zamówionych i zastrzegamy sobie prawo segregacji nadsyłanych materiałów, dokonywania skrótów i poprawek. Nie płacimy wierszówki.**

Szanowni Państwo!

Z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego 2021 Roku „Wszyscy - Wszystkim ślą życzenia”.

Boże Narodzenie to święto wielkiej radości, wyrażające się w Wigilii, oplatku, choince, kolędach... Nastrój całej oktawy poświęconej - to wielka radość. Trzeba, aby życzenia: zdrowia, radości, wzajemnej życzliwości i szczęścia, stały się źródłem miłości do Boga i wzajemnie - do siebie - wszystkich nas.

Oby zniknęły wszelkie formy przemocy, wojny, pandemii i ucisk. Niech nadchodzący 2021 rok będzie czasem zdrowia, pokoju i spełnienia marzeń zarówno w życiu osobistym i zawodowym każdego Mieszkańca i Sympatyka Gminy Świlcza.

Obyśmy wszyscy odrodzili w sercach nadzieję na dobre życie, nawet wbrew wszystkim przeszkodom.

Wójt Adam Dziedzic
Z-ca Wójta Sławomir Styka
Przewodniczący RG Piotr Wanat

Grudzień 2020 r.

Szanowni Państwo, drodzy Współpracownicy! Miłośnicy i Sympatycy działań kulturalnych i artystycznych GCKSiR w gminie Świlcza!

Któż z nas nie lubi słuchać pięknych i serdecznych życzeń, skierowanych pod naszym adresem? Boże Narodzenie i Nowy Rok to wyjątkowy dzień, w którym życzenia mają swój szczególny, niezwykle wymiar, bowiem sprawdzają się tylko wtedy, gdy są wypowiedzane z sercem!

Rozpoczynając Święta życzymy, by były one wyjątkowe, najlepsze z dotychczasowych, przebiegały w zdrowiu, miłości wzajemnej, rodzinnej i błogosławieństwie Bożym.

Każdy pierwszy stycznia to początek nowego rozdziału, który liczy 365 (czasami 366) stron. Niech życzenia noworoczne przyniosą osobom obdarowanym nimi motywacją do dbałości o zdrowie, do lepszych wyborów, dodadzą więcej siły i szczęście, którego nie zastąpi.

Szczęśliwego Nowego Roku 2021!

Adam Majka
Dyrektor GCKSiR w Trzcianie

Drodzy Czytelnicy i Korespondenci!

Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku 2021 r. naszym Władzom Samorządowym, Czytelnikom, Sympatykom, Redaktorom stałym i okazjonalnym, konstruktywnym Krytykom, Grafikom, Drukarzom, Dystrybutorom i Przyjaciółom życzymy:

- zdrowia, radości i ciepłej rodzinnej atmosfery, bo to najważniejsze,
- pełnych miłości, bo to jest sens życia,
- wiary, bo to pozwala przetrwać trudne chwile,
- nadziei, bo wtedy niemożliwe jest możliwe,
- ciekawych, mądrych, edukacyjnych, pisanych kulturalną polszczyzną artykułów.

Kolejny zaś 2021 r.
niech obdarzy Państwa,
optyризmem, czasem pokoju
i spełnionych zamierzeń.

Redakcja „Trzcionki”

Nastal czas, w którym każdy z nas zadaje egzamin ze swojej wiary w Boga i wiary w drugiego Człowieka. Bo przecież sama wiara w Boga, ma nas tylko ocalić od zła, a nie ocalić naszych Braci.

Drodzy Nasi Przyjaciele, Szanowni Państwo!

Takiej właśnie wiary życzymy Wam wszystkim w tym szczególnym czasie Świąt Bożego Narodzenia, wiary, która wypełni serca nadzieją i miłością.

Senator Rzeczypospolitej Polskiej
Stanisław Ożóg

Radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego
Karol Ożóg

Boże Narodzenie 2020

Artur Szary

Gmina i społeczność lokalna upamiętniła bohaterów niepodległości

W dniu Narodowego Święta Niepodległości (11 listopada 2020 r.) wójt Gminy Świlcza, Adam Dziedzic, razem z prezesem Towarzystwa Przyjaciół Świlczy i dowódcą 3. Kompanii Strzeleckiej, mł. insp. ZS Arturem Szarym oraz radnym Gminy i Naczelnikiem OSP Świlcza, druhem Tomaszem Gazdą, złożyli kwiaty i upamiętnili Bohaterów Niepodległości, którzy swój ród wywodzą stąd: ze Świlczy, z Trzciany, Rudnej Wielkiej, Mrowli i Bratkowic.

Są to:

- płk Leopold Lis-Kula (1896-1919),
- kpt. Tadeusz Kirchner (1891-1940),
- płk Mieczysław Kawalec (1916-1951).

■ Przed tablicą upamiętniającą płk. L. Lisa-Kulę

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Liderzy kooperacji”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020

Małgorzata Magda

LIDERZY KOOPERACJI

W 2018 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy przystąpił do projektu: „Liderzy Kooperacji”, realizowanym w województwie podkarpackim przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie przy współpracy z Ośrodkami z województwa podlaskiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego, lubelskiego.

Przedstawiciele różnych organizacji społecznych, Ośrodków Pomocy Społecznych, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie wypracowali „Model Kooperacji” – współpracy pomiędzy jednostkami w celu podniesienia efektywności świadczenia pomocy rodzinom, osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym lub znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy zdrowotnej.

Wypracowany w pierwszym etapie „Model Kooperacji” został zaakceptowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i od lipca 2019 roku rozpoczęły się prace związane z realizacją kolejnego etapu czyli wdrażanie „Modelu” w praktyce, czyli tzw. „praca Modelem”.

Do kolejnego etapu zostali zaproszeni przedstawiciele instytucji gminnych, powiatowych i wojewódzkich, który ma za zadanie wdrożyć w praktyce założenia „Modelu” stworzonego w pierwszym etapie.

W skład Partnerskiego Zespołu Kooperacji w gminie Świlcza wchodzi przedstawiciele Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnem, Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świlczy, Zespołu Interdyscyplinarnego w Świlczy, co ma służyć zacieśnieniu współpracy pomiędzy jednostkami w celu usprawnienia systemu niesienia pomocy na rzecz mieszkańców Gminy Świlcza.

Partnerski Zespół Kooperacji we wrześniu 2019 roku i styczniu 2020 roku przeprowadził warsztaty diagnostyczne z rodzinami zaproszonymi do udziału w projekcie z terenu gminy Świlcza.

Opracował indywidualny plan pomocy rodzinie/osobie oraz stworzył projekt socjalny z wraz pakietem usług zapewniającym rodzinie/osobie pomoc w wyjściu z trudnej sytuacji życiowej, czy przezwyciężeniu trudności. „Model Kooperacji” zakłada współpracę zakwalifikowanej rodziny/osoby na każdym etapie prac Zespołu z instytucjami zaangażowanymi w pracę zespołu poprzez informowanie o aktualnej sytuacji rodzinnej, zdrowotnej czy edukacyjnej.

„Model Kooperacji” zakłada również możliwość skorzystania przez członków Partnerskich Zespołów Kooperacji ze szkoleń, warsztatów, prelekcji, superwizji, które mają podnieść poziom kwalifikacji kadry pomocowej.

Warsztaty z zakresu komunikacji społecznej i interpersonalnej

W ramach projektu pn. „Liderzy Kooperacji” dla członków Partnerskich Zespołów Kooperacji został opracowany specjalny program szkoleń 40 godzin dydaktycznych z zakresu komunikacji społecznej i interpersonalnej, budowania zaufania i współpracy w zespole, rozwiązywania problemów, asertywności i metod pracy z rodziną.

Od września 2019 roku do lipca 2020 roku z warsztatów skorzystało 6 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy. Uczestnicy szkolenia ćwiczyli sposoby skutecznej kooperacji, rozwiązywania konfliktów, negocjacji, asertywnej odmowy oraz wprowadzania w życie dobrych praktyk.

Zastosowane zostały metody warsztatowe, tj.: praca w parach, praca w podgrupach, symulacje, odgrywanie ról, kwestionariusze samooceny, mini-wykłady z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych i dyskusje moderowane tak, aby uczestnicy sami wyciągali odpowiednie wnioski i dzielili się między sobą wiedzą i doświadczeniem.

Praca indywidualna i w podgrupach

Członkowie Partnerskiego Zespołu Kooperacji oraz pracownicy socjalni zatrudnieni w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy mają również możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczeń certyfikowanego Superwizora Pracy Socjalnej. Superwizja pracy socjalnej polega na ustawicznym rozwoju zawodowym pracowników socjalnych, służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonania.

Podjęte działania, zdobyta wiedza, umiejętności oraz wymiana doświadczeń z pozostałymi członkami Partnerskiego Zespołu Kooperacji wspiera w efektywniejszym realizowaniu zadań zawodowych.

W związku z zagrożeniem zarażeniem koronawirusem Covid-19 oraz realizacją projektu „Liderzy Kooperacji” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, finansowanego ze środków Europejskiego funduszu Społecznego na lata 2014-2020, w dniu 21 lipca 2020 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, przekazał bezpłatnie Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świlczy środki ochrony osobistej, tj.: maseczki ochronne jednorazowe, opakowania rękawiczek jednorazowych, środek do dezynfekcji, termometry bezdotykowe, kombinezony ochronne, bezdotykowe dozowniki na płyn dezynfekcyjny, mat dezynfekcyjne, chusteczki do dezynfekcji powierzchni, ozonator powietrza.

Otrzymane środki ochrony indywidualnej rozdysponowano na poszczególne działy, co zwiększa bezpieczeństwo zarówno pracowników jak i mieszkańców gminy Świlcza w okresie zagrożenia zachorowania na COVID-19.

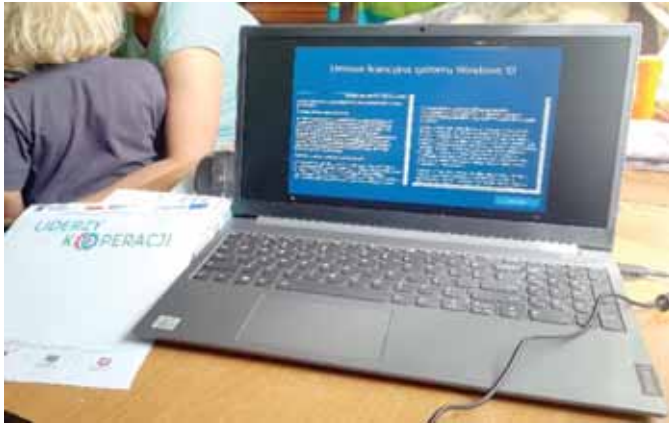
Baza warsztatowa

Od 1 sierpnia 2020 roku Partnerski Zespół Kooperacji rozpoczął realizację usług zaplanowanych i zatwierdzonych w projekcie socjalnym. W ramach projektu zaplanowano realizację usług w oparciu wskazane poniżej potrzeby rodzin i ich członków:

- Potrzeby dorosłych członków rodzin związane z poprawą pełnienia przez nich ról rodzicielskich i małżeńskich, wzmocnieniem kondycji psychicznej, zwiększeniem samodzielności życiowej np. **konsultacje indywidualne psychologiczne dla osoby dorosłej prowadzone przez specjalistę z zakresu psychoterapii**;

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE

- Potrzeby dzieci związane z poprawą ich funkcjonowania w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym podwyższeniem wyników w nauce, w tym możliwością pełnego udziału w nauczaniu zdalnym oraz rozwojem zainteresowań np. zakup laptopa do nauki zdalnej, warsztaty edukacyjne z wykorzystaniem klocków Lego, zakup pomocy dydaktycznych do Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy;

Podstawowy sprzęt medialny

- Potrzeby całych rodzin poprzez wykształcenie nawyku wspólnego, efektywnego i satysfakcjonującego dla wszystkich członków rodzin spędzania czasu, poprawę funkcjonowania w środowisku domowym, odtworzenie lub nawiązanie satysfakcjonujących więzi rodzinnych np. spędzanie wspólnie czasu na basenie;
- Poprawa stanu zdrowia, zwłaszcza u dzieci, poprzez korektę wad postawy, usprawnienie ruchowe, poprawę wymowy, w tym wypracowanie aparatu artykulacji mowy np. **usługa logopedyczna przeprowadzona przez specjalistę z zakresu logopedii w miejscu zamieszkania.**

17 października 2020 roku odbył się zaplanowany ewaluacyjny warsztat diagnostyczny mający na celu analizę zrealizowanych usług skierowanych do rodzin. Członkowie Partnerskiego Zespołu Kooperacji podczas spotkania z rodzinami zwracali szczególną uwagę czy założenia projektu socjalnego zostały zrealizowane, czy w rodzinach nastąpiła poprawa jakości życia, wzrost samoakceptacji, samooceny, sprawczości, podniesienie kompetencji wychowawczych czy wzrost umiejętności edukacyjnych.

Rodziny zostały zapewnione, że mimo iż realizacja projektu „Liderzy Kooperacji” zbliża się ku końcowi, nie pozostaną one pozostawione samym sobie, ale mogą liczyć na wsparcie instytucji gminnych czy powiatowych.

„Model Kooperacji” zakłada wypracowanie przez Członków Partnerskiego Zespołu Kooperacji rekomendacji zmian prawno-organizacyjnych dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Realizacja projektu jest zaplanowana do 31 grudnia 2020 roku.

LIDER PROJEKTU

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

PARTNERZY PROJEKTU

Jolanta Hawer

Prace remontowe przy Zbiorowej Mogile żołnierzy z II wojny światowej na cmentarzu w Bratkowicach

Gmina Świlcza otrzymała dotację w kwocie 92 000 zł na realizację zadania polegającego na wyremontowaniu oraz odrestaurowaniu Zbiorowej Mogiły z II wojny światowej mieszczącej się na cmentarzu parafialnym w Bratkowicach.

Zbiorowa mogiła upamiętniająca ofiary II wojny światowej została w całości odrestaurowana oraz wyremontowana. Wszystkie elementy zostały zdjęte i zastąpione nowymi, granitowymi. W centralnym miejscu mogiły znajdowała się tablica główna z trzema krzyżami, która została odnowiona. Na płycie głównej wymieniono 18 tabliczek z imionami z nazwiskami pomordowanych i poległych w walce. W górnej części mogiły odnowiono trzy chromoniklowe krzyże oraz orzeł z koroną.

Remont miał na celu oddanie hołdu ofiarom pochowanym w zbiorowej mogiłe oraz przyczynił się do zachowania dla kolejnych pokoleń miejsca przypominającego o ciężkiej i bolesnej historii naszej „małej” ojczyzny. Rezultatem zadania było przywrócenie odpowiedniego wyrazu, stanowiącego wyraz hołdu partyzantom biorącym udział w operacji „Burza” i mieszkańcom wsi poległym w II wojnie światowej. Realizacja zadania podkreśliła prestiż miejsca pamięci a, także wpłynęła na zachowanie i ochronę naszego dziedzictwa narodowego.

Dotacja na ww. zadanie pochodzi z następujących źródeł:

- **Dotacja w kwocie 32 000 zł** na realizację zadania w ramach Programu Groby i cmentarze wojenne w kraju ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury,
- **Dotacja celowa w kwocie 60 000 zł** na realizację zadania w ramach podpisanego porozumienia z Wojewodą Podkarpackim w sprawie powierzenia zadań, przyznania dotacji i ustalenia wzajemnych obowiązków w zakresie bieżącego utrzymania, remontów oraz sprawowania opieki nad cmentarzami i mogiłami wojennymi.

Całkowity koszt inwestycji to 100 000 zł. Prace remontowe przy zbiorowej mogiłe wykonała firma Handlowa „ROSE” Tomasz Leszczak ze Strzyżowa.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Jolanta Hawer

Doposażenie placu zabaw w Błędowej Zgłobieńskiej

ŚWILCZA
Gmina

W październiku 2020 r. dokonano odbioru robót zadania pn. „Uczymy się i bawimy aktywnie spędzając czas – doposażenie placu zabaw w Błędowej Zgłobieńskiej – II etap”. Zadanie to zostało dofinansowane ze środków Budżetu Województwa Podkarpackiego w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2017-2020.

Zakres inwestycji obejmował doposażenia placu zabaw w Liniarium oraz wykonanie nowego ogrodzenia placu od strony południowo-wschodniej.

Koszt całkowity inwestycji wyniósł **48 401,72 zł**, a dofinansowanie ze środków pochodzących z PPOW wyniosło **10 000,00 zł**.

Poprzez realizację zadania zostało stworzone ogólnodostępne, bezpieczne miejsce rekreacji integrujące dzieci i młodzież. Plac zabaw to coś więcej niż tylko miejsce, gdzie dzieci przyjemnie mogą spędzić czas. Urządzenia wspinaczkowe służą nie tylko beztrudnej zabawie, lecz również promują zdrowy tryb życia i wspomagają prawidłowy rozwój psychofizyczny dzieci. Tego typu element małej architektury zagwarantuje dzieciom kreatywny rozwój poprzez zabawę, kształtowanie sprawności fizycznej w zakresie równowagi, czworakowania, zwinności i siły, kształtowania umiejętności współdziałania w zespole. Atrakcyjne wyposażone place zabaw, wzmacniają sprawność fizyczną dzieci. Urządzenie placu zabaw pozwoli na prawidłowe zagospodarowanie terenów na obszarze wiejskim, wpłynie korzystnie, na jakość lokalnej społeczności, dzięki możliwości wspólnej organizacji czasu wolnego całych rodzin. Ogrodzenie placu zabaw od strony południowo-wschodniej pozwoli na bezpieczną zabawę dzieci na tym terenie.

Plac zabaw znajduje się tuż obok drogi gminnej. W pobliżu znajdują się także Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Błędowej Zgłobieńskiej. Stare ogrodzenie od wielu lat było tylko remontowane oraz odmalowywane. Ogrodzenie podnosi bezpieczeństwo dzieci oraz wyraźnie zaznacza granicę przestrzeni zarezerwowanej dla dzieci.

Projekt ma ogromne znaczenie zarówno dla wzrostu atrakcyjności spędzania wolnego czasu jak również dla budowania poczucia wspólnoty lokalnej.

Place zabaw pełnią istotną funkcję w rozwoju fizycznym jak i psychicznym bawiących się na nich dzieci. Na placu zabaw dzieci będą mogły dokonywać wielu ciekawych odkryć. Wszystkie dzieci zarówno młodsze, jak i starsze mogą stawiać czoło nowym wyzwaniom i doświadczać całej gamy pozytywnych emocji. Dodatkowo

atrakcyjnie wyposażone place zabaw wzmacniają sprawność fizyczną dzieci. Realizacja inwestycji pozwoli również na poszerzenie i urozmaicenie oferty rekreacyjnej skierowanej do społeczności lokalnej o inne formy zajęć rekreacyjnych i aktywnego wypoczynku.

Dość mamy nudy,
izb, dróg, podwórka!
Na placu zabaw
od teraz zbiórka!

Zadanie zostało zrealizowane w ramach partnerstwa publiczno-społecznego, tj. gminy Świlcza przy współpracy z członkami Ochotniczej Straży Pożarnej w Błędowej Zgłobieńskiej oraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej.

Bernadeta Bąk

Program „Czyste Powietrze”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy, informuje mieszkańców, że w związku z ustawą z dnia 14 sierpnia 2020r o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 r., poz. 1565) tut. Ośrodek od dnia 12 października 2020 r. wydaje zaświadczenia o wysokości przeciętnego, miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego osoby fizycznej dla osób, które zamierzają złożyć wniosek o przyznanie dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”.

Powyższy program dotyczy dofinansowania wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy oraz na przeprowadzenie niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku.

Od października 2020 roku osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, może złożyć żądanie wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka jej gospodarstwa domowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1565 – zmiana ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawy Prawo ochrony środowiska).

W przypadku mieszkańców Gminy Świlcza zaświadczenia wydawane będą w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świlczy, 36-072 Świlcza 168 tel. 17-86-70-142, 17-86-70-146, 17-86-70-136.

Dochodem przypadającym na jednego członka danego gospodarstwa domowego jest dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.).

Gospodarstwo domowe tworzą:

- osoba fizyczna samotnie zamieszkująca i gospodarująca (gospodarstwo domowe jednoosobowe), albo
- osoba fizyczna oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

Wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu ustalana jest na podstawie dochodów osiągniętych w:

- przedostatnim roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono żądanie wydania zaświadczenia

- w przypadku żądania złożonego w okresie od dnia 1 stycznia 2021 roku do dnia 31 lipca 2021 roku,
- ostatnim roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono żądanie wydania zaświadczenia – w przypadku żądania złożonego w okresie od dnia 1 sierpnia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 roku.

Podsumowując powyższe wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu ustalana jest na podstawie dochodów osiągniętych w 2019 r. Natomiast począwszy od 1 sierpnia 2021 r. wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu ustalana będzie na podstawie dochodów osiągniętych w 2020 r.

Do ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu z gospodarstwa rolnego stosuje się przepisy art. 5 ust. 8-9 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, przy czym ilekroć w tych przepisach mowa jest o:

- rodzinie – rozumie się przez to gospodarstwo domowe – opisane powyżej,
- gospodarstwie rolnym – rozumie się przez to gospodarstwo rolne, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 333).

Wysokość przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2019 r. wynosi 3244,00 zł (270,33 zł miesięcznie).

Do ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne stosuje się odpowiednio przepis art. 5 ust. 7a ustawy z dnia

28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Żądanie wydania zaświadczenia zawiera następujące dane osoby fizycznej, oraz członków jej gospodarstwa domowego:

- imię i nazwisko,
- numer PESEL, a w przypadku, gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- adres miejsca zamieszkania,
- adres poczty elektronicznej lub numer telefonu, o ile je posiada.

Żądając wydania zaświadczenia, osoba fizyczna składa oświadczenie potwierdzające, że Narodowy Fundusz lub Wojewódzki Fundusz wymaga zaświadczenia w celu przyznania dofinansowania.

Wzór żądania wydania zaświadczenia można pobrać ze strony internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy <http://www.gops.swilcza.com.pl/index.php/swiadczenia-rodzinne/program-czyste-powietrze>.

ASA LOWE 2.0 – Akademia Seniora Aktywnego przy LOWE

Gmina Świlcza jako partner Małopolskiej Izby Samorządowej we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej rozpoczyna realizację zadania ASA LOWE 2.0 – Akademia Seniora Aktywnego przy LOWE (kontynuacja LOWE).

W programie akademii zaplanowane są następujące zajęcia:

- SPRAWNY UMYSŁ SPRAWNE CIAŁO – rozwijanie sprawności ruchowej,
- OKNO NA ŚWIAT – rozwijanie kompetencji językowych,
- CYFROKLUB SENIORA – rozwijanie kompetencji cyfrowych,
- SPOTKANIE ZE SZTUKĄ TWÓRCZO I KREATYWNIE – rozwijanie umiejętności twórczych,
- AKTYWNY SENIOR W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ – rozwijanie kompetencji społecznych.

Aby przyjemniej spędzało się czas w trakcie wyzwań związanych z rozwijaniem kompetencji, dla uczestników w trakcie wszystkich zajęć zaplanowano poczęstunek (woda, kawa, herbata, ciastka, owoce).

Organizatorzy

Małgorzata Magda

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020

Od 1 sierpnia 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy ponownie przystąpił do realizacji Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, finansowanego z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, stanowi kontynuację Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019.

Doświadczenia płynące z realizacji pierwszej edycji programu w 2019 r. wskazują na konieczność kontynuacji działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego rodzaju wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz opiekunów i rozwijania systemu opieki wytchnieniowej na poziomie gminy Świlcza. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności a także osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie.

Głównym celem programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- **dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,**
- **osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi.**

Zapewnienie opiekunom wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej to jedno z założeń Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Ustawa dotycząca utworzenia Funduszu Solidarnościowego weszła w życie 1 stycznia 2019 roku. Fundusz ma na celu m.in. wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Prawo do korzystania z opieki wytchnieniowej ustalone jest na podstawie **KARTY ZGŁOSZENIA** oraz karty pomiaru niezależności funkcjonalnej wg zmodyfikowanych kryteriów oceny (skala FIM). Od 17 sierpnia 2020r Gmina Świlcza objęła taką formą pomocy 12 rodzin z terenu gminy dostosowując czas usługi do indywidualnych potrzeb uczestników programu.

Realizator programu: Gmina Świlcza, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 36-072 Świlcza 168. Termin realizacji programu: 1 sierpnia 2020 r. – 31 grudnia 2020 r.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Dokumentacja programu pt.: Świadczenie usługi opiekuńczej w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020 realizowanego w ramach wsparcia częściowego z Funduszu Solidarnościowego dla dzieci, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki.

Z ostatniej chwili...

Gmina Świlcza wśród najlepszych!

Powszechny Spis Rolny skończył się o północy 30 XI 2020 r.

Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1728) reguluje zakres, formę i tryb przeprowadzenia tego spisu. Obowiązek realizacji spisów rolnych nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady i rekomendacji FAO (Organizacja ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa), zawartych w dokumencie pn. *Światowy program spisów rolnych rundy 2020 r.*

W państwach członkowskich ONZ pełne badanie realizowane jest raz na 10 lat i obejmuje wszystkie gospodarstwa rolne. Spisy rolne odbędą się w tym roku we wszystkich państwach należących do Unii Europejskiej. Ostatni poprzedni Powszechny Spis Rolny odbył się w Polsce w 2010 r. **Zakończony właśnie – przeprowadzony został w całej Polsce od 1 września do 30 listopada 2020 r.**, według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. Celem PSR 2020 było:

- dostarczenie informacji z dziedziny rolnictwa w zakresie i terminach określonych przez Komisję Europejską na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej;
- zebranie informacji o gospodarstwach rolnych i związanych z nimi gospodarstwach domowych, koniecznych dla realizacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rolnej i społecznej na wsi;
- analiza zmian, jakie zaszły w rolnictwie na przestrzeni lat 2010-2020;
- wykonanie zobowiązań Polski w zakresie dostarczenia informacji dla potrzeb innych niż EUROSTAT organizacji międzynarodowych (m.in. FAO, OECD);
- aktualizacja operatu do różnotematycznych badań reprezentacyjnych z zakresu rolnictwa (w latach następnych).

Tegoroczny Powszechny Spis Rolny był przeprowadzany w czasie panującej w kraju pandemii koronawirusa COVID-19. Ze względu na obostrzenia sanitarne najbezpieczniejszą i najwygodniejszą formą spisania się dla rolników był internet.

Urząd Statystyczny w Rzeszowie zorganizował Konkursy na Gminę o Najwyższym Odsetku Spisanych Gospodarstw przez internet. Dla zwycięskich gmin przygotowano okolicznościowe wyróżnienia i nagrody. Zgodnie z regulaminem konkursu aktywność samorządowców została nagrodzona, a najlepsze gminy zostały uhonorowane nagrodami rzeczowymi i specjalnymi statuetkami „IZYDOR”, czyli święty, który jest patronem rolników (15 maja).

Św. Izydora Oracza jest patronem Madrytu, rolników, osób ciężko pracujących, orędownikiem w czasie suszy, opiekunem zwierząt domowych oraz patronem osób opiekujących się zwierzętami. Izydora potrafił znakomicie łączyć modlitwę

z pracą, stając się wzorem dla chrześcijańskich rolników. Modlitwą zaczynał każdy dzień i każdą pracę.

Poniżej dane aktualne z poniedziałku 30.11.2020 r., godz. 12.00.

Kategoria II – gminy wiejskie o liczbie gospodarstw do spisu powyżej 800

Miejsce	Gmina	Udział samospisu
1.	Czudec	33,2
2.	Markowa	31,4
3.	Trzebownisko	31,0
4.	Tryńcza	28,1
5.	Gorzyce	27,3
6.	Łańcut	27,2
7.	Białobrzegi	24,0
8.	Żurawica	24,6
9.	Świlcza	23,8
10.	Orły	23,3

Gratulujemy Gminie Świlcza! miejsca w honorowej dziesiątce najlepszych w swojej kategorii.

(inf. wł.)

Wanda Chotomska

Twój dom

Jest w każdym naszym słowie,
a słowa są najprostsze –
chleb, mama, dom gościny,
i Wisła, i Mazowsze.

I jest w czerwieni maków,
i w białych kwiatach wiśni,
w piosenkach wszystkich ptaków
i w każdej naszej myśli.

W mazurku chopinowskim,
i w czarnym węglu Śląska,
i tu, gdzie serce mówi,
że to jest właśnie Polska.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„EtnoPolska 2019”

Piotr Drozd

Nowe stroje dla Zespołu Pieśni i Tańca „Pułanie”

Dzięki pozyskanym środkom przez pracowników Urzędu Gminy Świlcza, Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy zs. w Trzcianie zrealizowało projekt pn; „Zakup strojów ludowych Lachów Sądeckich dla ZPiT „Pułanie”. Dotacja pochodzi ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska2020”. Program zakładał dofinansowanie zadań wzmacniających tożsamość kulturową i uczestnictwo w kulturze na poziomie lokalnym i regionalnym.

Koszt zadania to: **92 692,80 zł**, w tym:

- Narodowe Centrum Kultury: 61 937,00 zł;
- Gmina Świlcza (dotacja celowa): 26 121,16 zł;
- Środki własne GCKSiR: 4634,64 zł.

W ramach zadania zostało zakupionych 16 kompletów strojów ludowych w tym 8 kompletów strojów damskich i 8 kompletów strojów męskich. Na komplet stroju męskiego składa się gurmiana sukienka, spodnie, koszula, ciosek, kapelusz, pas, buty. Na komplet stroju damskiego składa się gorset, koszula, spódnica, zapaska, chusta, korale, halka, kwiaty do włosów oraz buty. Zakupione w ramach projektu stroje wzorowane są na tradycyjnych strojach ludowych z regionu historycznej Sądecczyny i wykonane z oryginalnych materiałów.

Stroje ludowe przechowywane są w garderobie Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie z uwzględnieniem dotychczas wypracowanych rozwiązań pozwalających na ich przechowywanie w sposób bezpieczny i o odpowiedniej jakości, tak, aby stroje nie uległy zniszczeniu. Udostępniane są członkom zespołu nieodpłatnie, każdy z członków odpowiedzialny jest za swój strój podczas danego występu. Stroje są udostępnione tylko na czas koncertów i występów ZPiT, z wyłączeniem prób, aby nie były narażone na nadmierną eksploatację.

Celem zadania było zachowanie, ocalenie od zapomnienia, kultywowanie lokalnych tradycji kulturowych i historycznych naszego regionu, podwyższenie poziomu uczestnictwa

Pary taneczne obecnego zespołu - listopad 2020 r.

ZPiT „Pułanie” w strojach Lachów Sądeckich

Ffot. The Owls Photography – Krzysztof Sowa

w życiu kulturalnym oraz pogłębienie integracji i budowanie aktywnych społeczności poprzez zakup strojów ludowych Lachów Sądeckich dla członków ZPiT „Pułanie”. Działanie to miało na celu twórcze wykorzystanie tradycji lokalnych.

Zakup nowych strojów dla „Pułanów” pozwoli na szeroką promocję lokalnego dziedzictwa przez członków prezentujących się na różnego rodzaju konkursach, imprezach promujących lokalne tradycje, a także umożliwi kultywowanie dziedzictwa kulturowego. Realizacja tego zadania przyczyni się do utrwalenia kultury regionalnej, poprzez kultywowanie lokalnych tradycji.

Rezultatem tego projektu będzie wprowadzenie do repertuaru ZPiT „Pułanie” Lachów Sądeckich, co zapewni poprawę estetycznego wizerunku scenicznego zespołu, a także lepszą jakość występów, wzrost wrażeń publiczności oraz zwiększenie ilości koncertów i występów. Pozwoli to na lepsze poznanie własnej tożsamości kulturowej oraz wzbudzenia szacunku i tolerancji dla kultury i tradycji różnych grup występujących w społeczności lokalnej.

Realizacja tego zadania przyczyni się do utrwalenia kultury regionalnej, poprzez kultywowanie lokalnych tradycji. Przedsięwzięcie przyczyni się także do zachowania dziedzictwa kulturowego wsi oraz uatrakcyjnienia i promocji życia na obszarach wiejskich.

W imieniu własnym oraz tancerzy ZPiT „Pułanie” składamy serdeczne podziękowanie: Narodowemu Centrum Kultury, wójtowi Gminy Świlcza Adamowi Dziedzicowi, dyrektorowi Centrum Kultury w Trzcianie Adamowi Majce, Agnieszce Draus oraz Jolancie Haver za pomoc w przygotowaniu i realizacji projektu: Zakup strojów ludowych Lachów Sądeckich dla ZPiT „Pułanie”.

Nasza kostiumernia została wzbogacona pięknymi strojami sądeckimi. Pozwolą one rozszerzyć repertuar zespołu oraz poznać kulturę, zwyczaje innego regionu Polski. Jesteśmy państwu bardzo wdzięczni za chęć wspierania naszej działalności.

Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych

Zakończono prace na zadania pn: „Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w obrębie szkół na terenie gminy Świlcza” w ramach rządowego „Programu ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020” koordynowanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W ramach projektu realizowanego przez Powiat Rzeszowski w partnerstwie z Gminą Świlcza zostały objęte przejścia dla pieszych do modernizacji i budowy w następujących miejscowościach: Bratkowice (2 szt.), Mrowla i Rudna Wielka.

Zakres robót budowlanych obejmował:

1. Wykonanie linii wibracyjnych przed przejściem dla pieszych.
2. Dostarczenie i montaż 12 znaków drogowych aktywnych D-6 z panelem fotowoltaicznym „przejście dla pieszych”.
3. Dostarczenie i montaż 12 znaków drogowych T-27.
4. Dostarczenie i montaż barier wygradzających ruch pieszy.
5. Dostarczenie i montaż wygradzenia łańcuchowego U-12b.
6. Dostarczenie i montaż znaków A-17 „Kierowco zwolnij”.

W ramach projektu w placówkach oświatowych tj. w Szkole Podstawowej nr 1 w Mrowli, Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej, Szkole Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej w Bratkowicach przeprowadzono działania edukacyjno-profilaktyczne polegające na:

- 1) zorganizowaniu lekcji pokazowych dla klas od 1 do 3 przeprowadzonych przez Policję z zakresu bezpiecznego i zgodnego z przepisami poruszania się na przejściach dla pieszych,
- 2) zorganizowaniu spotkań dla grup przedszkolnych przeprowadzonych przez Straż Gminną z zakresu bezpiecznego i zgodnego z przepisami poruszania się na przejściach dla pieszych,
- 3) zorganizowaniu i przeprowadzenia konkursu dotyczącego przepisów w ruchu drogowym dla klas od IV,
- 4) zorganizowaniu i przeprowadzeniu kursu na kartę rowerową dla klas IV.

Działania te miały na celu uświadomienie uczestników ruchu drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży o prawidłowym zachowaniu się na przejściach dla pieszych, w okolicach przejść dla pieszych.

Wartość zadania: 102.521,26 zł. Dofinansowanie: 73.578,69 zł.

Celem programu była poprawa bezpieczeństwa społeczności lokalnej poprzez podjęcie działań mających na celu poprawę infrastruktury bezpieczeństwa pieszych w ruchu drogowym poprzez zmodernizowanie 6 przejść dla pieszych w obrębie szkół na terenie gminy Świlcza oraz działań edukacyjno-profilaktycznych mających na celu uświadomienie uczestników ruchu drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży o prawidłowym zachowaniu się na przejściach dla pieszych, w okolicach przejść dla pieszych.

(inf. wł.)

Bratkowice – bezpiecznie przechodzimy przez jezdnię

Ruch uliczny nas nie przstrasza, chodzimy tylko po pasach

Mrowla

Rudna Wielka

Teofila Wilk

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (*Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*).

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich, dlatego jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest ofiarą przemocy ze strony osoby najbliższej, nie wstydź się prosić o pomoc. Prawo stoi po Twojej stronie!

Zwróć się o pomoc do następujących placówek:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy

36-072 Świlcza

tel. 17 8670 144, 17 8670 143, 17 8670 165,
www.swilcza.com.pl, gops.wilk@swilcza.com.pl

Komisariat Policji w Głogowie Małopolskim

ul. Witos 10A, 36-060 Głogów Małopolski
tel. 17 8583 374

www.podkarpacka.policja.gov.pl

**Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Świlczy
Psychoterapeuta**

tel. 17 8670 144, 17 8670 143, 17 8670 120

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świlczy

tel. 17 8670 100

PRZEMOC JEST PRZESTĘPSTWEM I NIC NIE USprawiedliwia JEJ STOSOWANIA

Małgorzata Mazepa

Uroczyste otwarcie Zielonej ekoAkademii

23 października 2020 r., podczas Finału XVIII Wojewódzkiego Konkursu Ekologicznego została powołana do życia pracownia przyrodniczo-ekologiczna.

W uroczystości wzięli udział Adam Dziedzic – wójt Gminy Świlcza, Marcin Czech – przewodniczący Komisji Oświaty i Sportu Gminy Świlcza, Małgorzata Mazepa – dyrektor Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej oraz przedstawiciele placówki. Tradycyjne „przecięcie wstęgi” zastąpiło „odsłonięcie” tablicy informacyjnej projektu, a Finał Wojewódzkiego Konkursu Ekologicznego odbył się w formie on-line już z Zielonej ekoAkademii. Niestety podczas tak ważnego

Dofinansowano ze środków Fundacji BGK

W oczekiwaniu na oficjalne otwarcie

Widok ogólny sali zajęć

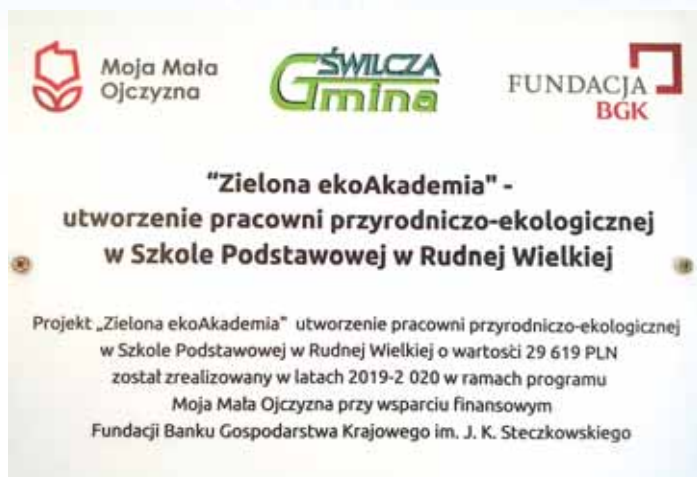
wydarzenia dla życia szkoły zabrakło najmłodszych, do których jest skierowany projekt, ale obowiązujące wytyczne uniemożliwiły ich udział.

„Zielona ekoAkademia” powstała przy wsparciu finansowym Fundacji Banku Gospodarstwa Krajowego im. J. K. Steczkowskiego w ramach programu Moja Mała Ojczyzna. Na realizację innowacyjnego projektu, skierowanego do najmłodszych dzieci i uczniów gmina otrzymała środki w kwocie **29 619,00 zł** przy wkładzie własnym rzeczowym **23 057,00 zł**.

W ramach projektu została utworzona pracownia przyrodniczo-ekologiczna oraz zostało zakupione wyposażenie: monitor interaktywny 65”. Zakupiono pomoce naukowe pozwalające na realizację programu w oparciu o pokazy i ćwiczenia na zakupionych modelach dydaktycznych oraz zestawach tematycznych. Wyposażenie pracowni ekologicznej w pomoce dydaktyczne ułatwią uczniom rozpoznanie zagadnień naukowych podczas przeprowadzanych zajęć.

Celem projektu jest rozwijanie i kształtowanie u uczniów szkół podstawowych oraz dzieci przedszkolnych z terenu Gminy Świlcza kompetencji kluczowych, niezbędnych na rynku pracy, w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii oraz kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej.

Podstawą naszego projektu jest troska o przyszłość dzieci, które rozpoczynają edukację oraz chęć rozbudzania ich zainteresowania naukami ścisłymi i bezpiecznego eksperymentowania. Projekt zakładał włączenie do planu edukacji

przedszkolnej i wczesnoszkolnej dodatkowych, regularnych zajęć z zakresu nauk przyrodniczych (fizyka, biologia, chemia) oraz ekologii w formie i pracowni przyjaznych dla dziecka. Zajęcia mają

charakter samodzielnych doświadczeń wykonywanych przez dzieci pod okiem specjalistów z danej dziedziny oraz przeplatane są materiałami multimedialnymi w zakresie odpowiednim dla danej gru-

py wiekowej. Dzięki regularnym zajęciom rozwijane będą u dzieci kluczowe kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych.

Agata Micał

XVIII Wojewódzki Konkurs Ekologiczny – podsumowanie

Edukacja środowiskowa – pierwsza w planie, na cóż bowiem zda się liczenie, czytanie, gdy życia na Ziemi nie stanie.

(Irena Oksińska)

Jeśli „przegramy” klimat, to przegramy wszyscy – wspólnie zapobiegajmy skutkom zmian klimatu.

Pod takim hasłem odbył się XVIII Wojewódzki Konkurs Ekologiczny, którego organizatorem była Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąmbskiego w Rudnej Wielkiej. Honorowy patronat nad konkursem obejmowali Wójt Gminy Świlcza, Podkarpacki Kurator Oświaty i Przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Z uwagi na ogólnie znaną sytuację związaną z epidemią koronawirusa tegoroczna edycja została przesunięta z kwietnia na październik, a uroczyste podsumowanie konkursowych zmagania odbyło się 23 października 2020 r. w aplikacji Teams.

Spotkanie prowadziła dyrektor Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej – Małgorzata Mazepa, która podziękowała wszystkim uczestnikom konkursu i ich opiekunom za pracę włożoną w przygotowanie prac konkursowych oraz pogratulowała laureatom. Główni koordynatorzy konkursu – wicedyrektor Diana Hodyr oraz nauczyciel Rafał Kochanek poinformowali o sposobie odbioru nagród oraz przypomnieli historię naszego Konkursu Ekologicznego, który odbył się już po raz osiemnasty.

Najważniejszym momentem spotkania była prezentacja wyników w poszczególnych kategoriach, a informacje te przygotowali i podali opiekunowie – nauczyciele koordynatorzy

poszczególnych kategorii: przedszkole i kl. „0” – Lidia Czajak, kl. I-III – Agata Irzyńska, kl. IV-VI – Ewelina Wilga i kl. VII-VIII – Marcin Czech.

Jak co roku konkursowi przyświecały cele związane z ochroną środowiska naturalnego. Tym razem chcieliśmy zwrócić uwagę dzieci i młodzieży na problemy dotyczące zmian klimatycznych, zachęcić do podejmowania działań proekologicznych, a także do twórczej odpowiedzi na nasze konkursowe zadania. Przygotowaliśmy je z myślą o różnych grupach wiekowych.

Dzieci przedszkolne i uczniowie klasy „0” wzięli udział w konkursie plastycznym pod hasłem: „Nie dajmy się naszej Ziemi przegrzać”.

Organizatorzy, jak co roku, powołali niezależne komisje, których nietatwym zadaniem było wyłonienie laureatów w poszczególnych kategoriach wiekowych. Oto skład komisji konkursowych:

KATEGORIA: Przedszkole, kl. „0” – konkurs plastyczny „Nie dajmy się naszej Ziemi przegrzać”

1. **Magdalena Kusz** – doradca metodyczny z plastyki, konsultant Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli.
2. **Jolanta Nowicka** – nauczycielka plastyki Szkoły Podstawowej nr 2 w Rzeszowie.

KATEGORIA: klasy I-III SP, konkurs plastyczny „Ciepło, ciepłej coraz ciepłej – ratujmy Ziemię póki czas”

1. **Magdalena Kusz** – doradca metodyczny z plastyki, konsultant Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli.

Ich zadaniem było przygotowanie pracy plastycznej w dowolnej technice.

Podobnemu wyzwaniu musieli sprostać uczniowie klas I-III, którzy tworzyli swe artystyczne wizje na temat: „Ciepło, ciepłej coraz ciepłej – ratujmy Ziemię póki czas”.

Z kolei tworzywem dla starszych dzieci (kl. IV-VI) było słowo. W tej kategorii wiekowej uczestnicy mieli za zadanie napisać wiersz z próbą odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie konkursu: „Ziemia na rozdrożu, czyli czas na działanie – co ja mogę zrobić, by ograniczyć negatywne skutki zmian klimatu?”.

Najstarsi uczestnicy konkursu (kl. VII i VIII) przedstawiali sposoby zapobiegania skutkom zmian klimatu. Ich prace miały postać prezentacji multimedialnych.

Praca komisji konkursowych

2. **Jolanta Nowicka** – nauczycielka plastyki Szkoły Podstawowej nr 2 w Rzeszowie.

KATEGORIA: klasy IV-VI SP, konkurs literacki „Ziemia na rozdrożu, czyli czas na działanie – co ja mogę zrobić, by ograniczyć negatywne skutki zmian klimatu?”

1. **Małgorzata Byszuk** – doradca metodyczny języka polskiego: konsultant Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli.
2. **Marta Grębosz** – emerytowany nauczyciel języka polskiego opiekun laureatów konkursów przedmiotowych i tematycznych z języka polskiego.

KATEGORIA: klasy VII-VIII SP, konkurs informatyczny „Sposoby zapobiegania skutkom zmian klimatu” – prezentacja multimedialna.

1. **Sebastian Szetela** – nauczyciel informatyki SP nr 16 w Rzeszowie.
2. **Jacek Szydełko** – nauczyciel informatyki w Zespole Szkół Elektronicznych w Rzeszowie.

Najmłodszy laureaci ze swoimi opiekunami

Lista laureatów XVIII Wojewódzkiego Konkursu Ekologicznego

KATEGORIA: Przedszkole, kl. „0”

Konkurs plastyczny „Nie dajmy się naszej Ziemi przegrzać”

I miejsce: Adrian Trawka, Przedszkole w Bratkowicach

I miejsce; Natalia Kwaśny, SP w Manasterzu
II miejsce; Aleksandra Mika, Przedszkole w Trzcanie

II miejsce: Jakub Jeremko, SP w Trzcanie

III miejsce: Milena Jop, SP w Rudnej Wielkiej

III miejsce: Emilia Lis, Przedszkole w Bratkowicach

Wyróżnienia: Iga Borysowicz, Przedszkole w Świlczy

Szymon Niemczak, Przedszkole w Świlczy

Maja Worsła, SP nr 1 w Mrowli

Kinga Kula, SP w Rudnej Wielkiej

Aleksander Targosz, SP w Rudnej Wielkiej

Zuzanna Jeremko, SP w Trzcanie

KATEGORIA: klasy I-III SP

Konkurs plastyczny „Ciepło, ciepłej coraz ciepłej – ratujmy Ziemię póki czas”

I miejsce: Maja Słodzińska, SP w Trzcanie

I miejsce; Emilia Sala, SP w Rudnej Wielkiej

II miejsce; Anna Brózda, SP w Rudnej Wielkiej

II miejsce: Anna Macieląg, SP nr 1 w Mrowli

III miejsce: Klaudia Gnasiuk, SP w Rudnej Wielkiej

III miejsce: Inga Zieminska, SP w Trzcanie

Wyróżnienia: Pola Zieminska, SP w Trzcanie

Izabela Zagulska, SP w Trzcanie

Damian Wróbel, SP w Rudnej Wielkiej

Leon Pietras, SP w Rudnej Wielkiej

Alan Rodzeń, SP w Świlczy

Piotr Kalita, SP w Dąbrowie

II miejsce; Julia Stolarz, SP w Lipnicy

II miejsce: Lena Szewczuk, SP w Strzegowicach

III miejsce: Aleksandra Migut, SP w Rudnej Wielkiej

III miejsce: Izabela Szwedowska, ZS w Pustyni

Wyróżnienia: Aleksandra Adamczuk, SP nr 22 w Rzeszowie

Magdalena Dziuba, SP w Lipnicy

Oliwia Korda, SP w Strzegowicach

Jan Waltoś, SP w Rudnej Wielkiej

Filip Zuba, SP w Rudnej Wielkiej

Mateusz Bieszcz, SP w Rudnej Wielkiej

Wyróżnienia: Michalina Madera, SP w Rudnej Wielkiej

Nikodem Waltoś, SP w Rudnej Wielkiej

Łucja Styka, SP nr 1 w Mrowli

Izabela Czyż, SP w Rudnej Wielkiej

Kamil Sumara, SP w Dąbrowie

Aleksandra Gierlak, SP w Trzcanie

KATEGORIA: klasy IV-VI SP

Konkurs literacki „Ziemia na rozdrożu, czyli czas na działanie – co ja mogę zrobić, by ograniczyć negatywne skutki zmian klimatu?”

KATEGORIA: klasy VII-VIII SP

Konkurs informatyczny „Sposoby zapobiegania skutkom zmian klimatu” – prezentacja multimedialna

I miejsce: Natalia Gawęł, SP nr 22 w Rzeszowie

I miejsce: Julia Rewera, SP w Rudnej Wielkiej

II miejsce; Julia Stolarz, SP w Lipnicy
II miejsce: Lena Szewczuk, SP w Strzegowicach
III miejsce: Aleksandra Migut, SP w Rudnej Wielkiej
III miejsce: Izabela Szwedowska, ZS w Pustyni
Wyróżnienia: Aleksandra Adamczuk, SP nr 22 w Rzeszowie
Magdalena Dziuba, SP w Lipnicy
Oliwia Korda, SP w Strzegowicach
Jan Waltoś, SP w Rudnej Wielkiej
Filip Zuba, SP w Rudnej Wielkiej
Mateusz Bieszcz, SP w Rudnej Wielkiej

Wszyscy laureaci otrzymali dyplomy oraz atrakcyjne nagrody rzeczowe, które, dzięki staraniom dyrekcji szkoły, zostały sfinansowane ze środków Fundacji ORLEN uzyskanych w ramach II edycji programu *MOJE MIEJSCE NA ZIEMI*.

Konkurs Ekologiczny organizowany przez Szkołę Podstawową w Rudnej Wielkiej wkracza w okres dorobku – w przyszłym roku, bowiem, planujemy jego XIX edycję, ale się nie starzeje. Jego tematyka jest przecież wciąż aktualna, a uczestnicy – uczniowie, ich rodziny i opiekunowie merytoryczni, swym zaangażowaniem i młodzieńczą kreatywnością w realizacji zadań, dodają naszemu konkursowi świeżości i wyjątkowości.

Dorota Madej

Jesień w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy zs. w Trzcianie

Rok 2020 był rokiem zupełnie innym niż lata poprzednie, inny nie tylko dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Świlczy z siedzibą w Trzcianie ale i całego świata.

Styczeń rozpoczął się normalnie. Wypełniony szczerze kalendarz imprez i na cały rok zaplanowane spotkania, nowe zajęcia, nowe plany pracy oraz szeroko pojęta promocja książki. W pierwszym kwartale roku udało się zrealizować zajęcia feryjne, spotkania z bajką oraz liczne warsztaty rękodzielnicze. Czas normalnej pracy zakończył się 12 marca, wtedy to ogłoszono pandemię, a działalność bibliotek została zawieszona.

Nie tylko zdalne nauczanie, ale i pożyczanie oraz promowanie czytelnictwa

Pomimo zamkniętych drzwi bibliotek, ogólnego strachu przed chorobą COVID-19 bibliotekarze starali się utrzymywać kontakt z Użytkownikami poprzez e-mail, portale społecznościowe oraz rozmowy telefoniczne. Trwała również dynamiczna praca nad katalogiem on-line oraz bazą czytelników w programie bibliotecznym MAK+. Wynikiem tych prac jest ukończenie elektronicznego katalogu bibliotecznego. Użytkownicy bibliotek poprzez aplikację czytelnika (OPAC) dostępnej na stronie internetowej www.szukamksiązki.pl mogą przeszukiwać katalog również naszej biblioteki i wszystkich filii, sprawdzić status pozycji wypożyczonych w których czytelnik jest zarejestrowany; zarezerwować książkę oraz sprawdzić jaką ocenę książka otrzymała w serwisie lubimyczytac.pl. Od stycznia będą również wydawane karty biblioteczne powiązane z systemem bibliotecznym.

Przez ostatnie miesiące nasza biblioteka funkcjonuje w ścisłym reżimie sanitarnym zgodnie z wytycznymi GIS oraz rekomendacjami Biblioteki Narodowej. W listopadzie, z zachowaniem wszelkich środków bezpieczeństwa pracownicy bibliotek odwiedzili dzieci z przedszkoli w Dąbrowie, Rudnej Wielkiej oraz Trzcianie. Przybyli do ww. przedszkoli na zapro-

Trzciana – bibliotekarz Dorota Jędral Przedszkole i Żłobek w Trzcianie

Rudna Wielka – bibliotekarz Joanna Gwizdak SP w Rudnej Wielkiej

Dąbrowa. Bibliotekarki Dorota Madej oraz Paulina Wojnowska – Grupa „0” Zespoły Szkół w Dąbrowie

szenie z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia. Przy tej okazji zostały wykonane piękne prace a tematem przewodnim był miś. Oczywiście nie zabrakło czytanych „misiowych” bajek, zagadek oraz zorganizowanych zabaw. Był też czas na wspólne zdjęcia, tort oraz cukierki.

Problemy lokalowe bibliotek

15 września dotarła do Urzędu Gminy Świlcza, a następnie GBP w Świlczy zs. w Trzcianie informacja, że zgodnie z postanowieniem numer PINB.5161.4.1. 2020 z dnia 15.09.2020 roku Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego wstrzymano użytkowanie pomieszczeń usytuowanych w piwnicy budynku przedszkola w Bratkowicach, tj.: sali zajęć ruchowych, indywidualnych, sali patronackiej oraz biblioteki do odwołania. Postępowanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego zostało wszczęte na skutek wystawionego negatywnego protokołu Państwowej Straży Pożarnej dokonującej oględzin budynku w związku z lokalizacją w nim pomieszczeń żłobkowych. Biblioteka do budynku przedszkola w Bratkowicach została przeniesiona do pomieszczeń technicznych

oraz magazynowych w 2003 roku bez uzyskania wymaganych prawem budowlanych decyzji. Funkcjonowanie biblioteki i innych sal w piwnicy budynku nie jest możliwe z uwagi na niedostateczną ich wysokość (2,22 m) oraz brak możliwości technicznych obniżenia posadzek.

Obecnie Gmina wszczęła postępowanie o zlokalizowanie biblioteki w innym budynku spełniającym wymagania na terenie Bratkowic. Biblioteka w nowym miejscu będzie najprawdopodobniej we wrześniu 2021 roku. W chwili obecnej można zwracać wypożyczone książki z biblioteki w Bratkowicach do zamontowanej wrzutni książek przy budynku Przed-

Zamontowana wrzutnia książek przy Przedszkolu w Bratkowicach

szkola w Bratkowicach. Książki można zwracać w siedem dni w tygodniu 24h na dobę.

Książki można wypożyczyć po wcześniejszym zamówieniu ich u Bibliotekarza pod numerem telefonu 787 000 962. Zamówienia można składać od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 16.00.

Ważnym wydarzeniem dla GBP w Świlczy zs. w Trzcianie, a także dla mieszkańców Dąbrowy było uroczyste **otwarcie nowych pomieszczeń Biblioteki Publicznej w Dąbrowie**, których dokonano 20 września 2020 r. Remont trwał wiele miesięcy, ale efekt końcowy jest na najwyższym poziomie. Więcej informacji – na str. 56.

Dąbrowa. Wygląd biblioteki – grudzień 2019 r.

Dąbrowa. Obecny wygląd biblioteki

„Przenosiny” biblioteki w Rudnej Wielkiej do nowego lokalu

Kolejnym ważnym wydarzeniem w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy zs. w Trzcianie była decyzja Organu Prowadzącego, aby przenieść Filię Biblioteczną w Rudnej Wielkiej do budynku Szkoły Podstawowej w Rudnej Wielkiej.

Taką decyzję podjęto, aby dać bibliotece możliwość rozwoju, ściślejszej współpracy ze szkołą i przedszkolem oraz większe, przestronniejsze, ze stałym ogrzewaniem pomieszczenie. Do nowego pomieszczenia zostanie zakupione nowe wyposa-

Rudna Wielka. Nowe pomieszczenie biblioteczne w trakcie wykonywanych prac

żenie oraz nowoczesny sprzęt komputerowy. Modernizacja i remont pomieszczenia zakończył się 30 listopada 2020 roku, a oficjalne przekazanie lokalu nastąpi 4 grudnia 2020 r.

Kolejne środki na zakup sprzętu do szkół w ramach rządowego programu Aktywna tablica na lata 2020-2024

W ramach realizacji rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 – „Aktywna tablica”, Gmina Świlcza otrzymała dotację w wysokości 98 tysięcy złotych na zakup laptopów dla placówek oświatowych z terenu gminy.

Całkowita wartość zadania wynosi **122 500 zł**, a więc Gmina Świlcza w ramach realizacji zakupów dołoży **24 500 zł** z własnego budżetu. Dotacja Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach programu rządowego Aktywna Tablica wynosi 80% kosztów zadania.

Głównym celem programu jest rozwijanie kompetencji uczniów i nauczycieli przez wykorzystywanie w procesie dydaktycznym nowoczesnego sprzętu, pomocy dydaktycznych oraz narzędzi do terapii, wybranych przez szkoły zgodnie z ich zdefiniowanymi potrzebami.

Korzystanie z nowoczesnego sprzętu, pomocy dydaktycznych i narzędzi do terapii pozwala wprowadzić do szkoły zindywidualizowane podejście do uczniów, dostosować formę nauczania do każdego ucznia, a w przypadku ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – zastosować nowoczesne techniki w procesie diagnozy, terapii oraz uczenia się. Podniesienie kompetencji oraz poszerzenie wiedzy o możliwościach urządzeń cyfrowych w konsekwencji będzie miało wpływ na dalszy rozwój poznawczy i społeczny uczniów.

(inf. wł. UG)

Maria Fiałkiewicz-Górka

Obchody Dnia Edukacji Narodowej w szkołach Gminy Świlcza

*Nauczyciel prowadzi za rękę,
otwiera umysł i dotyka serca,
kształtuje przyszłość.
Uczenie jest dziełem serca.*

Tegoroczne, gminne obchody Dnia Edukacji Narodowej odbyły się 14 października 2020 r. w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz gminy: wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic, wicewójt – Sławomir Styka. Radę Powiatu Rzeszów reprezentował radny Sławomir Miłek. Obecny był również ks. Ryszard Tokarz – Dekanalny Duszpasterz Nauczycieli. Szkoły i placówki oświatowe reprezentowali ich Dyrektorzy i Wicedyrektorzy. Gminne Centrum Usług Wspólnych UG reprezentowała dyr. Eliza Oleszak.

Obecni byli dyrektorzy jednostek samorządowych UG: Benedykta Piątek (GOPS), Dorota Madej (Gminna Biblioteka), Magdalena Lisowska (GŚSS), Jacek Lis (kierownik Działu Inwestycji i Budownictwa Gminy Świlcza). Niewielką grupę stanowili nauczyciele-emeryci, Radę Rodziców – reprezentowała przewodnicząca Małgorzata Homa.

Z uwagi na obowiązujący reżim sanitarny w związku z pandemią koronawirusa obecni byli tylko delegaci nauczycieli i pracowników administracyjnych instytucji oświatowych gminy.

Jedno dziecko, jeden nauczyciel, jedna książka, jedno pióro mogą zmienić świat.

(Malala Yousafzai)

Uroczystość rozpoczęła się wprowadzeniem sztandaru Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach i odśpiewaniem hymnu państwowego. W części oficjalnej, dyr. szkoły Joanna Różańska powitała zaproszonych Gości, według zajmowanych stanowisk, funkcji i godności. Następnie wygłosiła okolicznościowe przemówienie, w którym podziękowała wszystkim nauczycielom za odpowiedzialną pracę na niwie kształtowania umysłów i serc młodego pokolenia. Mówiła o zawodzie nauczyciela w kontekście powołania. Swoje podziękowania skierowała również w stronę pracowników obsługi i administracji, którzy, jak powiedziała, są niezbędną częścią do prawidłowego funkcjonowania organizmu, któremu na imię szkoła.

Następnie głos zabrał wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic, który roz-

począł swoje przemówienie od nakreślenia rysu historycznego Dnia Edukacji Narodowej. Zwrócił uwagę na niezwykłość zawodu nauczyciela, który jest bardzo wymagający, ale jednocześnie piękny i twórczy, gdyż pomaga uczniom rozwijać ich pasje, marzenia, talenty i umiejętności. Również podziękował nauczycielom za zaangażowanie w pracę, wyrozumiałość i cierpliwość w stosunku do uczniów. Wyraził wdzięczność i podziw za zdanie egzaminu ze zdalnego nauczania, które było udziałem nas wszystkich. Zapewnił również o wsparciu, na jakie mogą liczyć szkoły ze strony organu prowadzącego. Przedstawił perspektywę działań związanych z oświatą w naszej gminie (plany związane z uruchomieniem żłobka i żłobko-przedszkola).

W następnej kolejności wystąpił ksiądz Ryszard Tokarz, który zwrócił się do obecnych z podziękowaniami i życzeniami: światła Ducha Świętego na trud nauczycielskiej pracy. Życzył, aby każdy na swojej zawodowej mecie mógł powiedzieć, za św. Pawłem: „*W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem.*”

Kolejno został odczytany list, który skierowała do nauczycieli i pracowników oświaty przewodnicząca NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Rzeszowie. Bogusława Buda, w którym szczególnie podziękowała za działania, jakie nauczyciele podejmują w trudnych warunkach pandemii, aby, jak najlepiej przekazać wiedzę i kształcić umiejętności. Pogratulowała również wszystkim, których pracę uhonorowano przyznaniem...

...odznaczeń, medali i nagród.

Elementem, który już na stałe wpisał się w gminne obchody Dnia Edukacji Narodowej, jest wręczanie Nagrody Wójta, którą otrzymują dyrektorzy i nauczyciele szkół za wybitne osiągnięcia w swojej pracy.

W roku szkolnym 2020/2021 otrzymali je:

1. Joanna Różańska – dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach,
2. Zofia Smagała – dyrektor Przedszkola w Trzcianie,

Uczestnicy uroczystości

Poczet sztandarowy opuszcza salę

3. Agnieszka Małozieć – wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Trzcianie,
4. Ewa Gotkowska – nauczyciel Przedszkola w Świlczy,
5. Katarzyna Ciołko – nauczyciel Szkoły Podstawowej nr 2 w Bratkowicach,

- II. Bon Edukacyjny w wysokości 10 000 zł dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli,
- III. Bon edukacyjny w wysokości 8000 zł dla Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach.

Kolejnym punktem uroczystości było wręczenie nagród Dyrektora Szkoły, które dyr. J. Różańska przyznała swoim pracownikom.

W bieżącym roku szkolnym otrzymali je:

1. Natalia Łabecka-Trzepiecińska – nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach,
2. Diana Grandys – nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach,
3. Marta Rząsa – nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach,
4. Ewa Pijar – nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach,
5. Katarzyna Książek – sekretarz szkoły,
6. Dorota Gomułka – pracownik obsługi i administracji,
7. Marta Kogut – pracownik obsługi,
8. Maria Rusin – pracownik obsługi,
9. Maciej Kwoka – pracownik obsługi.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, jako nagrodę za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków,

Nagrodzeni nauczyciele

6. Cezary Zagajewski – nauczyciel Szkoły Podstawowej w Świlczy.

Wójt poinformował również o tym, że nauczyciele naszej gminy zostali uhonorowani medalami Komisji Edukacji Narodowej oraz nagrodami Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

Medal KEN i nagrodę Podkarpackiego Kuratora Oświaty otrzymała Ewa Świder, emerytowana nauczycielka języka polskiego ze Szkoły Podstawowej w Świlczy, Krzysztof Potocki – dyrektor Zespołu Szkół w Dąbrowie otrzymał nagrodę Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

Doroczną tradycją podczas obchodów święta KEN stało się również przyznawanie bonów edukacyjnych. Otrzymują je zastrzeżone szkoły z terenu gminy. W roku szkolnym 2020/2021 wójt A Dziedzic wręczył bony następującym placówkom:

- I. Bon Edukacyjny w wysokości 12 000 zł dla Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy,

Dyrektorzy nagrodzonych szkół z bonami

Fot. Z. Lis

na sytuację epidemiologiczną. Zebrani uczestnicy obejrzeni występy uczniów w wersji on-line. Zostały one nagrane i odtworzone. Przygotowały je dzieci i młodzież pod kierunkiem nauczycielek: Elżbiety Bąk, Marty Rząsy, Moniki Garbaczewskiej, Anny Bogaczewicz i Iwony Woźniak. Za część wokalo-instrumentalną odpowiedzialny był Sławomir Materna. Natomiast piękną scenografię przygotowała Ewa Pijar.

Na zakończenie przy akompaniamencie toasty „100 lat” wyśpiewanych przez młodzież, życzenia na ręce p. dyrektor złożyli przedstawiciele Samorządu Uczniowskiego: przewodniczący – Dominik Kwoka i zastępca – Faustyna Drozd. Wszyscy goście otrzymali symboliczne upominki, przygotowane przez nauczycielki: Renatę Barć i Iwonę Rogóż.

Na zakończenie uroczystości dyrektor Joanna Różańska podziękowała wszystkim za przybycie i zaprosiła na poczęstunek.

Uwaga. Nie odbyła się tzw. „Belferiada”, tj. zawody sportowo-rekreacyjne Samorządowcy contra Belfry! Powód – koronawirus.

wynikających z pracy zawodowej w służbie Państwa przyznał złote i srebrne medale za szczególne zasługi. Otrzymali je: Srebrny Medal za Długoletnią Służbę – Maria Fiałkiewicz-Górka, dyrektor Joanna Różańska – Złoty Medal za Długoletnią Służbę.

Po części oficjalnej, nadszedł czas na drugą część spotkania – artystyczną. Miała ona nietypowy przebieg, ze względu

Przemówienie wójta Gminy Adama Dziedzica

Takiego Dnia Edukacji Narodowej jeszcze nie było... (14 X 2020 r.)

Wielce Szanowni Państwo: Nauczyciele i Katecheci, Nauczyciele Emeryci, Zacni zaproszeni Goście przybyli na dzisiejszą uroczystość, Drodzy Uczniowie szkolni Pracownicy administracji szkolnej i Przedstawiciele Rad Rodziców!

Witam wszystkich serdecznie na gminnej uroczystości z okazji Dnia Edukacji Narodowej zorganizowanej przez Szkołę Podstawową Nr 1 im. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach. Cieszę się, że mogę z wami dzielić dzisiaj, mimo wszystko, swe zadowolenie.

Dzień Edukacji Narodowej – polskie święto oświaty i szkolnictwa wyższego upamiętnia rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej, która została utworzona z inicjatywy króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i zrealizowana przez Sejm Rozbiorowy w dniu 14 października 1773 roku. Potocznie dzień ten nadal zwany jest Dniem Nauczyciela. Historia Dnia Edukacji Narodowej w Polsce ma swoje początki w 1957 roku. Wtedy też odbyła się Światowa Konferencja Nauczycielska w Warszawie, podczas której ustalono, że dzień 20 listopada będzie Międzynarodowym Dniem Karty Nauczyciela i świętem nauczycieli. W 1972 roku natomiast wprowadzono Dzień Nauczyciela, który przypadał w rocznicę powołania Komisji

Edukacji Narodowej, czyli 14 października. Od 1982 r. świętujemy Dzień Edukacji Narodowej. Przypomnę także, że po transformacji ustrojowej w Polsce przejęcie przedszkoli i szkół podstawowych przez samorząd terytorialny w gminie Świlcza odbyło się w latach 1993-1996, a więc nasza gminna oświata funkcjonuje już ok. 25 lat.

Drodzy Zebrani!

Dziś, pomimo ostrej pandemii koronawirusa, w niecodziennej sytuacji ustrojowej – łączenia ministerstw, formalnym braku Ministra Edukacji i Nauki, m.in. nauczaniu zdalnym na wszystkich szczeblach oświaty i szkolnictwa wyższego i wielu niewiadomych – spotkaliśmy się w gronie nauczycieli i pracowników oświaty, którzy wykonują swoje codzienne obowiązki i udowadniają, jak ważna jest ich rola w naszym społeczeństwie.

To wy swoją pracą i zaangażowaniem, w głównej mierze, kształtowaliście i kształtujecie pokolenie naszych najmłodszych mieszkańców. Jesteście ważnym ogniwem w procesie wychowywania naszych dzieci, a wasze zaangażowanie w proces wychowawczy pozwala otwierać przed nimi nowe horyzonty wiedzy, budzi ich zapał i energię do podejmowania wyzwań i twórczych przedsięwzięć.

Jesteście dla nich niejednokrotnie wzorem do naśladowania. Dlatego tak ważne i istotne jest, aby wasza codzienna praca była nie tylko obowiązkiem, ale i, w miarę możliwości, przyjemnością. Zdaję sobie sprawę z tego, iż zawód nauczyciela wymaga ogromnej wiedzy i umiejętności jej przekazywania. Wymaga również wytrwałości, zmagania się z trudami i problemami dnia codziennego, których, jak wiemy, nie brakuje.

Jako Wójt Gminy Świlcza dokładam wszelkich starań, by ułatwiać Państwu realizację stawianych przed Wami zadań. Edukacja młodych pokoleń leży mi szczególnie na sercu, ponieważ dobrze wykształcona i wychowana młodzież stanowi o wartości każdej lokalnej społeczności i jest jej nadzieją na lepsze jutro.

Priorytetem moich działań było, jest i będzie stworzenie jak najlepszych warunków do kształtowania młodych umysłów. Jak Państwo wiecie na terenie naszej gminy funkcjonuje: 7 szkół podstawowych, 2 niepubliczne szkoły podstawowe 5 przedszkoli, w tym 2 – niepubliczne w sumie ok. 2 tys. przedszkolaków i uczniów (1924). Corocznie przeznaczane są znaczne środki finansowe zarówno na bieżące funkcjonowanie jak również na inwestycje i remonty, które w istotny sposób poprawiają warunki pracy i nauki. Nasi uczniowie biorą udział w konkursach na różnych szczeblach i osiągają duże sukcesy. Dobrze radzą sobie w szkołach średnich.

Jednocześnie w obecnym czasie zamierzam w dalszym ciągu doposażać placówki i wdrożyć instrumenty motywacyjne do jeszcze efektywniejszego doceniania pedagogów otwartych na potrzeby społeczeństwa obywatelskiego. Mamy dobrych nauczycieli, którzy podnoszą swe kwalifikacje. *Uważam, że oświata gminna stoi na dobrym poziomie, gdyż nigdy nie żałowaliśmy środków na jej rozwój.*

„Kto nabytą wiedzę pielęgnuje a nową bez przerwy zdobywa, ten może być nauczycielem innych”.

(Konfucjusz)

W tym miejscu chciałbym również zaznaczyć, że nie byłoby szkoły bez pracowników administracji i obsługi, którzy odgrywają dużą rolę w funkcjonowaniu placówek oświatowych, szczególnie w naszej gminie. To wy jesteście często tymi oso-

bami, które jako pierwsze mają styczność z naszymi dziećmi. Otwieracie im drzwi szkoły i otaczacie opieką, za co serdecznie dziękuję. Wyrażam niniejszym podziękowania dla dyrektorów i nauczycieli za profesjonalne i pełne zaangażowania wykonywanie obowiązków zawodowych, szczególnie w okresie pandemii. Dziękuję rodzicom za wspieranie i motywowanie dzieci w nauce na odległość.

Dzięki zaangażowaniu i determinacji wielu osób, na wszystkich szczeblach systemu edukacji, w zdecydowanej większości szkół nauka na odległość przebiegała sprawnie i bez większych problemów. Wszystkim tym, którzy przez wiele tygodni z entuzjazmem, zapałem i poświęceniem wykonywali swoje obowiązki, przekazuję wyrazy szacunku i uznania. Kształcenie na odległość było zupełnie nową i niecodzienną sytuacją, w której musieli odnaleźć się dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie.

Jeszcze raz dziękuję za pasję i entuzjazm w tworzeniu jak najlepszej jakości placówek oświatowych naszej gminy. Bardzo państwu dziękuję”.

Wielce Szanowni Nauczyciele-Emeryci!

Nie zapominamy nigdy o tych, którzy już nie pracują w szkołach, i tych którzy odeszli, a którzy całe swoje życie, siły i mądrość poświęcili uczniom, szkole i środowisku, w którym pracowali. Pochylam przed nimi głowę z wyrazami szacunku.

To osoby, które były nie tylko fachowcem w swojej dziedzinie, ale także – sprawnym pedagogiem i psychologiem, wychowawcą nie tylko swoich uczniów, ale ich rodziców. Jak mało kto potrafili sprostać rosnącym z roku na rok wymaganiom, zwiększającej się ilości obowiązków, rosnącym potrzebom szkoły i uczniów. Były to zwykle osoby stale doksztalające się, powiększające zasób swej wiedzy, szukające ciekawych i niebanalnych rozwiązań. A przy tym wszystkim to byli zwykle ludzie pogodni, życzliwi i wyrozumiali. Zawód nauczyciela wymaga wyjątkowych predyspozycji osobowościowych i wysokich kompetencji. To trudna i wymagająca praca, ale przynosząca też dużo satysfakcji opartej na sukcesach swoich wychowanków. To one są dla Was, drodzy Pedagodzy najcenniejszą nagrodą

Kończąc...

– z okazji Dnia Edukacji Narodowej składam Wszystkim Państwu najserdeczniejsze życzenia wszelkiej pomyślności. Dziękuję za trud i poświęcenie, wykazywane każdego dnia w odpowiedzialnej i nietłatwej, ale jakże pięknej pracy pedagogicznej.

Życzę, aby praca, którą Państwo wykonujecie, była otaczana szacunkiem, uznaniem i życzliwością Państwa wychowanków i ich rodzin. Wszystkim nauczycielom tzw. czynnym, emerytom oraz pracownikom oświaty życzę zdrowia, zadowolenia i satysfakcji zawodowej, pomyślności w życiu osobistym.

Obchody Dnia Edukacji Narodowej Anno Domini 2020 przeszły do historii. Zgromadziły ludzi, którym leży na sercu wysoka jakość kształcenia w polskiej szkole, zwłaszcza w czasach nowych i trudnych wyzwań. Spotkanie w gronie pracowników szkół i placówek oświatowych oraz władz lokalnych, odpowiedzialnych za losy szkolnictwa, niech sprzyja wymianie poglądów, skłania do refleksji pedagogicznej, podsumowuje wspaniałe dokonania nauczycieli na niwie pracy dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej. Cieszy to, że zawód nauczyciela w naszej gminie odbierany jest jako pasja i poświęcenie, a pedagogicy są mistrzami i autorytetami dla swoich uczniów i pomagają im przygotowywać się do dorosłego życia.

Eliza Oleszak

Konferencja szkoleniowa dyrektorów placówek oświatowych

Wieliczka 2-3 X 2020 r.

W dniach 2-3 października 2020 r. w Wieliczce odbyła się konferencja szkoleniowa dyrektorów placówek oświatowych. Uczestniczyli w niej m.in. przedstawiciele gminy Świlcza. W pierwszym dniu miały miejsce merytoryczne zajęcia szkoleniowe. Drugi poświęcono zwiedzaniu i przypominaniu uczestnikom dziejów Krakowa.

Wykład na temat: „Nadzór pedagogiczny w roku szkolnym 2020/2021” przeprowadziła wizytator Małgorzata Nowińska-Zgurska, kierownik Oddziału Jakości i Zarządzania Edukacją z Podkarpackiego Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. Mówiła m.in.: – *Dyrektor – osoba, która zarządza placówką, jest jednocześnie przełożonym, liderem i pierwszym nauczycielem. Placówka i jej personel zwykle myśli tak jak szef i rozwija się w kierunku przez niego wytyczonym. Dobry dyrektor jest nie tylko kierownikiem i przywódcą, ale przede wszystkim nauczycielem, który poddaje autorefleksji własne działania.* Wystąpienie sprawiło, że cała sala była wsłuchana i zainteresowana. Na pozycję dyrektora w szkole można patrzeć przez pryzmat ludzi, zadań i ról, zastosowane teorie zachowań w określonej sytuacji.

Następnie w imieniu samorządu terytorialnego zabrał głos wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic. Jak podkreślał na wstępie takie spotkania są niezwykle cenne, bo pozwalają na wymianę doświadczeń i poglądów, a w centrum stawiają rozwój jednostki, i troskę o poziom oświaty. To doskonale wpisuje się w strategię rozwoju gminy, powiatu, województwa, dla których kluczem jest człowiek i jego lepsza przyszłość.

– Istotne jest, aby osoba na stanowisku dyrektora miała poczucie sprawstwa i satysfakcji z wykonywanej pracy, bo tylko wtedy szkoła zmierza we właściwym kierunku. Sukces placówki oświatowej jest jednocześnie sukcesem jej uczniów.

– Tylko dobry dyrektor jest w stanie wpłynąć na swoją kadrę, która „szlifuje” diamenty. Poprzez odpowiedni proces wychowawczo-edukacyjny powstaje „Człowiek” nadrzędny cel działań szkoły i placówki oświatowej.

– Praca dyrektora podlega również nieustannej ocenie. Dyrektor szkoły nadaje ton instytucji, którą zarządza. To on – także – stoi na straży kultury języka i odpowiada za mądre, celne oraz empatyczne słowa, które budują, a nie burzą.

Szkoła, ma mieć mocne fundamenty oparte na RADOŚCI bycia razem, bycia w słowie i bycia w kulturze. Język i kultura są ze sobą bardzo ściśle powiązane, ponieważ język tworzy kulturę, a kultura wpływa na język. A na straży tego materialnego i niematerialnego dorobku ludzkości powinna stać każda szkoła.

W następnym dniu, dzięki uprzejmości dr. Stanisława Dziedzica uczestnicy zwiedzili Kraków – w tym Muzeum Podziemia Rynku, Collegium Maius oraz Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Stanisław Dziedzic (ur. 13 października 1953 w Dąbrowie) – polski historyk literatury, publicysta, kulturoznawca, nauczyciel akademicki, absolwent filologii polskiej i dziennikarstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz studiów z zakresu zarządzania zasobami pracy w krakowskiej Akademii Ekonomicznej. Doktor nauk humanistycznych. W przeszłości nauczyciel, pracownik administracji państwowej, w latach 2004-2016 dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa. Od stycznia 2017 dyrektor Biblioteki Kraków. Członek Rady Muzeum Niepodległości w Warszawie. Członek Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (SKOZK).

Serdecznie dziękujemy naszemu rodakowi, z sentymentem wspominającemu zawsze swe dzieciństwo i młodość w Dąbrowie i Trzcianie, obecnie mieszkańcowi Krakowa, Stanisławowi Dziedzicowi za wprowadzenie w świat krakowskiej historii.

Ignacy Krasicki

Hymn do miłości ojczyzny

Święta miłości kochanej ojczyzny,
Czują cię tylko umysły poczywne!
Dla ciebie zjadłe smakują trucizny
Dla ciebie więzy, pęta niezelżywe.
Kształcisz kalectwo przez chwalebne blizny
Gnieździsz w umyśle rozkosze prawdziwe,
Byle cię można wspomóc, byle wspierać,
Nie żał żyć w nędzy, nie żał i umierać.

Lucyna Rzepka

W Krainie Sylab i Głosek, Liczb, Mądrości i Zasad

Praca dydaktyczno-wychowawcza w oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej w Trzcinie, podobnie jak w całym kraju, w br. szkolnym zdeterminowana została szerzącą się pandemią COVID-19.

Zmiany, wprowadzone z uwagi na obowiązujący reżim sanitarny i procedury bezpieczeństwa, postawiły przed nauczycielami szereg zadań i nowych wyzwań, zarówno organizacyjnych jak i metodycznych. Koniecznym i istotnym stało się wdrażanie i przestrzeganie ustalonych procedur, wpajanie dzieciom dobrych nawyków w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi.

Przede wszystkim częste mycie rąk, zasady ochrony podczas kichania i kaszlu, zachowanie bezpiecznej odległości, koniecznym stało się stosowanie maseczek. Unikanie przytulania, niemożność przynoszenia ulubionej zabawki, w salach brak pluszaków, lalek i szeregu innych zabawek to nowa rzeczywistość, w której mamy żyć i pracować z dziećmi.

Dlatego dbając o ich właściwy rozwój, staramy się, aby te zmiany zostały przez nie zrozumiane i akceptowane. Dbamy przede wszystkim o bezpieczeństwo i higienę, trudniej natomiast zachowywać dystans wśród dzieci, gdyż kontakty z rówieśnikami wśród przedszkolaków są wręcz niezbędne i nieuniknione.

Dzieci w tym wieku kierują się emocjami, potrzebują bliskości, zabawy, relacji społecznych. Szczególnie po tak długim okresie przerwy są one wręcz spragnione zabaw, zajęć i kontaktów z kolegami.

Staramy się rozwijać je, wykorzystując różne obszary aktywności, stosując odpowiednie metody dostosowane do wymogów sanitarno-epidemicznych.

Co dzieje się w zerówce SP w Trzcinie?

Zerówka (26 dzieci) pracuje stacjonarnie od początku roku szkolnego, a frekwencja jest prawie 100%. Jesteśmy obecnie jedyną grupą w naszej placówce, gdyż starsi koledzy uczą się zdalnie.

Staramy się wykorzystać ten czas nie tylko na naukę, ale również na zabawę i zdobywanie nowych umiejętności i doświadczeń. Chcemy atrakcyjnie, aktywnie i zdrowo spędzać każdy dzień. Organizujemy ćwiczenia na sali gimnastycznej, z której możemy teraz korzystać codziennie, wykorzystując sprzęt sportowy. Bawimy się na dywanie interaktywnym, chodzimy na spacer po okolicy i zabawy na świeżym powietrzu, gdy tylko pogoda nam pozwala

Warsztaty w RDTL

Kilkukrotnie uczestniczyliśmy w warsztatach ceramicznych w Regionalnym Domu Tradycji Ludowych, gdzie pod kierunkiem instruktora Zbigniewa Lisa dzieci tworzyły „cudeńka” z gliny: obrazki, zawieszki. Zwiedzały trzciańskie muzeum, poznając życie przodków, tradycje i zwyczaje, dawne sprzęty. Zaangażowanie dzieciaków było ogromne, a pytania dociekliwe.

Spektakl i zajęcia teatralne

Zerówczaki uczestniczyły również w zajęciach teatralnych i obejrzały spektakl „Alicja online”, teatru, który odwiedził naszą placówkę. Opowieść o Alicji łączyła elementy baśni, filmu i magii. Dzieci podziwiły próbę ogniową, taniec Kopciuszka na podwieszanej szarfie na 8 m wysokości, bańki mydlane – a wszystko to online. Mogliśmy się bawić, rozwiązywać zagadki i łączyć z kilkoma szkołami równocześnie.

Kto ty jesteś? – Polak mały?

Z okazji 102. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, tj. 11 listopada, nasza grupa przedszkolna wzięła udział w szkolnej akademii (włączyła się w nagranie online) oraz akcji „Szkoła do Hymnu!”.

Przeprowadzone zostały zajęcia dydaktyczno-edukacyjne, które nawiązywały do treści związanych z Polską i patriotyzmem. Wszystkie dzieci pracując w grupach wykonywały biało-czerwone ozdoby: chorągiewki, kontury Polski z piórek i bibuły oraz biało-czerwone serca z kwiatów. Wirtualnie podróżowaliśmy po naszym kraju, wykorzystując materiały multimedialne.

10 listopada o godz. 11.11 dzieci ubrane odświętnie w biało-czerwone stroje z powagą i godnością zaśpiewały Hymn Polski, trzymając w rękach biało-czerwone chorągiewki. Swoją postawą pokazały, że są patriotami i kochają swoją ojczyznę.

Kolejnym wydarzeniem godnym uwagi był...

Dzień Zerówkowicza...

z udziałem wicedyrektor szkoły Agnieszki Małozieć. Uroczystość ta wzmacnia więź dziecka z grupą i daje mu poczucie przynależności do szkoły. Dzieci przemierzając przez cztery Krainy: Sylab i Głosek, Liczb, Mądrości i Zasad, nie tylko wykazały się wiedzą i umiejętnościami, ale pokazały, że zasługują na tytuł Super Zerówkowicza. Było ślubowanie, wiersze i piosenki, słodki poczęstunek i niespodzianki od rodziców i pań kucharek.

Odwiedził nas również Kubuś Puchatek i Myszka Miki z racji Święta Pluszowego Misia. Były tańce, zabawy z misiem, chustą animacyjną, animacje z tunelem i folią oraz balonami.

Szkoda, że w tym niezwykłym dniu, pełnym emocji i wrażeń dla dzieci nie mogli uczestniczyć, ze względu na przepisy sanitarne ich rodzice.

„Mali Wspaniali 2020”

Z wielkim zaangażowaniem dzieci z oddziału przedszkolnego uczestniczą od października w bezpłatnym programie „Mali Wspaniali 2020” finansowanym ze środków Ministerstwa Sportu. „Mali Wspaniali 2020” to program, w którym dominują zajęcia ogólnorozwojowe z elementami gier zespoło-

**W naszej Zerówce jest bardzo miło,
oby nam zawsze tak dobrze było!**

wych, ćwiczeń korekcyjnych i sensomotorycznych, lekkoatletyki oraz sztuk walki dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Zajęcia prowadzone są raz w tygodniu przez instruktora z Akademii Karate Tradycyjnego Marty Niewczas (sześciokrotna mistrzyni świata w karate tradycyjnym) w Rzeszowie, a zerówkowicze z zaangażowaniem i radością w nich uczestniczą.

Chętnie biorą udział w konkursach organizowanych w szkole i poza nią zdobywając czołowe miejsca.

Renata Czubocho

Odkrywcy i miłośnicy języka angielskiego

IV edycja Gminnego Konkursu Szkolnego „THE WORLD OF ENGLISH” „ŚWIAT JĘZYKA ANGIELSKIEGO”, Trzciana, 16 XI 2020 r.

*Jest tylko jeden sposób nauki. Poprzez działanie.
(W. Buffett)*

Podczas nauki języka angielskiego w szkole podstawowej uczniowie poznają nowe słownictwo, poszerzają wiedzę i umiejętności, odkrywają tajniki języka obcego, robią ciekawe projekty, realizują je, działają jak... odkrywcy, dlatego słowa W. Buffetta stały się mottem IV edycji corocznego konkursu.

Celem nadrzędnym organizacji konkursu w br. było dalsze motywowanie uczniów do nauki języka angielskiego, ale i uwrażliwienie ich na uroki krajów, a jest ich 70, w których język angielski jest – urzędowym. Dla milionów ich mieszkańców język angielski jest ojczystym.

Kolejnym celem organizacji konkursu było promowanie wśród uczniów postawy odpowiedzialności za proces samodzielnego uczenia się i rozwijania umiejętności językowych, bowiem „Języki są mapą drogową kultury. Mówią ci, skąd ludzie pochodzą i dokąd zmierzają” (R. Brown). Wspierają realizowanie się uczniów pod względem artystycznym, integrują środowiska uczniowskie i nauczycielskie.

Dodam jeszcze, że pierwsza edycja konkursu odbyła się w r. 2017. Łącznie we wszystkich konkursach wzięło udział 197 uczniów ze szkół podstawowych gminy Świlcza.

Wymagania regulaminowe konkursu

Warunkiem przystąpienia do konkursu było wykonanie przez uczestników prezentacji multimedialnej lub filmu.

- Prezentacja/film miały przedstawiać wybrane przez ucznia sławne miejsca pochodzące z krajów anglojęzycznych, ich wyczerpujący opis w języku angielskim, zawierający następujące informacje: rola i znaczenia miejsca dla kultury danego kraju, regionu, miasta i jego historia.

- W prezentacji powinny być zawarte informacje o wykorzystywanych materiałach źródłowych oraz o autorach pracy.

- Film zgłoszony do konkursu nie powinien przekroczyć granicy czasu – 10 minut. Każdy film powinien zawierać czołówkę oraz napisy końcowe.

Przebieg konkursu i efekty edukacyjno-wychowawcze

Ilość uczestników tegorocznej edycji to 29 uczniów z 7 szkół z terenu gminy Świlcza: SP nr 2 Bratkowice – 2, NSP Bratkowice – 5, SP Dąbrowa – 3, SP nr 1 Mrowla – 7, SP Rudna Wielka – 4, SP Świlcza – 5, SP Trzciana – 3.

Przesłano 5 filmów i 24 prezentacje.

Skład Komisji Konkursowej: Joanna Wiśniewska – wiza-tor-metodyk j. angielskiego Podkarpackiego Kuratorium Oświa-ty w Rzeszowie, Renata Czubocho – naucz języka angielskie-go, SP w Trzcianie, Agnieszka Szumilas – nauczyciel informa-tyki SP w Trzcianie, Artur Szary – dyrektor, historyk, nauczyciel informatyki SP w Trzcianie.

Prezentowane prace przedstawiają wysoki poziom, zarów-no pod względem technicznym jak i poprawności językowej. Decyzja ostateczna nie była łatwa.

Temat konkursu wydawałby się łatwy, wymagał jednak uwagi i staranności wykonawczej, tematyka – dociekliwości w poszukiwaniach bibliograficznych, zapoznania się z geo-grafią krajów anglojęzycznych, ich historią i różnicowaniem etnicznym.

Ostatecznie jednak, biorąc pod uwagę wszystkie elementy regulaminu Komisja Konkursowa po obejrzeniu prac, prze-analizowaniu, posegregowaniu, stwierdzeniu zgodności z re-gulaminem dokonała segregacji i przyznała następujące lo-katy w dwóch kategoriach: film i prezentacja.

W kategorii FILM przyznano:

I. miejsce ex aequo

Janiszewski Mattia – SP w Świlczy
 Koszela Michał – SP w Trzcianie
 II miejsce ex aequo
 Boczek Oliwier – SP w Świlczy
 Wierziński Michał – SP w Świlczy
 III miejsce
 Żańczak Szymon – SP w Świlczy

W kategorii PREZENTACJA przyznano:

I miejsce
 Chmaj Martyna – NSP w Bratkowicach
 II miejsce
 Półtorak Filip – SP w Bratkowicach
 III miejsce
 Hnacko Adam – SP w Dąbrowie

Wyróżnienia otrzymali:

Sondej Karolina – SP w Mrowli
 Krowiak Karolina – SP w Rudnej Wielkiej
 Emilia Hadyś – SP w Trzcianie

Wszystkim – laureatom i ich nauczycielom – składamy serdeczne gratulacje!

Nagrody w postaci głośników, słuchawek, power banków, pendrive, kart pamięci, kubków i przyborów szkolnych zostały przekazane na ręce opiekunów uczestników konkursu, a zarazem nauczycieli, którzy przygotowali uczniów do konkursu. Tu kierujemy słowa podziękowania na ręce nauczycieli: Barbary Tarnowskiej-Mazan, Alicji Chylińskiej, Doroty Fabińskiej, Jolanty Supel, Aliny Kulczyckiej, Moniki Partyki i Tomasza Halaburdy. Atrakcją uroczystości była prezentacja prac przygotowanych przez uczniów. Była to wirtualna wycieczka, po miastach i miejscach zabytków architektonicznych, cudach natury i artystycznych wytworach genialnej myśli ludzkiej w krajach anglojęzycznych.

Corocznie dzięki współpracy Dyrekcji SP w Trzcianie oraz Dyrekcji Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcianie finał konkursu odbywał się w sali widowiskowej GCKSiR. Niestety, tegoroczna sytuacja wszechobecnej pandemii i związane z nią obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne, zdalny proces nauczania we wszystkich szkołach gminy – pokrzyżowały plany uroczystego rozdania nagród. Zabrakło również spotkań młodzieży, opiekunów i honorowych zapraszanych gości, zwłaszcza przedstawicieli samorządowych władz.

„Z drobiazgów życiowych wykonanych wielkim sercem powstaje wielkość człowieka”

Te słowa kard. S. Wyszyńskiego kieruję do wójta Gminy Świlcza Adama Dziedzica, który już od czterech lat wspiera naszą inicjatywę, śledząc m.in. otwartość szkół na inicjatywy i działania dotyczące współpracy międzynarodowej młodzieży, wspierając je mentalnie i materialnie, uczestnicząc u nas, w gali konkursowej i obejmując konkurs honorowym oraz hojnym patronatem.

Czy warto i należy organizować konkursy? Zakładamy w naszej szkole, że każdy uczeń posiada uzdolnienia wystarczające do osiągnięcia sukcesu konkursowego w wybranej przez siebie dziedzinie i że podjęcie przez niego dodatkowego intelektualnego wysiłku wynika bardziej z rozbudzenia się w nim naukowej pasji niż z ujawnionych wcześniej wybitnych uzdolnień.

Uważamy udział w międzyszkolnych konkursach przedmiotowych za najlepszy sposób odkrywania i rozwijania przez uczniów swoich zainteresowań i uzdolnień. Sądymy także, że zasadnicze znaczenie ma udział ucznia w konkursie, a nie wynik, jaki osiągnął.

Zapraszamy serdecznie – do udziału w kolejnej edycji za rok, oby w realnej rzeczywistości.

Janusz Ostrowski

Poprawa bezpieczeństwa przy SP nr 1 w Mrowli

27 października 2020 r. dzieci z klas 1-3, a 23 listopada dzieci z oddziałów przedszkolnych miały zorganizowane zajęcia dotyczące bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych. Zajęcia te były prowadzone przez Policję z Posterunku Policji w Głogowie Małopolskim oraz przez Straż Gminną ze Świlczy.

Spotkania te odbyły się w ramach programu: „**Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w obrębie szkół na terenie Gminy Świlcza**”.

Prowadzący spotkanie zwracali uwagę, jakie reguły bezpieczeństwa należy zachować w drodze do i ze szkoły oraz poza miejscem zamieszkania, przypominali zasady poruszania się po ulicy i chodniku. Ponadto podkreślali, jak ważną rolę pełnią elementy odblaskowe, które każde dziecko powinno posiadać.

Goście zwracali uwagę na niebezpieczeństwa, jakie mogą czyhać na dzieci w czasie przejścia przez jezdnię. Zaprowadzili wszystkie dzieci do nowego przejścia i przeprowadzali instruktaż dotyczący bezpiecznego przechodzenia przez pasy.

Oczywiście, nie obyło się bez pytań ze strony dzieci, które dotyczyły przekazywanych informacji, jak również innych aspektów pracy Straży Gminnej i Policji. Spotkania były interesujące i pouczające. Na zakończenie zajęć każde dziecko otrzymało z rąk gości element odblaskowy z przeznaczeniem do codziennego użytku. Dzieci podziękowały prowadzącym za wartościowe i interesujące prelekcje, zapewniając, że wynieśli z nich wiele cennych informacji.

Szkolny konkurs o bezpieczeństwie w ruchu drogowym

Oprócz ww. dwóch akcji edukacyjno-praktycznych we wrześniu br. nauczycielka tutejszej szkoły Agata Pełczyńska zorganizowała konkurs dotyczący bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W związku z panującą epidemią i brakiem możliwości przeprowadzania egzaminów na kartę rowerową przygotowano

dla zainteresowanych materiały pomocnicze do nauki. Rodzice mogli pomóc dzieciom w przyswajaniu przepisów, by w przyszłości przystąpiły do egzaminów przygotowane i zdały go za pierwszym razem.

Trzeba wpięrc postuchać i... zapamiętać!

Egzamin w szkole podstawowej jest przeprowadzany na wniosek dyrektora szkoły i przeprowadza go osoba posiadająca specjalistyczne przeszkolenie z zakresu ruchu drogowego. Może nią być policjant, nauczyciel, egzaminator lub instruktor nauki jazdy. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi uzyskiwania kart rowerowych przygotowanie do egzaminu na kartę rowerową oraz samo sprawdzenie umiejętności powinno odbywać się w szkole podstawowej (dla uczniów, którzy ukończyli 10 lat). Policjanci za pośrednictwem przedstawionych materiałów udzielają wskazówek, jak przygotować się do egzaminu na „pierwsze prawo jazdy”. Po przyswojeniu teorii każdy uczeń może sprawdzić nabytą wiedzę, wypełniając przykładowe testy, jakie np. przygotował Polski Związek Motorowy. Materiały te są ogólnodostępne na stronie internetowej: <https://www.pzm.pl/turnieje/szkola-podstawowa-testy-brd-i-mtm>.

Ten konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczniów starszych klas. W ramach działań konkursowych przeprowadziła także kurs a następnie egzamin na kartę rowerową dla uczniów klasy piątej.

Dzięki tym wszystkim akcjom i konkursom przy Szkole Podstawowej Nr 1 oraz przy sąsiadującym z nami Specjalnym Ośrodku Wychowawczym, zostało wykonane nowoczesne, bezpieczne przejście dla pieszych. Będą z niego korzystać nie tylko dzieci i uczniowie obydwu szkół, ale i wszyscy mieszkańcy Mrowli.

Jesteśmy bezpieczni koło naszej szkoły

Agnieszka Szumilas

Owady okiem fotografa amatora

VII edycja Powiatowego Konkursu Fotograficznego „Kontrasty”

Konkurs corocznie organizowany jest przez Szkołę Podstawową w Trzcianie oraz wójta Gminy Świlcza – Adama Dziedzica, jednego z fundatorów nagród. Jego współorganizatorami, a zarazem fundatorami nagród, byli również Starostwo Powiatowe i Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie.

Tegorocznym tematem październikowego konkursu było ukazanie owadów w ich naturalnym środowisku, ponieważ temat, który wybrano do tegorocznej edycji to „Owady okiem fotografa amatora”.

VII edycja – pomimo pandemii – cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem. Na konkurs nadesłano 497 fotografii, wykonanych przez 109 uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych z powiatu rzeszowskiego. Bardzo duży problem miała komisja konkursowa przy wyborze zdjęć najwartościowszych i nagrodzonych. Wszystkie nadesłane fotografie prezentowały bardzo wysoki poziom artystyczny, zaskoczyły członków komisji kreatywnością i profesjonalnym podejściem do tematu.

Należy podkreślić, jak dużą rolę odgrywa współpraca z współorganizatorami i relacje jakie panują między nimi. Wpływa to przede wszystkim na duże zainteresowanie ww. konkursem. Z roku na rok w konkursie bierze udział coraz większa ilość uczestników, co nas, jako organizatorów bardzo cieszy.

Młodzież ma możliwość wykazać się swoimi talentami pożytecznie spędzać wolny czas na łonie natury i jednocześnie zdobyć cenne nagrody.

Nagrody, wyróżnienia i dyplomy...

28 października 2020 r. komisja konkursowa w składzie: **Karolina Pocisk** (przewodnicząca) – studentka Uniwersytetu

Rzeszowskiego – instytut Sztuki, **Katarzyna Płodzień-Błażej** – główny specjalista – Starostwo Powiatowe Rzeszów, **Zbigniew Lis** – administrator Regionalnego Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie po długich i burzliwych obradach postanowiła przyznać następujące nagrody i wyróżnienia:

I miejsce – **Maciej Pruchnik**, ZS Wysoka Głogowska

II miejsce – **Patryk Ślęzak**, SP Trzciana

III miejsce – **Jan Lutecki**, SP nr 15 Rzeszów

oraz pięć wyróżnień: Oliwia Hudzik, SP Zgłobień, Mikołaj Bartoń, ZS Łukawiec, Martyna Przepióra, ZSP nr 11 Rzeszów, Kamil Porada, SP Trzciana, Julia Rewera, SP Rudna Wielka.

Niestety pandemia pokrzyżowała plany uroczystej gali rozdania nagród. Wręczenie nagród pieniężnych i rzeczowych oraz okolicznościowych dyplomów obyło się indywidualnie.

Z nadesłanych zdjęć uczestników konkursu został przygotowany multimedialny film, który zamieszczony jest na stronach internetowych organizatorów. Fotografie zdobią korytarze szkolne i cieszą oko osób odwiedzających.

Mamy nadzieję, że w przyszłym roku konkurs również będzie się cieszył tak dużym zainteresowaniem, a ilość nadesłanych prac będzie równie imponująca.

Fotorelacja na okładce

Język ojczysty jako wartość

Język polski jest trudny i przyznają to sami językoznawcy. Polszczyzna zastawia na nas pułapki i czasem nawet najbardziej świadomi użytkownicy języka mają wątpliwości, która forma jest poprawna.

Nasze współczesne życie przebiega w sąsiedztwie kłamstw i błędów w tym językowych. Przewodzą w tym m.in. politycy i spora grupa młodzieży. Na nic się zdają górnolotne sentencje o kulturze mowy ojczystej „błąd w mowie to jak tłusta plama na fotografii matki, którą kochasz”. (J. Korczak); „Kto wie, że popełnił błąd i nie próbuje go naprawić, popełnia drugi błąd”. (Konfucjusz)

Ład w głowie i w sercu, znajduje swoje odzwierciedlenie w języku

Tego chcemy uczyć naszych uczniów i nasze dzieci. Dlatego nie wolno ich, ani zostawiać z problemami, z jakimi się borykają, ani wzbudzać niepokoju w ich sercu. W osamotnieniu, bez wsparcia osób życzliwych, mądrych pedagogów i bliskości rodziców łatwo mogą zostać zwiedzeni fałszywym prze-

kazem niszczących ideologii. Sami oceńcie w kontekście Waszych uczniów i dzieci, czy nie oni właśnie teraz Was potrzebują, bo może w niewłaściwym miejscu szukają wzorców, które byłyby dla nich punktem odniesienia, a na ulicach nie znajdują odpowiedzi na wiele zasadniczych pytań.

Tolerancja jest oznaką dojrzałości, ale i pokory

W tekście poniższym nie uwzględnimy takich oczywistych błędów, jak „wziąć” zamiast „wziąc” czy „poszedłem” zamiast „poszedłem”. Język polski zastawia na nas o wiele bardziej wyrafinowane pułapki.

Mamy rok **dwa tysiące dwudziesty!** a nie dwutysięczny dwudziesty.

Mamy rok dwa tysiące dwudziesty, a kolejny będzie dwa tysiące dwudziesty pierwszy. Natomiast dwadzieścia lat temu był rok dwutysięczny. I to ten jeden raz, kiedy możemy użyć tego wszechobylskiego dwutysięcznego.

Przekonujący albo przekonywający, a nie był taki przekonujący...

Takiego słowa w polszczyźnie nie ma, choć słyhać je na polskich ulicach. Można stosować zamiennie albo wybrać jedną. Byle nie stosować błędnej formy.

Dzisiaj – nie w dniu dzisiejszym.

To jakiś dziwny przeciek z trzeszczącego i pełnego takich analitycznych omówień języka urzędowego.

Rozwiązanie dedykowane pracownikom – a nie dla pracowników.

To jest tego rodzaju kalka językowa (w tym wypadku z angielszczyzny), która nie ma w języku polskim żadnego zastosowania. Istnieje bowiem w polszczyźnie słowo, które o wiele lepiej tutaj pasuje „przeznaczać”.

Zapisz to w cudzysłowie, a nie w cudzysłowiu.

Jedyna poprawna forma to cudzysłowie. Warto zapamiętać, że to połączenie wyrazów „cudzy” i „słowo”. Odmiana tego ostatniego pozostaje taka sama, a więc w (kim? czym?) słowie, w (kim? czym?) cudzysłowie.

Wszem wobec, a nie wszem i wobec.

Samo „wszem wobec” jest skróconą wersją konstrukcji: „Wszystkim wobec i każdemu z osobna”.

Zapisać to z dużej czy z małej litery?

Po pierwszej nie „dużej”, a „wielkiej”. Po drugie „z wielkiej” i „z małej litery” to rusycyzmy. W polszczyźnie – poprawne formy to: możemy pisać coś „od wielkiej litery” lub „wielką literą”. Analogicznie postępujemy z małymi literami.

Trzy razy z rządu, a nie pod rząd.

Mówienie, że robimy coś kilka razy „pod rząd”, to stosowanie rusycyzmu. Choć sformułowanie gości już tak często na ustach Polaków, że norma użytkowa czy też wyczajowa je dopuszcza, to poprawna forma brzmi „z rządu”.

Dzisiaj mamy trzydziesty listopada, a nie listopad.

Polski jest językiem fleksyjnym. To oznacza m.in., że niemal zawsze, kiedy mamy wątpliwości, czy coś odmienić, czy też nie, zwykle można założyć, że owszem, odmiana będzie wskazana. Dlatego mówimy: „dzisiaj mamy trzydziesty września”. Wczoraj był dwudziesty dziewiąty września. A jutro będzie pierwszy października. I tak dalej.

W każdym razie, a nie w każdym bądź razie.

W tej konstrukcji doszło do kompilacji dwóch poprawnych wyrażen: „w każdym razie” oraz „bądź co bądź”.

Wyduje się ciekawy, a nie być ciekawy.

Po pierwsze to zapożyczenie składniowe z języka angielskiego. Po drugie mamy w polszczyźnie możliwość powiedzenia tego samego o wiele krócej: „wydaje się ciekawy”.

Poddawał w wątpliwość, a nie poddawał to w wątpliwość.

W tej sprawie słowniki nie pozostawiają żadnych wątpliwości. Nie można podawać w wątpliwość tego, że niepoprawne jest sformułowanie „poddawać w wątpliwość”. To jedno niepotrzebne „d” płącze się coraz częściej w wypowiedziach wielu znamienitych osób. Dlatego raz jeszcze: „podajemy w wątpliwość”.

Idzie po linii najmniejszego oporu, a nie po najmniejszej linii oporu.

Warto zapytać o przyczynę rozpowszechnienia błędów językowych w polszczyźnie. Najczęstszą wymówką jest pośpiech, i niewiedza, a tak naprawdę – niedbalstwo.

Prawda nie jest wygodna – wiele osób po prostu nie zna zasad polskiej ortografii

Wynika to nie tylko z braku szacunku do języka ojczystego, lecz także z nieczytania będącego znakiem czasów, rozluźnienie zasad kultury języka.

Stąd też niedbałość o własne wypowiedzi, a także wszechobecny *hejt*. Nie wszyscy jednak zdają sobie sprawę z tego, że język, jakiego używają, świadczy o nich samych. W internecie nierzadko pozostają ślady po niechlubnych wypowiedziach, a niektórzy ich autorzy zapominają, że wypowiadają się na Facebooku pod swoim imieniem i nazwiskiem.

Co zrobić, aby przeciwdziałać naruszaniu norm językowych. Przede wszystkim należy traktować język ojczysty jako wartość – coś, co łączy dany naród i jest jego dziedzictwem kulturowym. Kształtowanie takich postaw to nie tylko rola rodziny, szkoły, kościoła. Wiele zależy od nas samych. Internet, mównice sejmowe, wiecowe, dyskusje publiczne i inne nie muszą być źródłem tylko złych wzorców.

Niechlujność językowa ujawnia się w mailach prywatnych i służbowych na facebooku, a używanie tzw. „modnych i topowych” zwrotów, wyrazów górnolotnych i zapożyczonych z języka obcego też jest puryzmem językowym. Czy zawsze czujemy się cool i wszystko jest mega fajne?

Zofia Dziedzic

XX Dni Papieskie

Ojciec św. Jan Paweł II – Papież wyjątkowy – stulecie urodzin (1920-2020)

Parlamentarzyści polscy, w myśl art. 33a Regulaminu Sejmu RP, ustanowili w drodze okolicznościowych uchwał rok 2020 Rokiem Świętego Jana Pawła II. Uchwała przypomina, że 18 maja 2020 r. przypadnie 100. rocznica urodzin Karola Wojtyły metropolity krakowskiego, kardynała, Papieża Polaka, św. Jana Pawła II.

Papież, zajmuje szczególne miejsce w historii Polski i Europy, a jego zdecydowane upominanie się o prawo naszej ojczyzny do wolności wśród narodów Europy, jego praktyczna obrona praw naszego narodu uczyniły Ojca Świętego najważniejszym z ojców niepodległości Polski.

W czasie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 r. rozpoczął się proces, który zaowocował powstaniem „Solidarności”, wyzwoleniem narodu spod panowania komunizmu i odbudową jedności Europy.

Wielki św. Jan Paweł II, sięgając do źródeł chrześcijaństwa, uczył nas otwartości, wyrozumiałości, ale i odwagi w obronie wartości chrześcijańskich, na których oparta jest Polska i Europa. Niech nauczanie i wielkie dziedzictwo, które pozostawił św. Jan Paweł II będzie wciąż inspiracją do budowania Polski wolnej i sprawiedliwej.

„Życiową misją papieża była walka o godność i szacunek każdej istoty ludzkiej, czemu wielokrotnie dawał wyraz w swoich encyklikach. Nazywany „papieżem pielgrzymem”, odbył 104 podróże duszpasterskie do każdego zakątka świata. W swoich homiliach otwarcie krytykował kapitalistyczny wyzysk człowieka przez człowieka, apelował o pokój i braterstwo” – czytamy w Uchwale Sejmu RP.

Pandemia pokrzyżowała plany na atrakcyjne i bogate obchody ww. rocznicy. Być może, że jest to dobry czas, by w zaciszu domu zgłębić nauki polskiego papieża. A są one nadal aktualne. Choć mija już 15 lat od śmierci Jana Pawła II, ciągle czujemy, że nam go brak, że ten świat stał się tak bardzo zły. Nie ma kto zwięźle i logicznie, i zrozumiale objaśnić jego zjawisk: np. zagrożenia dla rodziny i małżeństwa, ostatnio bardzo „modne” niebezpieczne i ohydne. Małżeństwo jest jedynym właściwym miejscem dla rodzenia i wychowywania dzieci, techniczny postęp nie zawsze służy człowiekowi.

W Rzeszowie powstał już szósty pomnik papieża Polaka – w Parku Papie-

Pomnik Jana Pawła II w Parku Papieskim w Rzeszowie

skim przy Katedrze. Pozostałe monumenty znajdują się:

- przy kościele pw. Chrystusa Króla przy ul. Jałowego,
- na skrzyżowaniu ulic Jana Pawła II i św. Antoniego na osiedlu Budziwój,
- przed wejściem do kościoła pw. Bożego Ciała i Matki Bożej z Lourdes przy ul. Prymasa 1000-lecia,
- przed Katedrą Rzeszowską, upamiętniający wizytę papieża w Rzeszowie w 1991 roku,
- na rondzie przy ul. Marszałkowskiej, Lubelskiej i Warszawskiej.

Pomnik w Parku Papieskim przedstawia sylwetkę Ojca Świętego ubraną w liturgiczne szaty. Papież znajduje się na masywnym granitowym tronie, u którego podnóża znajdują się kamienne róże. W jednej ręce papież trzyma pismo święte, a druga wykonuje gest błogosławieństwa. Tron znajduje się na granitowym podeście.

Za odciek i montaż pomnika, miasto zapłaciło ok. 200 tys. zł. Pierwotne plany zakładały powstanie pomnika już w 2017 r., ale zajmujące się tym Rze-

szowskie Stowarzyszenie Dziedzictwa Jana Pawła II „Lumen et Spes” nie miało dostatecznie dużo pieniędzy, aby skończyć projekt.

Najnowszy pomnik zaprojektował jarosławski artysta, Eliasz Dyrow.

Antoni Słonimski

Polska

I cóż powiedzą tomy słowników
Lekcje historii i geografii
Gdy tylko o niej mówić potrafi
Krzak bzu kwitnący i śpiew słowików.
Choć jej granice znajdziesz na mapach
Ale o treści, co je wypełnia,
Powie ci tylko księżyc pełnia
I mgła nad łąką i liści zapach.
Pytasz się, synu, gdzie jest i jaka?
W niewymierzonej krainie leży,
Jest w każdym wiernym sercu Polaka
Co o nią walczył, cierpiał i wierzył.

Stanisława Stasiej

Wszystkich Świętych – historia

*Pałą się znicze... przypominają, że ktoś odchodzi, inni zostają.
Pośród cmentarzy, cichych uliczek, jak wierna pamięć – pałą się znicze...*

(Ryszard Przymus „Znicze”)

Według historyków, uroczystość Wszystkich Świętych sięga jeszcze czasów antycznych, kiedy to w wybranym dniu wspomniano wszystkich męczenników chrześcijańskich. Uważa się, że już w IV wieku wprowadzano takie wspomnienie w wielu Kościołach wschodnich prowincji Cesarstwa Rzymskiego.

W średniowieczu uroczystość Wszystkich Świętych pierwotnie odbywała się 13 maja. Wówczas obchodzono laudację wszystkich męczenników chrześcijańskich, z całego świata, w pierwszą niedzielę po Zielonych Świątkach. Najpewniej w 741 roku papież Grzegorz III przeniósł to święto na 1 listopada, natomiast w roku 835 papież Grzegorz IV zwrócił się do cesarza Ludwika Pobożnego, by ten obowiązkowo uczynił obchody uroczystości 1 listopada w całym cesarstwie. W 935 roku papież Jan XI zdecydował, iż 1 listopada będzie osobnym świętem ku czci Wszystkich Świętych. Od tamtej pory miało ono obowiązywać w całym Kościele. Co więcej, wprowadził także wigilię tego święta. W 1475 roku święto zostało ustanowione za obowiązkowe dla chrześcijan, o czym zdecydował papież Sykstus IV. Do uroczystości dołączył także oktawę obchodów. Wigilia i oktawa zostały zniesione w roku 1955 przez papieża Piusa XII.

Tak więc uroczystość Wszystkich Świętych ma już ponad tysiącletnią tradycję i przypomina nam przede wszystkim tych Świętych Pańskich „z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków” (por. Ap 7, 9), którzy nie mają swoich osobnych wspomnień w roku liturgicznym. W ciągu wieków Kościół ubogacił kult świętych. Stawiał im posągi, malował ich obrazy, budował ku ich czci świątynie i ołtarze, ułożył szereg modlitw i pieśni religijnych.

Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych

Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych Kościoł obchodzi 2 listopada i w tradycji polskiej dzień ten jest nazywany Dniem Zadusznym lub inaczej „zaduszkami”. To wspomnienie wprowadził opat benedyktynów w Cluny we Francji, św. Odilon (Odylon). On to w 998 r. zarządził w dniu 2 listopada modlitwy za dusze wszystkich zmarłych. Termin ten i sama idea szybko rozprzestrzeniły się w Europie, a w XIII w. zwyczaj ten w Kościele rzymskim stał się powszechny. Tego dnia należy modlić się za wszystkich zmarłych, szczególnie za tych, których dusze przebywają w czyśćcu. To 2 listopada powinno się odwiedzać groby bliskich, jednak robimy to zazwyczaj 1 listopada, bowiem jest to dzień wolny od pracy.

Wszystkich Świętych – zwyczaje

W zamierzonych czasach kult zmarłych był obchodzony raczej w domu, nie było natomiast rozpowszechnionego obecnie zwyczaju odwiedzania cmentarzy i palenia świec.

Nawiedzanie cmentarzy pojawiło się dopiero w XIX stuleciu, a strojenie grobów zielonymi gałązkami, krzyżami z szyszek i zapalonym światłem nastąpiło w okresie międzywojennym. Chociaż tradycja światła związana z tradycją kultu zmarłych znana była dużo wcześniej. Ale wtedy światło, ogień, czy-

li symbol życia, palono w miejscach, gdzie spodziewano się przybycia dusz – na rozstajach dróg, łąkach, nieużytkach – mówi PAP etnograf Andrzej Karcmarzewski.

Dziś, Dzień Wszystkich Świętych jest jednym z najważniejszych świąt katolickich. To wyjątkowy okres zadumy i refleksji. Tego dnia miliony Polaków odwiedzają groby najbliższych, zapalając znicze i wspominają swoich krewnych i znajomych. W tym czasie pamiętamy również o tych, których groby na co dzień są zapomniane przez innych. Wspominamy jednocześnie wybitnych Polaków, którzy mieli niebagatelny wkład w rozwój kultury i dziedzictwa naszego kraju, a odeszli od nas niedawno lub też wiele lat wcześniej. Pamiętamy wówczas także o wybitnych pisarzach, sportowcach, aktorach, ale przede wszystkim o tych, którzy walczyli za ojczyznę.

Uroczystość Wszystkich Świętych w czasie pandemii

Pandemia COVID-19 szaleje na świecie i zbiera nadal okrutne żniwo! Prasa podawała: „Na Podkarpaciu dziś mamy 1241 nowych zakażeń koronawirusem oraz 22 zgony. Najgorsza sytuacja jest w Rzeszowie, gdzie potwierdzono 142 zakażenia”. Codzienne Ministerstwo Zdrowia podaje informacje o rosnącej liczbie dziennych zakażeń SARS-CoV-2 w Polsce i na świecie. Cała Polska jest czerwona strefą.

30 października odnotowano 21 tys. 629 nowych potwierdzonych przypadków koronawirusa w Polsce. To rekord zakażeń od początku pandemii. Zmarły 202 osoby. Od początku trwania pandemii liczba potwierdzonych zakażeń w Polsce wzrosła do 340 tys. 834, a liczba zgonów – do 5351; COVID-19 stał się już przyczyną 46,6 mln zakażeń i ponad 1,2 mln śmierci osób na całym świecie. Ekspert ostrzegają, że to może być druga fala pandemii.

Rząd zdecydował, że cmentarze od 31 października do 2 listopada pozostają zamknięte. „Tradycja jest mniej ważna niż wasze życie” – powiedział premier Mateusz Morawiecki.

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski przed Uroczystością Wszystkich Świętych wystosował apel w trosce o życie i zdrowie naszych rodaków, o rozłożenie nawiedzania grobów na dni poprzedzające 1 listopada oraz dni następujące po tej uroczystości. W tej wyjątkowej sytuacji, zamiast modlitwy w kościołach i na cmentarzach, łączmy się duchowo ze wspólnotą wiernych poprzez modlitwę w domu oraz za pośrednictwem radia i telewizji.

Na groby naszych bliskich można było pójść dopiero od 3 listopada.

Zapalane znicze, piękne chryzantemy i ze sztucznych – trwałych kwiatów artystyczne kompozycje nagrobne widniały na tych grobowcach, o które wcześniej zadbanano. Alejki na cmentarzu jednak były czyste, posprzątane i ukwiecone. Cały cmentarz, zwykle, „tonął” w kwiatach, płonęły znicze nawet na mogiłach zapomnianych i opuszczonych. W dniu Wszystkich Świętych tradycyjnie nie odbyły się uroczyste procesje na cmentarz i wspólne modły przy grobach zmarłych. Na cmentarzach parafialnych nie mogło być zgromadzeń ludzkich, obowiązują przepisy restrykcyjne, trudne, ale konieczne, a przestrzeganie ich jest indywidualnym obowiązkiem każdego.

Śmiem twierdzić, że w br., w domach każdego Polaka wspominało się nie tylko najbliższych, którzy już odeszli, ale i ludzi, których nie znaliśmy, ale dzięki nim żyjemy w wyzwolonej Polsce. Wspominaliśmy zasłużonych dawnych właścicieli wsi, budowniczych i księży, nauczycieli, działaczy kultury, społeczników, polityków, wielkiego Polaka i patriotę – Papieża Jana Pawła II. Ofiary bezimiennych mordów, katastrof i ludobójstwa zbiorowego.

Dzień 1 listopada 2020 r., był wyjątkowo smutny. Cmentarze puste, a ludzie rozgoryczeni.

Miarą naszej kultury duchowej jest między innymi zdolność pamiętania o tych, którzy odeszli do wieczności. Dlatego, przed i po Wszystkich Świętych rzesze Polaków nawiedzało groby swoich bliskich, dowodząc tego, że ludzka miłość i pamięć nie kończy się razem ze śmiercią... „bo wobec śmierci wszyscy jesteśmy równi”.

W Polsce to święto refleksji, zadumy, modlitwy, wspomnień o najbliższych, którzy odeszli od nas. Obecność na cmentarzu to nie tylko wspomnienie, to również okazja do spotkania się przy grobie z najbliższymi, a nieraz z ludźmi, z którymi dawno straciliśmy kontakt. W tym dniu wspominamy osoby bardzo ważne w naszym życiu: lubiane, kochane, bez których, nie mogliśmy żyć i wydawałoby się, że dalsze życie bez nich jest niemożliwe. I choć nie było to łatwe – zaakceptować fakt – i żyć dalej, stanąć twardo na nogach.

Wszystkich Świętych, Dzień Zaduszny i cały tydzień, a nawet miesiąc były dniami wspomnień i zadumy. *A choć ich życia płomień zgasł, to myśli o nich są przecież w nas.*

Żal, że się za mało kochało.

Że się myślało o sobie.

Że się już nie zdążyło.

Że było za późno

(J. Twardowski)

Dzień Wszystkich Świętych na świecie

Różna jest tradycja i zwyczaje celebrowania Święta Wszystkich Świętych. Są kraje, w których tego dnia panuje zupełnie inny klimat.

Francja

W tym kraju nie ma tradycji palenia zniczy na grobach. Powszechnym zwyczajem Francuzów jest spotykanie się w licznych grupach przy grobowcach znanych ludzi, jak np. – legendarnej gwiazdy rocka – Jima Morrisona. Pochowany jest on na paryskim cmentarzu Pere-Lachaise. Jego fani zjeżdżają z całego świata, opiekują się grobem, czuwają dzień i noc grając na gitarach i śpiewają jego przeboje. Dane mi było podczas wycieczki do Paryża widzieć skromny Jego grobowiec i kilku ciemnoskórych. Cmentarz Pere Lechaise to miejsce pochówku słynnych osobistości. Fryderyk Chopin, Edith Piaf – francuska piosenkarka, Molier – komediopisarz francuski, Viktor Hugo – pisarz, Maria Callas – śpiewaczka operowa światowej sławy – w kolumbarium.

Rosja

Większość ludzi jest wyznania prawosławnego, swoich zmarłych wspominają w niedzielę wielkanocną. Tego dnia Rosjanie całymi rodzinami gromadzą się przy grobach najbliższych.

Szwecja

Zaduszki obchodzone są w pierwszą sobotę listopada. Na cmentarzach znajdują się „zagajniki śmierci”, gdzie rodzina rozsypuje skremowane prochy zmarłych, którzy nie chcieli tradycyjnego pochówku.

Holandia

Święto ludzi, którzy odeszli przypada na dzień 4 maja. Nie ma ono charakteru religijnego; jest to tzw. „upamiętnienie zmarłych”.

Japonia

Święto zmarłych trwa od 13 do 15 sierpnia. Japończycy wierzą, że dusze ich najbliższych nawiedzają ich domy i witają ich latarniami zapalonymi przy wejściu. Luteranie nie kultuwają zmarłych, natomiast dbają o pamięć i miejsce ich pochówku.

Nikaragua

Tu rodziny odwiedzają groby, żeby obok nich spać przez całą noc. Rozstawia się namioty, w których urząda się fetę na cześć tych, co odeszli. Na grobach składa się kwiaty i jedzenie, zapala świece, a nawet dekoruje mogiły barwnymi ozdobami.

Słowacja

Słowacy czekają na swoich zmarłych w domach przygotowując im potrawy na stole.

Meksyk

Meksykanie świętują przez trzy dni, dzieląc obchody na dwie części. Pierwsza odbywa się 31 października i poświęcona jest zmarłym dzieciom, które nazywane są aniołkami. Druga, 1 i 2 listopada, dotyczy dorosłych. To bardzo barwne i radosne święto.

Chiny

Z kolei Chińczycy zapalają przy grobach świeczniki i kaddidełka. Robi to jednak tylko najstarszy członek rodziny, a przed nagrobkiem stawiają miskę z rytualnym posiłkiem. Wszyscy członkowie rodziny, w kolejności od najstarszego do najmłodszego, oddają hołd zmarłym bijąc trzykrotnie czołem o ziemię.

Gwatemala

W Gwatemali z okazji święta zmarłych organizowane są wielkie festyny. Elementy religii katolickiej mieszają się tu z tradycją Majów. Uroczystości trwają od 21 października do 2 listopada. Najważniejszy jest Dzień Wszystkich Świętych (1 listopada), w którym czci się pamięć zmarłych dzieci. Gwatemalczyki odwiedzają cmentarze całymi rodzinami, uczują na grobach, ofiarowują zmarłym prezenty.

USA

Amerykanie z kolei obchodzą Halloween, czyli swoją własną odmianę Wszystkich Świętych, wywodzącą się z celtyckiej tradycji. Przed Halloween kupują maski i kostiumy, w które przebierają się głównie dzieci. Zgodnie z tradycyjnym obyczajem chodzą one tego dnia grupami, przebrane za zjawy, duchy i potwory, od domu do domu, pukają do drzwi i, grożąc psotami, proszą o poczęstunek.

Dla tych, którzy odeszli

*Dla tych, którzy odeszli w nieznany świat,
płomień na wietrze kołysze wiatr.*

*Dla nich tyle kwiatów pod cmentarnym murem
i niebo jesienne u góry*

*Dla nich harcierskie warty i chorągiewek gromada
i dla nich ten dzień – pierwszy dzień listopada.*

(D. Gelnerowa)

Zofia Dziedzic

Aspekt religijny Bożego Narodzenia i Trzech Króli

Z Wigilią i Bożym Narodzeniem zwykliśmy łączyć wspomnienia i obraz rodzinnego domu jako strażnika najpiękniejszych tradycji. Dzielenie się opłatkiem oraz śpiewanie kolęd wokół bogato ustrojonej choinki – to symbole wzajemnej jedności, miłości, pokoju. Może, dlatego z radością podejmujemy wszelki trud, aby w tym podniosłym dniu znaleźć się w gronie najbliższych osób.

W br. będzie to utrudnione z uwagi na pandemię koronawirusa (od marca br. raport z dn. 29 XI: **51 224** – liczba osób zakażonych koronawirusem na Podkarpaciu, **1271** – liczba zgonów, **985 075** – liczba osób zakażonych, **17 029** – liczba osób, które zmarły w Polsce. Wigilia to również przyzywanie tajemnicy Bożego Narodzenia w stajence betlejemskiej.

ks. J. Twardowski

Dlaczego jest święto Bożego Narodzenia?

Dlaczego jest święto Bożego Narodzenia?
Dlaczego wpatrujemy się w gwiazdę na niebie?
Dlaczego śpiewamy kolędy?

Dlatego, żeby uczyć się miłości do Pana Jezusa.
Dlatego, żeby podać sobie ręce.
Dlatego, żeby się uśmiechać do siebie.
Dlatego, żeby sobie przebaczyć.

Emilia Waśniowska

Wieczór wigilijny

To właśnie tego wieczoru,
gdy mróz lśni, jak gwiazda na dworze,
przy stołach są miejsca dla obcych,
bo nikt być samotny nie może.
To właśnie tego wieczoru,
gdy wiatr zimny śniegiem dmucha,
w serca złamane i smutne
po cichu wstępuje otucha.
To właśnie tego wieczoru
zło ze wstydu umiera,
widząc, jak silna i piękna
jest Miłość, gdy pięści rozwiera.
To właśnie tego wieczoru,
od bardzo wielu wieków,
pod dachem tkliwej kolędy
Bóg rodzi się w człowieku.

Jest wieczór na niebie, zapalają się pierwsze małe, złote gwiazdki. W oknach świecą lampki choinek. Ludzie uśmiechnięci i radosni biorą w swoje dłonie biały opłatek. Wpierw najstarsi, na końcu młodzież i dzieci.

„Jak wygląda opłatek? Cieniutki, cichy, biały jak śnieg. Czasem pachnie choinką, ale nie zawsze. Kiedy się go połamie, zapach zostaje jeszcze na talerzyku, Jak zapach suszo-

nych kwiatów na bibule. Nieraz na opłatku wytłoczone są święte obrazki, Nieraz jest gładki, ale przepasany wstążką z gwiazdką. W czasie Wigilii opłatek jest najważniejszy i zawsze pierwszy.”

„Gdy przybiegli pasterze – patrzyli ze zdumieniem, że Bóg tak wątłym ciałem objawić się może, i proste tylko siano i żłób miał za łożę... I trzej królowie oczom nie chcieli uwierzyć. I choć wiedzieli wszyscy, że Bóg w żłobie leży, o jego słabości zimna przejęła ich twoga.

...A potem modlitwy, życzenia i kolędowanie, pasterka o północy w pobliskim kościele.

Julian Tuwim

Modlitwa

Modlę się, Boże, żarliwie,
Modlę się, Boże, serdecznie:

Za krzywdę upokorzonych,
Za drżenie oczekujących,
Za wieczny niepowrót zmarłych,
Za konających bezsilność,
Za smutek niezrozumianych,
Za beznadziejnie proszących,
Za obrażonych, wysmianych,
Za głupich, złych i maluczkich,
Za tych, co biegną zdyszani
Do najbliższego doktora,
Za tych, co z miasta wracają
Z bijącym sercem do domu,
Za potraconych grubiańsko,
Za wygwizdanych w teatrze,
Za nudnych, brzydkich, niezdarnych,
Za słabych, bitych, gnębionych,
Za tych, co usnąć nie mogą,
Za tych, co śmierci się boją,
Za czekających w aptekach
I za spóźnionych na pociąg,

ZA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW ŚWIATA,
Za ich kłopoty, frasunki,
Troski, przykrości, zmartwienia,
Za niepokoje i bóle,
Tęsknoty, niepowodzenia,
Za każde drgnienie najmniejsze,
Co nie jest szczęściem, radością,
Która niech ludziom tym wiecznie

Przyświeca jeno życzliwie –

Modłę się, Boże, serdecznie,
Modłę się, Boże, żarliwie!

...żeby tak w Noc Betlejemską;
Cały świat się nad Tobą pochylił
i żeby jeden drugiemu spojrzął dziś w oczy;
Inaczej żeby w pokoju tej nocy
poblady troski nasze i niepokoje zgasty;
By żaden człowiek nie był obcy;
Żeby nie było samotnych;
By każdy z każdym dzielił się sercem
Jak wigilijnym opłatkiem z dobrymi łzami w oczach;
By krzywe stały się prostymi;
By ktoś przypomniał sobie nagle kolędę dawno zapomnianą;
By ktoś przebaczył – ktoś rozplakał się nad winą darowaną;
By ktoś zamknięte drzwi otworzył;
By wszyscy byli dobrej woli a ponad światem pokój...
– Pokój Boży.”

Bardzo świeczeją nam te święta

Mniej religijności, więcej komercji. Szał przedświątecznych zakupów, piosenki, zamiast kolęd, narty, wyjazdy do kurortów

zamiast rodzinnych spotkań, odwiedzin wiekowych rodziców samotnych. zamiast zadumy i rodzinnej integracji. Handel szczególnie czeka na święta Bożego Narodzenia. Dlaczego święta uległy komercjalizacji? Dlaczego tak łatwo zamienia się w nich powagę nowego wymiaru istnienia w błyskotki tego świata?

Boże Narodzenie to bardzo realne święta, metafizycznie odnoszą się one do całego świata duchowego, świata wartości, świata materialnego, bytu, istnienia. Bóg rodzi się w materii, wyrażając jej aprobatę, staje się człowiekiem, dowartościowując nasz byt. Świat nie jest już zły, godny potępienia i odrzucenia, gdyż w nim – mówiąc językiem religijnym – dzieje się zbawienie. Boże Narodzenie niezwykle mocno dowartościowuje radość i oczywiście również o ducha, o codzienność. Jednak obecne w nich dowartościowanie świata może być łatwo przewartościowane, gdy pozostawia się w nich tylko materialność, sprowadza tylko do zakupów, prezentów, komercji. I to się czasem dzisiaj dzieje. Wspomnienia.. wspomnienia. Ile ich w życiu, ale najmilsze są te z wieczerzy wigilijnej. Wtedy nawet ci nieobecni są wśród nas. Osaczeni w naszą pamięć, wtopieni mocno w serce.

Żeby nie było samotnych, by każdy z każdym dzielił się sercem jak wigilijnym opłatkiem i wszyscy byli dobrej woli a ponad światem pokój bez pandemii, wojen i przemocy...

Władysław Kwoczyński

Z PARAFII BRATKOWICE

Kościół: We wrześniu 2020 r. dzięki zaangażowaniu ks. kan. Józefa Książka – proboszcza, w kościele dokonano renowacji kilkudziesięciu ławek, które były wykonane jeszcze na początku lat siedemdziesiątych XX wieku. Prace polegały na usunięciu murszejących podestów z desek, wzmocnieniu konstrukcji ławek, wyczyszczeniu i pomalowaniu całości lakierobejca. Tak wyremontowane ławki uzyskały estetyczny wygląd. Prace renowacyjne wykonał miejscowy stolarz z Czekaja.

Cmentarz: W październiku 2020 r. na cmentarzu parafialnym wykonano następujące prace:

– Wnętrze kaplicy cmentarnej, wyposażono w ponad trzydzieści nowych funkcjonalnych ławek dębowych dla uczestników uroczystości pogrzebowych. Zastąpiły one dotychczasowe popularne ławki (bez oparcia) i różne stylowo krzesła. Solidne i estetyczne ławki wykonał stolarz z Czekaja.

– Ponadto Komitet Cmentarny zakupił dla parafii kielich mszalny i patenę.

– Na placu nieopodal wejścia głównego na cmentarz, wyburzono dotychczasową przestarzałą ubikację, która szpeciła swym wyglądem otoczenie. Nowa funkcjonalną toaletę tzw. Toi-Toi, ustawiono na obrzeżach placu cmentarnego nie przeznaczonego do celów grzebalnych, w miejscu, które wcześniej wyłożono kostką brukową.

– Na placu cmentarnym od strony wschodniej niedaleko kaplicy, wstawiono słup energetyczny z lampą oświetleniową. Dotąd teren ten nie był oświetlony nocą. Zrealizowane prace w dużej mierze przyczyniły się do funkcjonalności i estetyki cmentarza parafialnego.

Zrealizowanie wszystkich przedsięwzięć nie byłoby możliwe, gdyby nie zaangażowanie i determinacja członków Komitetu Cmentarnego oraz ofiarność parafian. ■

Fot. Władysław Kwoczyński

Nowe ławki w kaplicy cmentarnej.

Wyremontowane ławki w kościele.

Współczesne zwyczaje noworoczne

Nazwa Sylwester na dzień przed obchodami Nowego Roku bierze się od imienia Sylwestra oraz wspomnienia w Kościele katolickim papieża Sylwestra I, który swój pontyfikat pełnił w IV wieku naszej ery i zmarł właśnie 31 grudnia.

Jakie smaczki kryje za sobą w naszej Ojczyźnie noc z 31 grudnia na 1 stycznia?

Katolicy udają się w tym dniu na nabożeństwo noworoczne (1 stycznia – to uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki), podczas którego modlą się i oddają w opiekę Maryi, a także modlą się o pokój na świecie.

Wiele rodzin, klubów, grup, stowarzyszeń wita Nowy Rok we własnym gronie – np. morsy spotykają się, by odbyć noworoczną kąpiel w morzu, czy innym zbiorniku wodnym, myśliwi – by upolować zwierzynę! W Polsce odbywają się również bale. Rozpoczynają się 31 XII, a szaleństwo zabawowe przebija się tuż po północy. Fajerwerki, sztuczne ognie, strzelające korki szampana – to znak do składania życzeń noworocznych, uścisków i serdeczności. Zabawa trwa, zwykle, do białego rana, odsypianie nieprzespanej nocy nie jest już zwyczajem, ale koniecznością.

Tradycje świętowania Nowego Roku

Badacze tradycji, muzealnicy mogli je dostrzec już w Babilonii około 4000 lat temu. Babilończycy też mieli być pierwszymi, którzy robili sobie noworoczne postanowienia.

W starożytnym Rzymie przez długi czas Nowy Rok świętowano 1 marca. Współczesny zwyczaj celebrowania nadejścia następnego roku 1 stycznia wziął się z powszechnego przyjęcia kalendarza gregoriańskiego w 1582 roku.

Termin chińskiego i żydowskiego Nowego Roku jest płynny, gdyż kraje te wykorzystują kalendarz księżycowy.

Hiszpanie mają zwyczaj jedzenia 12 winogron w okolicach północy z 31 grudnia na 1 stycznia. Każde winogrono symbolizuje szczęśliwy miesiąc w kolejnym roku.

We Włoszech panowie zakładają na Nowy Rok czerwoną bieliznę, aby w ten sposób zapewnić sobie pomyślność na najbliższe 12 miesięcy.

W Nowy Rok kradzionych jest najwięcej samochodów spośród wszystkich świątecznych dni w Stanach Zjednoczonych. Najstojniejszą noworoczną tradycją w USA jest opuszczanie kuli, która odlicza ostatnie sekundy starego roku na Times Square w Nowym Jorku. Na placu gromadzą się tysiące osób, a miliony oglądają to wydarzenie w telewizji. Tradycja opuszczania kuli zaczęła się w 1907 roku, a pierwsza kula była złożona ze stali i drewna. Współczesny rekwizyt składa się z kryształków podświetlanych ledowym światłem.

A Nowy Rok 2021 – co nam przyniesie?

Niech umili ci dobrą zabawę
tłum przyjaciół, co zawsze życzliwi,
a Twój uśmiech od ucha do ucha
niech nikogo już nie dziwi.
Wszystkiego Najlepszego w Nowym Roku
Szczęśliwego Nowego Roku! Bez pandemii i wirusa!
Aby Nowy Rok był lepszy od poprzedniego!
Niech Ci zdrowie dopisuje, na każdym kroku,
a pandemia się skończy wraz z nadejściem 2021 roku!

(inf. wł.)

Zofia Dzedzic

36. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego – ważną tradycją kultury ludowej

Rzeszów-Trzciana, 16-17 X 2020 r.

Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie od 1984 r. i Gmina Świlcza, a właściwie Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcie (od 16 lat), jest miejscem spotkań artystów ludowych z całej Polski, a zwłaszcza z południowej jej części i przestrzenią wymiany doświadczeń kilku pokoleń tancerzy i muzyków ludowych. Wszystko to – za sprawą trafionego pomysłu na organizację corocznego konkursu tańca ludowego Otwieranie się na wiele sztuk związanych z folklorem wsi polskiej, w tym i podkarpackiej jest bardzo ciekawe, wartościowe, inspirujące i niezbędne.

Odbyła się już 36. jego edycja, tym razem inna, niecodzienna, nadzwyczajna, bo w formule online, bez udziału publiczności. Zwykle Konkurs gromadził ok. 500 wykonawców od najmłodszych po autentycznych, sędziwych wiekiem mistrzów – amatorów tańca ludowego. Gromadził też rzesze widzów, zarówno podczas koncertów konkursowych jak i galowych. W roku bieżącym z powodu pandemii koronawirusa przeprowadzono go z zastosowaniem wszelkich obowiązujących obostrzeń sanitarnych, skrócono o jeden dzień. Odbyły się tylko warsztaty dla instruktorów i choreografów w jeden dzień – 16 października warsztaty z zakresu folkloru krośnieńskiego. Zrezygnowano z uroczystości gali finałowej i koncertu finalistów.

Witajcie kochani, witajcie kochani i bądźcie nam tu radzi...

Organizatorzy stanęli na wysokości zadania, wbrew wszelkim przeszkodom i utrudnieniom oraz ze świadomością o ogromnej odpowiedzialności za zdrowie uczestników. Przyświecały przedsięwzięciu następujące główne cele:

- poprzez bezpośredni kontakt z pieśnią, tańcem i muzyką rozwijać wrażliwość artystyczną wykonawców i widzów,
 - rozwijać współpracę kulturalną oraz wymianę doświadczeń artystycznych między zespołami uczestniczącymi w przeglądzie,
 - pielęgnować lokalne tradycje i przekazywać jej wzory dzieciom i młodzieży.
- Konkurs dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Sportu w Warszawie. Patronat nad Konkursem objął Marszałek Województwa Podkarpackiego.

Uroczystego otwarcia Konkursu i powitania członków Komisji Konkursowej dokonał dyrektor WDK w Rzeszowie Damian Drąg. To debiutancki Konkurs Dyrektora.

We współpracy z Dyrektorem GCKSiR Gminy Świlcza zs. w Trzcie Adamem Majką, przy współudziale doświadczone-

go konferansjera, zadziwiającego wszystkich znawstwem polskiego folkloru i gwar ludowych Czesława Drąga, przeglądy przebiegały sprawnie.

Miłym akcentem był udział w części oficjalnej wójta Gminy Świlcza Adama Dzedzica. W krótkich serdecznych słowach powitał gości i uczestników realnych oraz wirtualnych, złożył życzenia miłych przeżyć i wrażeń artystycznych, apelując o przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego w trosce o zdrowie i życie każdego. Sympatycznym akcentem było także wręczenie zasłużonym w organizację poprzednich konkursów miłośnikom i promotorom artystycznej sztuki ludowej, statuetki pamiątkowej, miniatury oryginalnie zdobionej „Skrzyni Wiannej”.

Otrzymali ją z rąk dyr. D. Drąga: em. dyr. WDK Marek Jastrzębski, em. instruktor WDK Czesław Drąg, wójt gminy Świlcza Adam Dzedzic, dyr. GCKSiR zs. w Trzcie Adam Majka (porządek alfabetyczny nazwisk).

W Trzcie pod Rzeszowem na deskach nowoczesnej sceny w sali widowiskowej GCKSiR rywalizowało 11 grup, w tym jedna dziecięca oraz 10 par tanecznych, z ludowych zespołów pieśni i tańca z 4 województw: małopolskiego, wiel-

Komisja Konkursowa

Dyrektor WDK Damian Drągi i wójt Gminy Świlcza Adam Dziejdzic

kopolskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego. Z powodu pandemii Konkurs odbył się w formule hybrydowej. Większość zespołów przysłała swój program na filmach. Na żywo wystąpili jedynie reprezentanci Podkarpacia.

Województwo małopolskie reprezentowali:

- Zespół Pieśni i Tańca im. A. Markiewicz z Bukowca Górnego,
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pieniny” z Krościenka n. Dunajcem,
- „Rożnowska Dolina” – zespół z Gródka n. Dunajcem,
- „Lipniczanie” Zespół Regionalny,
- „Grupa Regionalna” – Łososina Dolna k. Nowego Sącza,
- „Mystkowanie” – GCK w Mystkowie.

Z woj. świętokrzyskiego wystąpili online artyści amatorskiego zespołu artystycznego z Bliżyna.

Konkurs odbył się w wirtualnej rzeczywistości

Podkarpacie chwaliło się następującymi zespołami:

- Zespół Pieśni i Tańca „Hanka” z Głogowa Młp.,
- „Markowanie” z Markowej,
- „Kłosowanie” Zespół Domu Kultury w Strzyżowie,
- „Wesele Krzemienieckie” Zespół z Czarnej k. Łańcuta,
- Kapela „Ola” z Kolbuszowej Górnej.

...Choćbyś budy zażywoł, bedzieś hulol i śpiwoł...

Kultura ludowa Rzeszowszczyzny – podobnie jak kultura innych regionów Polski – ulegała na przestrzeni wieków różnorodnym zmianom. Największy rozkwit kultury nastąpił pod koniec XIX wieku, kiedy mimo pozostawania pod zaborem Austrii Galicja miała autonomię. Mimo procesów unifikacyjnych zachodzących we współczesnym świecie nasza kultura i tradycja została dotąd zachowana przez jej mieszkańców. Łączą oni nowoczesność z dawnym stylem, np. w stroju, muzyce, rzeźbie. Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na zachowywanie i popularyzowanie kultury ludowej Rzeszowszczyzny jest przekonanie jej rdzennych mieszkańców o ogromnej wartości kultury przodków.

Jednym z elementów wyróżniających nas od innych regionów Polski jest gwara. To odmiana polszczyzny, w której pozostało wiele archaizmów staropolskich, sąsiadujących z licznymi naleciałościami. Odrębność regionalną podkreśla strój rzeszowski.

Cechą charakterystyczną naszego folkloru jest również muzyka i taniec. Nasi mieszkańcy mają we krwi talent muzyczny. Nie tylko wyśpiewują przyśpiewki, ale także grają charakterystyczne melodie, do których używają głównie skrzypiec, trąbek i basów. Od najmłodszych lat dzieci uczą się folkloru. Melodię ma się w duszy jak krew w żyłach, ona harmonizuje ruchy ciała do rytmu w tańcu, nadaje sprężystość nogom, całemu ciału.

Z roku na rok w kapelach i zespołach ludowych obok dojrzałych muzyków gra coraz więcej młodych pasjonatów, w tym dziewcząt. To dowód, że muzyka ludowa żyje i rozwija się w młodym pokoleniu. Wierzę, że ta muzyka będzie dla wielu młodych ludzi przyczynkiem do świadomego poznawania bogactwa kultur.

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA JURY 36. OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU TRADYCYJNEGO TAŃCA LUDOWEGO WDK Rzeszów, 17 października 2020 r.

Jury w składzie:

- **dr hab. Stanisława Trebunia-Staszal** – etnograf, pracownik Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przewodniczący jury,
 - **dr hab. Tomasz Nowak** – etnomuzikolog, antropolog tańca, pracownik Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego,
 - **dr Jadwiga Bär** – pedagog, instruktor-choreograf ZPiT UR „Resovia Saltans”,
 - **mgr inż. Alina Kościółek-Rusin** – wieloletni kierownik i choreograf artystyczny ZPiT Połoniny,
- po obejrzeniu 11 grup tanecznych w tym jednej grupy dziecięcej oraz 10 par tanecznych z 4 województw (małopolskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego, wielkopolskiego) postanowiło przyznać następujące nagrody i wyróżnienia.

W kategorii grup tanecznych:

1. Wyróżnienie otrzymuje **Grupa Regionalna Michalczowa z Michalczowej, woj. małopolskie**

2. Równorzędne wyróżnienie otrzymuje **Zespół Regionalny Wesele Krzemienickie z Krzemienicy, woj. podkarpackie**
3. Równorzędne wyróżnienie otrzymuje **Zespół Pieśni i Tańca Hanka z Głogowa Młp., woj. podkarpackie**
4. Równorzędne wyróżnienie otrzymuje **Zespół Regionalny Mystkowanie z Mystkowa, woj. małopolskie**
5. Trzecią nagrodę otrzymuje **Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego, woj. wielkopolskie**
6. Równorzędną trzecią nagrodę otrzymuje, **Regionalny Zespół Pieśni i Tańca Markowianie z Markowej, woj. podkarpackie**
7. Drugą nagrodę otrzymuje **Regionalny Zespół Pieśni i Tańca Pieniny z Krościenka n. Dunajcem, woj. małopolskie**
8. Równorzędną drugą nagrodę otrzymuje **Zespół Pieśni i Tańca Kłosowianie ze Strzyżowa, woj. podkarpackie**
9. Równorzędną drugą nagrodę otrzymuje **Zespół Regionalny Rożnowska Dolina z Gródka n. Dunajcem, woj. małopolskie**
10. Pierwszą nagrodę otrzymuje **Zespół Regionalny Lipniczanie z Lipnicy Wik., woj. małopolskie**

W kategorii par tanecznych:

1. Wyróżnienie otrzymali: **Ewa i Mariusz Bulanda** – Zespół Regionalny Lipniczanie, woj. małopolskie
2. Równorzędne wyróżnienie otrzymali: **Małgorzata i Ryszard Woźny** – Zespół Regionalny im. A. Markiewicz, woj. wielkopolskie
3. Równorzędne wyróżnienie otrzymali: **Zygmunt Wiśniewski i Beata Żak** z woj. świętokrzyskiego
4. Trzecią nagrodę otrzymali: **Zenon i Marta Buk** – Zespół Regionalny Wesele Krzemienickie, woj. podkarpackie
5. Równorzędną trzecią otrzymali: **Wioleta i Włodzimierz Szulc** – Zespół Regionalny im. A. Markiewicz, woj. wielkopolskie
6. Drugą nagrodę otrzymali: **Maria Jaworecka i Aleksander Zieleń** – Zespół Regionalny Lipniczanie, woj. małopolskie
7. Równorzędną drugą nagrodę otrzymali: **Artur Majerczyk i Agata Sobkowiak** – Regionalny Zespół Pieśni i Tańca Pieniny, woj. małopolskie
8. Równorzędną drugą nagrodę otrzymali: **Ewa Leśniak i Marian Ciebiera** – Zespół Pieśni i Tańca Kłosowianie, woj. podkarpackie
9. Pierwszą nagrodę w wysokości 900 zł otrzymali: **Robert Majerczyk i Bożena Kowalczyk** – Regionalny Zespół Pieśni i Tańca Pieniny, woj. małopolski

Konkurs prowadził Czesław Drąg

10. Równorzędną pierwszą nagrodę otrzymali: **Joanna i Artur Szlachetka** z Kolbuszowej Górnej, woj. podkarpackie
- W kategorii „Taneczne zabawy dziecięce”:**
- ufundowano nagrody Dyrektora Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie dla **Grupy Dziecięcej – Zespół Małolipniczanie z Lipnicy Małej, woj. małopolskie.**

Wszystkie nagrody zostały ufundowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Uwagi:

Członkowie Komisji pragną serdecznie podziękować organizatorom za zaangażowanie i determinację za zorganizowanie i sprawne przeprowadzenie 36. Ogólnopolskiego Konkursu Tradycyjnego Tańca Ludowego mimo niesprzyjającej sytuacji związanej z pandemią. Konkurs odbył się z zachowaniem obowiązującego reżimu sanitarnego, bez udziału publiczności. Komisja oglądała konkursowe prezentacje w formie nagrań. Dziękujemy niezlicznym wykonawcom którzy przybyli na Konkurs osobiście. Zespoły prezentowały wyrównany poziom dlatego komisja przyznała wiele równorzędnych nagród. Komisja z zadowoleniem przyjęła transmisję online. Komisja wyraża radość, że wśród wykonawców pojawiło się wiele młodych osób.

Jury stwierdza wysoki poziom prezentacji przy zróżnicowaniu regionalnym występujących zespołów i par tanecznych.

Wywiady dla TVP Rzeszów

Dyr. Dąg w rozmowie z pracownikami kultury

Wszyscy wykonawcy starali się ukazać tradycyjne wartości oraz specyfikę regionalną prezentowanego folkloru w tańcach, muzyce, strojach, a także w zwyczajach i obyczajach tanecznych.

Do kapel ludowych dołączają młodzi

Podkreśla się iż idea konkursu nawiązuje do Zaleceń Konwencji UNESCO z 2003 roku w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Wzmocnienie poczucia tożsamości kulturowej grup regionalnych stanowi główne przesłanie spotkań konkursowych. Przy tej okazji wykonawcy i odbiorcy konfrontują wartości własnego dziedzictwa w różnorodnym kontekście kulturowym. Festiwal spełnia ważną rolę edukacyjną i promującą kulturę regionów Polski.

Szczególne podziękowania Jury kieruje pod adresem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Zarządu Województwa Podkarpackiego za przyznanie środków finansowych na realizację imprezy, która ma ogromne znaczenie dla pielęgnowania polskiego dziedzictwa kulturowego w skali kraju i regionu.

Dziękujemy serdecznie wieloletniemu preterowi Czesławowi Dągowi za profesjonalne i barwne prowadzenie Konkursu. Wyrażamy uznanie i podziękowanie Dyrekcji i pracownikom placówek organizujących konkurs: dyrektorowi Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie Damianowi Dągowi oraz Adamowi Majce dyrektorowi Gminnemu Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy zs. w Trzcianie.

(Podpisy członków Jury)

...Żegnajcie nom wszyscy, byliście nom radzi a niechaj muzyka dali nos prowadzi!...

Charakter Konkursu, którego uczestnikami są amatorskie grupy folklorystyczne od kilku lat dopełniają grupy dziecięce i solistyczne pary taneczne. Uczestnicy prezentują program autentyczny, wierny tradycyjnym wykonaniom.

Zabrakło w br. tego, że nie było zarówno przepięknego, rozśpiewanego i barwnego korowodu wykonawców, maszerującego przez centrum Trzciany do kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca, w którym to corocznie celebrowali Mszę św. i w sposób liturgiczny oraz zdobny na ludowo uczestniczyli w nabożeństwie. To były niezapomniane przeżycia i wzruszenia nie tylko dla członków zespołów. Zawsze witał ich i serdecznie przyjmował proboszcz trzciańskiej parafii ks. dr Janusz Winiarski. Tutejsi parafianie w niedzielę „konkursową” wybierali uczestnictwo właśnie w tej Mszy św., co ich Goście.

Z uwagi na przeciwności pandemiczne nie pokazaliśmy dumnie, że jesteśmy razem – w pracy, modlitwie i zabawie, że muzyka, śpiew i taniec to najpiękniejsze języki tego świata, języki nadziei. Musiała zadowalać każdego chętnego przynajmniej namiastka „wspólnoty ludowej” przez ekran komputera. Zabrakło sobotniego wieczoru integracyjnego i występów wykonawców z różnych zespołów, śpiewów, gadek gwarowych zabaw ludowych. Wychodziła, mimo różnic terytorialnych – jedność, w której jest moc, siła i radość. To właśnie one oddawały specyfikę, swojskość i niepowtarzalny klimat Konkursu.

Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego to propozycja godna polecenia wszystkim. Zarówno tym tęskniącym za tradycją, jak i tym, którzy lubią bawić się kolorowo, wesolo i z przytupem. Tańce, śpiewy, hulanki, swawole, regionalna kuchnia, serdeczność i przyjaźń – cóż więcej dodać? Może tylko cichutko i przekornie.

Do zobaczenia za rok, ale bez pandemii.

Pijcie chłopcy wódkę, ujadajcie chleba, kochajcie panienci, pójdziecie do nieba...

Fot. Monika Zająć-Czerkies

Zofia Dziedzic

Jerzy Dynia (1935-2020)

Zmarł wielki artysta, społecznik, patriota, człowiek i twórca kultury zasłużony dla miasta Rzeszowa i folkloru polskiego.

Coraz mniej mamy twórców i miłośników folkloru. To była jedna z ostatnich ikon, która odeszła, ale o której trzeba pamiętać. Urodził się 2 lipca 1935 roku na kresach wschodnich – w Stanisławowie (obecnie Ukraina) w rodzinie nauczycielskiej. Zamięć wojenna stamtąd wygnała całą rodzinę, dając inne strony rodzinne.

Była to Przybyszówka – wieś, wówczas, w gminie Świlcza, gdzie ojciec Zmarłego, Andrzej Dynia był kierownikiem, matka nauczycielką w ówczesnej Szkole Powszechnej. To dzięki zaangażowaniu m.in. dyr. Dyni w latach 60. ub. wieku w ramach akcji „1000 szkół na Tysiąclecie” została wybudowana nowa szkoła, służąca aż do lat transformacji ustrojowej w naszym kraju.

Jerzy Dynia był absolwentem II Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie, Państwowej Średniej Szkoły Muzycznej II st. w Rzeszowie oraz Wydziału Pedagogiki Instrumentalnej Akademii Muzycznej w Krakowie. Po ukończeniu krakowskiej Akademii Muzycznej związał się z Rzeszowem i poświęcił dziennikarstwu.

Był człowiekiem o szerokich zainteresowaniach

Przez kilkanaście lat był liderem rozrywkowego zespołu muzycznego. Prowadził również klasę saksofonu w rzeszowskiej PSM. W 1977 roku zafascynowało go dziennikarstwo.

W drugiej połowie lat 80. był dyrektorem naczelnym Państwowej Filharmonii im. Artura Maławskiego w Rzeszowie. Przez 17 lat Jerzy Dynia pracował jako redaktor muzyczny Polskiego Radia w Rzeszowie, a w 1989 roku dołączył do oddziału TVP w Rzeszowie.

Był autorem telewizyjnych magazynów kulturalnych, programów muzycznych o festiwalach i koncertach symfonicznych w Rzeszowie i w regionie. Jednocześnie jako jedyny dziennikarz w kraju, od 1992 roku systematycznie realizował cotygodniowy cykl programów SPOTKANIE Z FOLKLOREM oraz od kilku lat cykl MAPA FOLKLORU PODKARPACIA prezentujący polski i regionalny folklor.

Przez 4 lata (od roku akademickiego 2008/2009) Jerzy Dynia był wykładowcą polskiego folkloru muzycznego na Wydziale Teatru Tańca w Bytomiu, filii Krakowskiej Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. Był wykładowcą na studiach podyplomowych w zakresie polskich tańców ludowych na Uniwersytecie Rzeszowskim oraz na Studium Choreograficznym dla polonijnych instruktorów tańca, który organizowało stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

Nie przerwał tej działalności po przejściu na emeryturę

Za tę działalność regionalisty i promotora folkloru otrzymał prestiżową nagrodę im. Oskara Kolberga i dwukrotnie regionalne nagrody im. F. Kotuli. Okresowo sprawował pieczę muzyczną nad zespołami pieśni i tańca BANDOSKA, RZECHY oraz OSTROWIACY.

Był również członkiem grupy ekspertów międzynarodowego stowarzyszenia folklorystycznego CIOFF. Od lat zasiadał w różnych gremiach jurorów, międzynarodowych, ogólnopol-

W skansenie w Kolbuszowej

Rok 2007, nagranie ZPiT „Pułanie” i kapeli „Muzykanty” do programu „Spotkania z Folklorem”

będąca zbiorem felietonów (jakie ukazały się w ciągu 8 lat na łamach społeczno-kulturalnego miesięcznika ECHO RZESZOWA). Działalność tę prowadził do końca życia (listopadowy z roku 2020 numer Echa Rzeszowa ma 3 artykuły Jego autorstwa).

Dzięki staraniom Towarzystwa Przyjaciół Rzeszowa w 2012 roku ukazał się opracowany przez Jerzego Dynię zbiór „Zakochani w Rzeszowie”. Zawiera on nuty i teksty piosenek o mieście Rzeszowie. Jest również autorem wydanego w roku 2015 staraniem Polskiej Sekcji CIOFF w Warszawie zbioru melodii ludowych MUZYKA WIEJSKICH KAPEL z PODKARPACIA.

Trwały dorobek. Współpraca kulturalna z gminą Świlcza

Wszystko, co wyrosło z ludu, z wiejskiej chaty jest w kulturze wiecznotrwałe i nigdy wartości nie straci.” [...]

To dzięki niezwykle pracowitości śp. Jerzego Dyni, połączonej z ogromną pasją kreowania, nowatorskim wizjonerstwem i umiłowaniem folkloru możemy po dziś dzień podziwiać rzeszowski i polski folklor.

Jeszcze nie tak dawno, bo w połowie października br. z okazji 35. Ogólnopolskiego Konkursu Tradycyjnego Tańca Ludowego, którego był corocznym gościem, obserwatorem i reporterem – gościł red. J. Dynia u dyr. Adama Majki w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza zs. w Trzcianie.

Jak relacjonował dyr. Majka rozmowy dotyczyły nowych pomysłów na współczesne, nowatorskie sposoby dokumentowania i rozpowszechniania już zgromadzonych zasobów archiwistycznych i dalsze ich ubogacanie. – *Stało się, jednak inaczej. Pozostał żal i cisza...*

*„Minuta ciszy po umarłych – czasem do późnej nocy trwa!...
(W. Szymborska)*

Śmiem twierdzić, z autopsji, że ze szczególną atencją odnosił się p. J. Dynia do wszystkich ludowych muzyków w gminie Świlcza, a zwłaszcza zawsze podkreślał i pisał oraz nagrywał trzciańskie zespoły folklorystyczne. Podkreślał także zasługi śp. prof. Józefa Dziedzica w organizacji powojennego szkolnictwa muzycznego w Rzeszowie. Podkreślał Jego ogromne zasługi w dziedzinie promowania i uchronienia od niepamięci folkloru muzycznego i tanecznego, prowadząc przez wiele lat wraz z małżonką śp. Marią Dziedzic – Regionalny Zespół Pieśni i Tańca.

Piotr Gliński Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, składając kondolencje Rodzinie i Bliskim Zmarłego na łamach „Gazety Polskiej codziennie” napisał: – *Z żalem przyjąłem wiadomość o śmierci śp. Jerzego Dyni, muzyka, dziennikarza i popularyzatora tradycyjnej muzyki ludowej, uhonorowanego Nagrodą im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”.*

Kultura ludowa stanowiącą niemal całokształt twórczej działalności artystycznej wydaje się ulotna, jednak dorobek red. Jerzego Dyni utwalony na kliszach, taśmach filmowych i dźwiękowych, krążkach i płytach będzie budził zachwyt podczas kolejnych koncertów i występów.

Pamięć o tym, szczególnie oddanym kulturze polskiej Artystcie, pozostanie w sercach Jego uczniów, całego środowiska oraz odtwórców i publiczności Cześć Jego pamięci!

Rok 2010, nagranie kapeli „Olsza” do programu „Spotkania z Folklorem”

skich oraz regionalnych muzycznych festiwali, konkursów i przeglądów, w tym i organizowanych przez GCKSiR Gminy Świlcza zs. w Trzcianie. Był członkiem zarządu Rzeszowskiego Towarzystwa Muzycznego, a także koncertującym muzykiem uprawiającym muzykę jazzową. Za swoją wszechstronną, skupioną na regionie Polski południowo-wschodniej działalność na rzecz kultury, otrzymał Nagrodę Marszałka Województwa Podkarpackiego, Nagrodę Miasta Rzeszowa (2001 r.), nagrodę ALIANZ w dziedzinie Kultura-Nauka-Media oraz wysokie odznaczenia państwowe.

W maju 2009 r. otrzymał Srebrny Medal „ZASŁUŻONY KULTURZE GLORIA ARTIS”. W czerwcu 2010 roku ukazała się książka autorstwa Jerzego Dyni „RZESZÓW z MOJEJ ŁOŻY”,

Karolina Salach

Razem dla KULTURY (cz. II)

Zespół Pieśni i Tańca PUŁANIE

W czasach zdominowanych przez kulturę masową, należy chronić kulturę tradycyjną

Zespół Pieśni i Tańca PUŁANIE ma bogatą historię i tradycje. Powstał w 2000 roku przy Rolniczym Centrum Kształcenia Ustawicznego (obecnie Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych) w Trzcinie z inicjatywy Janusza Jakubka dyrektora szkoły. Zakładając zespół chciał, aby folklor w jego szkole, w wsi, a nawet gminie był kultywowany i nigdy nie zaginął.

Cieszyć mógł fakt, że dużo młodych ludzi chciało wówczas brać udział w spotkaniach tanecznych i z całego serca przygotowywać się do treningów i wszystkich występów. Zdobywał też zespół nagrody na wielu konkursach. Czuło się ogromną satysfakcją patrząc na talenty młodych tancerek i tancerzy, wszak to nic innego, jak kontynuowanie tradycji rozpoczętych w przeszłości przez ich rodziców i dziadów.

Początkowo zespół tworzyła młodzież tylko tej szkoły. Pod wpływem zapału, chęci i zdobywania nowych umiejętności, ciągłego doskonalenia tanecznych umiejętności i nowo napływających tancerzy, decyzją ówczesnego Wójta Gminy Świlcza Wojciecha Wdowika w 2003 roku rozpoczęła zajęcia w nowo wybudowanym Gminnym Centrum Kultury w Trzcinie. Wkrótce „Pułanie” przyjęci zostali pod patronat Samorządu Gminy Świlcza, a od chwili utworzenia w 2005 r. Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z.s. w Trzcinie automatycznie stał się jego agendą. Zespół rozrastał się na przestrzeni lat i obecnie tańczy już nie jedna, a trzy grupy wiekowe. Skupiają one dzieci i młodzież, głównie, z terenu gminy Świlcza.

Nieco osób, dat i faktów

Choreografem grupy od początku istnienia była Krystyna Szczerbiak, tancerka i długoletnia członkini utytułowanego artystycznie Zespołu Pieśni i Tańca „Rochy” w pobliskim Sędziszowie Małopolskim. W 2013 roku zastąpił ją tancerz i choreograf Piotr Drozd, który prowadzi zespół do chwili obecnej. Podczas prób „Pułanom” akompaniuje Łukasz Adamus. W trakcie występów – gra do tańca obecnie kapela GCKSiR pod kierownictwem Justyny Drozd. Dlaczego tańczą? „Bo ten, kto raz pokocha furkot spódnicy, dźwięk strun skrzypiec, czy basów, stukot przytupów i podskoków, pot na czole i rumieńce na twarzy, ten wie, że jest to nie tylko radość dla ciała, ale i lekarstwo dla duszy”. Wcześniej za akompaniament podczas koncertów odpowiadały kapela pod kierownictwem Romana Olszowego i Kornelii Ignas.

Z roku na rok w kapelach i zespołach ludowych obok dojrzałych muzyków gra, śpiewa, tańczy coraz więcej młodych pasjonatów – to dowód, że muzyka ludowa żyje i rozwija się w młodym pokoleniu. Wierzę, że ta muzyka będzie dla wielu młodych ludzi przyczynkiem do świadomego poznawania bogactwa kultur własnych i z różnych stron świata.

Podczas dni pobytu edukacyjnego i integracyjnego na zgrupowaniach, mających niepowtarzalną atmosferę i urok, np. spontanicznych występów wykonawców z różnych zespołów, śpiewów, gadek gwarowych, zabaw ludowych – wychodzi mimo, różnic terytorialnych – jedność, w której jest moc, siła i radość. To właśnie te improwizowane wystąpienia, wykonywane wspólnie przez nieznaną sobie wcześniej zespoły, doskonale oddają specyfikę, swojskość i niepowtarzalny klimat wspólnych spotkań.

Repertuar Zespołu Pieśni i Tańca „Pułanie” stanowią tańce rejonu rzeszowskiego, przeworskiego, gorlickiego, śląskiego, Beskidu Śląskiego, tańce Starej Warszawy, Lachów i Pogórza Sądeckiego oraz tańce narodowe: oberek, kujawiak, polonez i mazur, a także walc.

2004, XX Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego w Trzcinie

2005, Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej w Trzcinie

2006, Dzień Samorządu Terytorialnego w Rzeszowie

2007, Zgrupowanie Zespołu w Groniu

2008, Obchody Święta Niepodległości w Trzcianie

Każdy z regionów i tańców charakteryzuje się innymi elementami kostiumerii, zdobieniami, kolorami, dodatkami.

Zespół posiada obszerną garderobę, ciągle się powiększającą. Ostatnim nabytkiem jest komplet strojów ludowych Lachów Sądeckich dofinansowany z programu EtnoPolska2020.

Zespół „Pułanie” prezentował swój program artystyczny na różnych koncertach, konkursach i festiwalach. Siłą zespołu jest sięganie do korzeni. Wyjątkowa jest także jego formuła, która wyróżnia go wśród innych. Zespół uznawany jest nie tylko za jeden z najlepszych gminie i najstarszych, ale także za najbardziej prestiżowy. Tym samym doskonale promuje on polską kulturę ludową, folklor podrzeszowski i jest wizytówką Gminy Świlcza.

Warto wyróżnić przede wszystkim Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego, Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych, Wesele Podkarpackie w Rymanowie Zdroju, Dni Samorządu Terytorialnego w Rzeszowie, występ z okazji 20-lecia Powiatu Rzeszowskiego w WDK w Rzeszowie. Grupa koncertowała także w Zakopanem, Nowym Sączu i Gdyni (Dary Ziemi).

Każdy, nawet najkrótszy układ to długie godziny poprzedzających go prób. Zespół szkoli swój warsztat nie tylko stacjonarnie podczas zajęć w GCKSiR, ale i wyjazdowo, jak np. podczas zgrupowań artystycznych w: Ulanowie, Bystrem, Groniu, Berezce, Myczkowie, Bodzentynie, Gliczarowie Górnym, Lipnicy Wielkiej, Murzasichlach, Rudkach.

Zespół ma za sobą również epizod z telewizją. W roku 2007 i 2010 odbyły się w Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej nagrania do programu „Spotkanie z Folklorem” zrealizowane z Telewizją Polską Odział w Rzeszowie.

„Pułanie” biorą także udział w wydarzeniach współorganizowanych z innymi zespołami. Uczestniczyli w wielu widowiskach Grupy Obrzędowej im. Marii i Józefa Dziedziców: w roku 2005 i 2015 – w widowisku „Wesele trzciańskie”, w latach 2008, 2012, 2014, 2018 – w widowisku „Sobótki”. Wielokrotnie wspomagali także Grupę Obrzędową w widowiskach „Herody w karczmie u Żyda” i „Wilija”. Uświetniają wydarzenia kulturalne i państwowe (Dni Seniora, obchody rocznic Odzyskania Niepodległości, pikniki rodzinne, dożynki). Towarzyszą na scenie innym zespołom działającym przy GCKSiR, jak np. w 2019 – w koncercie „Silver Tone i przyjaciele”.

Na przestrzeni lat ZPiT „Pułanie” współpracował z wieloma zespołami folklorystycznymi. Są wśród nich takie, z którymi znajomość utrwała się na tyle, że organizują oni wspólne warsztaty taneczno-muzyczne swoich regionów, na których wymieniają się doświadczeniem i umiejętnościami.

2009, ZPiT „Pułanie” na Festiwalu w Czechach

2010, Nagranie do programu Spotkania z Folklorem w Skansenie w Kolbuszowej

2011, Występ Zespołu na konkursie w Łąncucie

2012, Widowisko Sobótki w Bratkowicach

2013, Gminne Dożynki w Bratkowicach

2014, Występ Zespołu w Milenium Hall w Rzeszowie

2015, Jubileusz GCKSiR w Trzcianie

2016, ZPiT „Pułanie” na Festiwalu w Riccione we Włoszech

Osiągnięcia zespołu:

- Wyróżnienie na XVII Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej w Grodzisku Mazowieckim (2003),
- Wyróżnienie III stopnia w XXIII Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego (kategoria Pary Taneczne) – 2 pary (2007),
- I miejsce w IV Wojewódzkim Przeglądzie Dziecięcych Form Tanecznych „Pierwsze Kroki” w Głogowie Młp. (2010),
- I miejsce w II Wojewódzkim Przeglądzie Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tańca Ludowego „Garniec” w Łańcutcie (2011),
- III miejsce w II Międzynarodowym Przeglądzie Folkloru „Folklor Świata” w Zduńskiej Woli (2011),
- Wyróżnienie w XXXI Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego (2015),
- I miejsce w VIII Podkarpackim Przeglądzie Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Złoty Gryf” w Dębicy (2016),
- I miejsce w IX Podkarpackim Jarmarku Folklorystycznym w Chorzelowie (2016),
- Wyróżnienie w X Wojewódzkim Przeglądzie Roztańczona Wiosna w Głogowie Młp. (2016),
- II Nagroda w XXXII Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego (2016),
- II miejsce w X Podkarpackim Jarmarku Folklorystycznym w Chorzelowie (2017),
- II miejsce w XXVI Ogólnopolskim Przeglądzie Kapel i Zespołów Ludowych Stylizowanych im. Jana Derlety w Szydłowcu (2017),
- II miejsce w XII Regionalnym Przeglądzie Zespołów Tańca Ludowego „Gacok” w Gaci (2018),
- Wyróżnienie w XXXV Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego (2019).

2017, Koncert Dzieci-Rodzicom w Dąbrowie

Działalność artystyczna zespołu stanowi wspaniałą formę promocji, tradycji i kultury

Występy zespołu uświetniają uroczystości gminne, powiatowe i wojewódzkie. Więzy pokoleniowe trwają, czego wyraźnym przykładem są nasi najmłodszy członkowie. Każde spotkanie towarzyskie to wspomnienia i plany na przyszłość. Są zwykle wspomnienia, wzruszenia i wspólne śpiewanie pieśni ludowych.

Władze samorządowe gminy zauważają wieloletnie zaangażowanie „Pułanów” w życie kulturalne i artystyczne gminy, co podkreślają np. w swoich przemówieniach kolejni Wójtowie Gminy.

Dziękując za całokształt dotychczasowej pracy artystycznej i społecznej upowszechniającej rozwój kultury, życzą satysfakcji płynącej ze wspólnego muzykowania i dalszej chęci do propagowania społecznej integracji. „Bo gdzie grają i śpiewają – tam dobrzy ludzie mieszkają”.

Wyjazdy zagraniczne:

- 2009 – Festiwal Słeskie Dny oraz XXIII Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny Opawskie Chodnicki – Czechy,
- 2013 – koncerty w ramach Dni Gdańska w Wilnie – Litwa,
- 2016 – XV Międzynarodowy Festiwal Muzyki i Tańca „Le spiagge d’Italia” w Riccione – Włochy,
- 2018 – VIII Val Valley Folk Festival – Węgry.
Ciąg dalszy, mamy nadzieję – nastąpi...

2018, ZPiT „Pułanie” na Festiwalu w Val na Węgrzech

2019, II Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne w Trzcianie

Skład ZPiT „PUŁANIE”

Tancerki: Adamus Kamila, Adamus Weronika, Baran Aleksandra, Bassara Aleksandra, Bąk Katarzyna, Bielecka Weronika, Bieńkowska Gabriela, Bieszcz Wioletta, Błońska Julia, Borek Klaudia, Bułatek Aneta, Bury Katarzyna, Chmaj Karolina, Chmaj Żaneta, Chmiel Kamila, Czarnota Karolina, Czech Gabriela, Czech Justyna, Dąbrowska Katarzyna, Draus Weronika, Drozd Faustyna, Dubiel Zuzanna, Dworak Katarzyna, Dworak Natalia, Dziedzic Aleksandra, Dziedzic Amelia, Dziedzic Zuzanna, Fabińska Aleksandra, Franczyk Julia, Franczyk Milena, Głodek Oliwia, Hadyś Emilia, Hus Gabriela, Hus Justyna, Ignas Zuzanna, Jamioł Weronika, Janowska Laura, Jarząb Anna, Jarząb Julia, Jezioro Martyna, Kamińska Martyna, Kania Liliana, Kawalec Natalia, Kielbowicz Katarzyna, Kocharńska Aleksandra, Kocur Julia, Kogutek Karolina, Kokoszka Liwia, Kołodziej Anna, Komza Weronika, Kot Dagmara, Kowalska Zuzanna, Kozubal Anna, Kozubal Anna, Kozubal Joanna, Kozubal Małgorzata, Kozubal Milena, Krochmal Monika, Krzych Anna, Kubiś Wiktoria, Kuca Kinga, Kuźniar Alicja, Kuźniar Monika, Kwaśnik Izabela, Kwoka Paulina, Kyc Justyna, Lech Magdalena, Lech Weronika, Leśko Weronika, Leśko Zuzanna, Leśniowska Martyna, Lizak Agnieszka, Lizak Justyna, Lubas Anna, Maciołek Barbara, Maciołek Weronika, Majka Karolina, Majka Monika, Marchlik Emilia, Marcinkiewicz Oliwia, Misiewicz Maja, Miśtak Magdalena, Miśtak Oliwia, Mytych Wiktoria, Nieczaj Sylwia, Niziołek Michalina, Nowak Jessica, Papuga Izabela, Piątek Gabriela, Piątek Klaudia, Piątek Patrycja, Piątek Zuzanna, Pięta Aleksandra, Pięta Kinga, Pilarz Joanna, Pilarz Karolina, Pociask Natalia, Pokrywka Wiktoria, Pomianek Andżelika, Postolska Paulina, Przydział Aleksandra, Przydział Karolina, Pypec Daria, Rak Martyna, Ramska Dorota, Rasińska Anna, Rasińska Lena, Rodzoń Kinga, Rodzoń Martyna, Rodzoń Patrycja, Rucka Sylwia, Rzeszutek Joanna, Rzucidło Nikola, Rzucidło Wiktoria, Salach Patrycja, Saneek Natalia, Sieńko Wiktoria, Siłka Marzena, Słowik Karolina, Słupczyńska Anna, Stachowicz Aleksandra, Starzec Martyna, Stawarz Karolina, Stawarz Katarzyna, Stokłosa Sylwia, Styka Sandra, Sumara Paulina, Surowiec Dżesika,

Szeliga Kamila, Szkoła Izabela, Szopińska Aleksandra, Tarnowska Katarzyna, Trala Julia, Trojan Oliwia, Tylutki Daria, Vago Annabella, Walkosz Aleksandra, Wcisło Kinga, Wcisło Nikola, Wilk Dominika, Witkowska Aleksandra, Wojnar Lidia, Worosz Marlena, Wróbel Angelika, Zakałużna Wiktoria, Zakrzewska Julia, Zielińska Kamila, Zielińska Sylwia, Ziemińska Klaudia, Ziemińska Patrycja, Zięba Julia.

Tancerze: Adach Bartosz, Adach Dominik, Adach Michał, Adach Tomasz, Augustyn Krzysztof, Bartnik Dawid, Bieniek Hubert, Cach Jakub, Chabko Kacper, Cieślicki Zbigniew, Ciszewski Mateusz, Czachor Grzegorz, Czachor Krzysztof, Czech Kacper, Długosz Michał, Draus Adam, Draus Jakub, Draus Karol, Draus Rafał, Draus Sebastian, Dubiel Łukasz, Dziedzic Damian, Franczyk Patryk, Gałtarski Jan, Głodek Kacper, Gratkowski Cyprian, Gratkowski Jakub, Hadyś Karol, Hadyś Sebastian, Hus Jakub, Irzeński Wojciech, Jamioł Szymon, Janowski Konrad, Jędral Mikołaj, Kaczmarzyk Krzysztof, Kałucki Bartosz, Kania Konrad, Kania Patryk, Kawalec Kacper, Kijanka Michał, Kocur Kamil, Kocur Tomasz, Kołek Jan, Kołek Mateusz, Kołodziej Krzysztof, Kopacz Michał, Kornak Kamil, Kornak Przemysław, Koza Mikołaj, Koza Wojciech, Kozubal Marcin, Kozubal Marek, Kozubal Michał, Kozubal Mikołaj, Kozubal Piotr, Kozubal Wojciech, Kubiś Franciszek, Kyc Kamil, Lachcik Paweł, Lachcik Wojciech, Lelek Jakub, Lis Franciszek, Łagowski Mariusz, Łoboda Kamil, Łoboda Kamil, Łyszczek Michał, Maciej Michał, Maciołek Mateusz, Majka Patryk, Miśta Jakub, Miśtak Krystian, Mrugała Szymon, Ostrowski Szymon, Piątek Dawid, Piątek Jakub, Piątek Łukasz, Piątek Paweł, Pilarz Patryk, Pisula Oskar, Pociask Kamil, Pokrywka Bartosz, Polak Grzegorz, Przydział Mateusz, Rak Jakub, Rasiński Tomasz, Rokoszyński Mateusz, Ruda Adam, Rygiel Piotr, Rzeszutek Patryk, Sikorski Seweryn, Słupczyński Paweł, Sondej Oskar, Starzec Dawid, Styka Rafał, Szczepanik Rafał, Szczepanik Tomasz, Szelest Miłosz, Tupaj Sebastian, Tupaj Szymon, Tylutki Jakub, Tylutki Kamil, Vago Augustin, Vago Maximilian, Wdowiarz Marek, Wojton Paweł, Woźny Jakub, Woźny Krzysztof, Zagulski Jakub, Zakrzewski Maciej, Zdun Łukasz, Zięba Miłosz, Żywiec Mikołaj.

Maria Koryl

Ważne rocznice 2021 roku

27 listopada 2020 r. Sejm RP ustanowił patronów 2021 r. Izba uhonorowała: kard. Stefana Wyszyńskiego, Stanisława Lema, Cypriana Kamila Norwida, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz Tadeusza Różewicza. 2021 będzie także rokiem Konstytucji 3 Maja.

– W 2021 r. przypada 40. rocznica śmierci, a także 120. urodzin kard. **Stefana Wyszyńskiego**. Ks. kardynał był głosi-cielem uniwersalnych wartości chrześcijańskich i mężem stanu. Występował w imieniu Ojczyzny, domagając się od komunistycznych władz poszanowania wolności religijnej i broniąc polskiej kultury. Kard. Wyszyński podkreślał konieczność zrozumienia znaczenia wolności Narodu, która dla każdego obywatela winna być wielkim dobrem i rzeczywistością własnością. „Wolność Narodu była dla Prymasa Tysiąclecia priorytetem działalności kapłańskiej i społecznej”.

– **Krzysztof Kamil Baczyński** – jeden z najwybitniejszych przedstawicieli poetów pokolenia Kolumbów – to kolejny patron 2021 roku. Pośmiertnie odznaczony Krzyżem Armii Krajowej, a dwa lata temu, na mocy postanowienia prezydenta Andrzeja Dudy, otrzymał Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej oraz osiągnięcia w działalności na rzecz rozwoju polskiej kultury. „W uznaniu zasług Krzysztofa Kamila Baczyńskiego dla polskiej sztuki, dla polskiej niepodległości i polskiej kultury, w stulecie jego urodzin”.

Jednocześnie Sejm Rzeczypospolitej oddaje hołd innym przedstawicielom poetów pokolenia Kolumbów poległym w trakcie okupacji niemieckiej – Tadeuszowi Gajcemu, Janowi Romockiemu, Zdzisławowi Stroińskiemu, Józefowi Szczepańskiemu i Andrzejowi Trzebińskiemu.

– Patronem 2021 r. został również **Tadeusz Różewicz**, wybitny polski poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, głęboko związany z losem pokolenia wojennego, baczny obserwator życia codziennego, społecznego i politycznego. W 2021 r. przypada 100. rocznica urodzin Różewicza. „Filozoficzna i egzystencjalna głębia obecna w twórczości Różewicza ma charakter uniwersalny, dzięki czemu nie tylko trafia do odbiorców z całego świata, ale jeszcze długo będzie oddziaływać na współczesną literaturę polską” – napisano w dokumencie.

– **230. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja** to sztandarowa sprawa. *Ustawa rządowa*, pierwsza w Europie ustawa zasadnicza, uchwalona na Sejmie Czteroletnim 1788-92, ustalała ustrój Rzeczypospolitej zgodny z ideami oświecenia. Była ona wzorem politycznego konsensusu. Jej główni twórcy: król Stanisław August Poniatowski, Ignacy Potocki, Hugo Kołłątaj wykazali się wyobraźnią oraz długofalowym myśleniem i działaniem dla dobra kraju. Przez cały XVIII wiek na życie polityczne w Polsce duży wpływ miała caryca Katarzyna II i rosyjski ambasador. Przeciwnikiem zmian był hetman wielki koronny Franciszek Ksawery Branicki i popierająca go grupa. Przelom nastąpił w grudniu 1790 r. Bardzo starannie przygotowano posiedzenie Sejmu w dniu 3 maja 1791 r. Zwolennicy reform zadbali, aby na Rynek Starego Miasta w Warszawie masowo przybyli mieszczanie. Tego dnia zgromadziły się tam tłumy. Dla zniechęcenia przeciwników uchwalenia konstytucji zmobilizowano i wyprowadzono z koszar wojsko. Dowodził nim książę Józef Poniatowski.

Co zmieniała Konstytucja 3 Maja w ustroju Rzeczypospolitej? Nowa konstytucja likwidowała liberum veto i wprowadzała ponownie monarchię dziedziczną. Nowością była dwuletnia kadencja sejmu. Usprawniono system zarządzania państwem. Przywileje zyskało mieszczaństwo. Dla tej grupy istotną była uchwała o miastach i prawo do nabywania ziemi, wcze-

śniej wyłącznie przywilej szlachty. Konstytucja rzeczywiście nie wpłynęła na los chłopów, nie zlikwidowała społeczeństwa stanowego. Radykalne zmiany mogły spowodować jednak niezadowolone i opór szlachty. W 1791 r. najpilniejsze były zmiany polityczne i usprawnienie Sejmu.

Rzeczpospolita oparta na Konstytucji 3 Maja byłaby sprawnym państwem. Przez rok od jej wprowadzenia Rzeczpospolita działała sprawnie. Załamanie nastąpiło po zbrojnej interwencji Rosji, Katarzyna II zdecydowała się na wysłanie 100 tys. żołnierzy, to oznacza, że obawiała się wzmocnienia Rzeczypospolitej, a tym samym wystawiła wysoką ocenę konstytucji i jej twórcom. Działanie Konstytucji było krótkotrwałe. Dzięki niej społeczeństwo wyszło z marazmu, pojawiły się nadzieje na reformy, na poprawę. W całej Europie dostrzeżono ją i komentowano, na ogół pozytywnie. Chwalono, że wprowadza zmiany w sposób bezkrawy, przetłumaczono ją na wiele języków m.in. francuski, angielski, włoski i niemiecki. Stanisław August Poniatowski swoimi kanałami rozpowszechniał informacje o wydarzeniach z 3 maja.

– **100. rocznica urodzin Stanisława Lema (1921-2006).**

To był pisarz, filozof, niedoszły lekarz, najbardziej znany polski współczesny pisarz na świecie (przekład książek na 37 języków świata), członek PAU, odznaczony w 1996 r. Orderem Orła Białego. Pisał utwory fantastycznonaukowe powieści, opowiadania, eseje krytyczne, komentarze do najważniejszych wydażeń z dziedziny nauki, polityki, kultury, ukazujące perspektywy oraz biologiczne i humanistyczne konsekwencje rozwoju współczesnej cywilizacji. Przykłady utworów to: Bajki robotów, Solaris, Głos Pana, Wizja lokalna, Cyberiada, Fantastyka i futurologia, Wielkość urojona, Opowieści o pilocie Pirxie, Astronauci, Niezwyciężony, Obłok Magellana i in. Literatura science fiction, skupiona wokół problemów cywilizacji współczesnej rola nauki i jej możliwości, władza ludzka nad materią i światem, bytem – oto najważniejszy przedmiot twórczości prozaika i myśliciela

– **200. rocznica urodzin Cypriana Kamila Norwida (1821-1883).** Poeta, pisarz dramatyczny, prozaik, rzeźbiarz, malarz i grafik przebywał poza granicami kraju od 1842 r. Jego twórczość to oryginalne dopełnienie i rozwinięcie epoki romantyzmu odkryte przez „Młodą Polskę”, niekoniecznie był zrozumiany w swoich czasach i niedoceniony. Intelktualna liryka, prekursorska, poezja, poematy, utwory dramatyczne, nowele, traktaty, eseje wspomnieniowe, malarstwo, rytownictwo uważane są za zupełnie wyjątkowe zjawiska estetyczne i nowatorskie, do dziś namiętnie dyskutowane. Warto propagować, po zapoznaniu się, twórczość CK Norwida. Podaję kilka tytułów: Wigilia, Jeszcze słowo, Pieśni społecznej cztery strony, Promethidion (znany cytat z tego utworu: „Piękno jest – aby zachwycało do pracy – praca, by się zmartwychwstało”). Rzecz o wolności słowa, Niewola, O Juliuszu Słowackim, Vademecum, Poezje, Pierścień wielkiej damy, Czarne kwiaty i in. Nieuznawany przez współczesnych cierpił niedostatek, dorywczo zarabiał, sprzedając prace plastyczne, ale nie zrezygnował z życia i sztuki narodu polskiego. Prowadził szeroką korespondencję. Zmarł po 6 latach pobytu w przytułku opiekuńczym. Dziś uchodzi za wielkiego nowatora poezji współczesnej.

Dorota Madej

Otwarcie nowych pomieszczeń Biblioteki Publicznej w Dąbrowie

Niedzielne popołudnie 20 września 2020 r. na zawsze już zapisze się w historii dąbrowskiej społeczności. Tego dnia dokonano uroczystego otwarcia nowych pomieszczeń Biblioteki Publicznej w Dąbrowie.

Gośćmi biblioteki w tym niecodziennym wydarzeniu byli przedstawiciele lokalnych władz na czele z wójtem Gminy Świlcza, Adamem Dziedzicem wraz z małżonką, zastępcą wójta Sławomirem Styką wraz z rodziną oraz radnym powiatowym Sławomirem Miłkiem wraz z małżonką. Radnymi Gminy Świlcza na czele z radnym Dąbrowy Damianem Tralą, skarbnik Urzędu Gminy Natalią Gawron, sekretarzem Gminy Wojciechem Słowikiem, kierownikami referatów z UG, m.in. Edytą Goclon, Ewą Dziedzic, Agnieszką Mazelą. Swą obecnością zaszczylił proboszcz parafii Dąbrowa ks. Stanisław Szcząchor, dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Adam Majka, dyrektor Zespołu Szkół w Dąbrowie Krzysztof Potocki, przedstawiciele Rady Sołectkiej na czele z sołtys Zdzisławą Wojnowską-Skóra, prezes OSP Dąbrowa Rafał Wozowicz, przedstawiciel-

ki Koła Gospodyń Wiejskich z Dąbrowy na czele z przewodniczącą Grażyną Mikołajczyk. Przybyłych gości było dużo więcej, czym sprawili nam ogromną radość.

Razem zmieniamy świat na lepszy!

Uroczystość rozpoczęła się kilka minut po 14.00. Dyrektor GBP Dorota Madej, a jednocześnie gospodyni tejże biblioteki rozpoczęła imprezę wygłaszając przemówienie, w którym zawarła krótki rys historyczny dotyczący Biblioteki w Dąbrowie oraz podziękowania wszystkim zaangażowanym w tworzenie nowej placówki. W następstwie przemówienia dyr. D. Madej głos zabrał Wójt Gminy Świlcza, Adam Dziedzic. Po oficjalnych przemowach

nastąpiło uroczyste przecięcie wstęgi, którego dokonali: wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic, przedstawiciele Dąbrowy w osobach: sołtys Zdzisławy Wojnowskiej-Skóra oraz radnego RG Damiana Trali, Dyrektor biblioteki oraz właściciel firmy, która prowadziła całość prac budowlanych w bibliotece i budynku Domu Ludowego – Dominika Tarczyńskiego. Tym samym oficjalnie otwarto nowe przestrzenia biblioteki.

Ceremonii poświęcenia obiektu, dokonał ks. Stanisław Szcząchor. Po poświęceniu zaproszono gości do zwiedzania obiektu. Od razu zyskał on uznanie w oczach uczestników uroczystości, którzy także m. in. chętnie wpisywali się do wyłożonej Księgi gości oraz robili pamiątkowe zdjęcia. Na zebranych czekał także ogromny, okolicznościowy tort w wykonaniu pracownicy biblioteki Pauliny Wojnowskiej oraz smakowity poczęstunek przygotowany przez pracowników biblioteki oraz Pań z Koła Gospodyń Wiejskich z Dąbrowy.

Dzisiaj nowe pomieszczenia biblioteki są przestrzenią do spotkań dla wszystkich mieszkańców Dąbrowy.

Biblioteka ma służyć obecnym i przyszłym pokoleniom

*Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada,
lecz przez to, kim jest;
nie przez to, co ma, lecz przez to,
czym dzieli się z innymi.*

Papież JP II

Wyrażam serdeczne podziękowania za pomoc i wkład w organizację uroczystości oraz za całość wykonanych prac. Poniżej zamieszczam podziękowania, które również wybrzmiały podczas niedzielnej uroczystości:

Uroczystość prowadziła dyr. GBP Dorota Madej

Uroczyste przecięcie wstęgi

Poświęcenia pomieszczeń dokonał ks. S. Szcząchor

Radość wśród najmłodszych była ogromna

- Przede wszystkim dziękuję wójtowi Gminy Świlcza Adamowi Dziedzicowi, to właśnie on był pomysłodawcą tego przedsięwzięcia i sam w miarę możliwości czasowych doglądał przebiegu prac oraz dbał, aby wszystko przebiegało właściwie.
- Dziękuję Radzie Gminy oraz p. Skarbnik za przekazane środki finansowe na remont, modernizację wszystkich pomieszczeń bibliotecznych oraz wyposażenie biblioteki.
- Serdecznie dziękuję ks. proboszczowi parafii w Dąbrowie, że zechciał być tu dzisiaj z nami oraz z góry dziękuję za modlitwę i poświęcenie nowych pomieszczeń bibliotecznych.
- Dziękuję wykonawcom robót wykonującym prace budowlane – Firmie Usługowo-Budowlanej i Handlowej TAR BUD Dominik Tarczyński i jego pracownikom.
- Serdecznie dziękuję pracownikom Referatu Rozwoju Gospodarczego i Inwestycji z Urzędu Gminy, Stanisławowi Odój, Edytcie Goclon Tomaszowi Michalskiemu za nadzór nad pracami budowlanymi oraz całością inwestycji.
- Bardzo dziękuję Marcinowi i Jackowi Lisowi za pomoc przy rozładunku mebli oraz pracach przy przenosinach biblioteki.
- Dziękuję Annie i Wojciechowi Zakrzewskim za pomoc przy skręcaniu mebli, dziękuję również mojemu mężowi, który wiele wieczorów poświęcił na skręcanie regałó bibliotecznych oraz biurkę, a wytrwale pomagały nam nasze dzieci.
- Serdecznie dziękuję dyr. Adamowi Majce za codzienne wsparcie oraz pomoc w przygotowaniu uroczystości, bardzo dziękuję również pracownikom Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji.

- Z całego serca dziękuję Sołtys Dąbrowy oraz Grażynie Mikołajczyk – przew. KGW za pomoc w przygotowaniu kulinarnej części uroczystego spotkania.
- Bardzo dziękuję strażakom z Ochotniczej Straży Pożarnej z Dąbrowy za obsługę grilla a strażakom z OSP Trzciana – za wypożyczenie grilla.
- Dziękuję Andrzejowi Maciołkowi oraz Arturowi Wdowiarzowi za nadzór nad wyposażeniem biblioteki w sprzęt komputerowy. Za doradztwo oraz dbałość aby wszystko działało poprawnie.
- Wyrażam wdzięczność wszystkim wspaniałym Czytelnikom książek bibliotecznych za okazaną pomoc i mnóstwo ciepłych słów otuchy.
- Serdecznie dziękuję pracownikom Gminnej Biblioteki Publicznej za pomoc w przenoszeniu księgozbioru, porządkowanie biblioteki oraz za pomoc w przygotowaniu poczęstunku podczas spotkania integracyjnego: w szczególności: Dorocie Jędrał, Krystynie Łobodzie, Paulinie Wojnowskiej oraz Annie Zakrzewskiej.
- Bardzo dziękuję sponsorom uroczystości na czele z wójtem A. Dziedzicem.
Dziękuję wszystkim bez wyjątku, również tym nie wymienionym, którzy mają swój wkład w organizację uroczystości.

ks. Stefan Ceberak

Ojczyzno ma

1. Jak orzeł, co w locie zgał
Dreńczona przez ludzi i czas
Zraniona do serca, serca dna
Ojczyzno ma..
Zagubiłaś przykazań ślad
Zamiast zalet Ty uczysz się wad
I już nie wiesz co dobro, co jest zło
Ojczyzno ma..

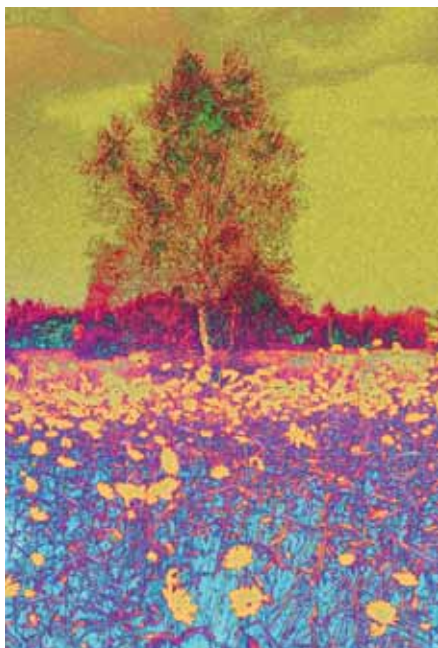
Ref.: Czy za mało Ci było krwi
I tak wiele, tak wiele łez wylanych
I już nie wiem czy jeszcze jest
Czyś snem już zapomnianym.
Nawet prorok i kapłan dziś,
Zabłąkani i swoich dróg nie znają,
Czy to może mi wszystko się śni
Czy nowy film znów grają.

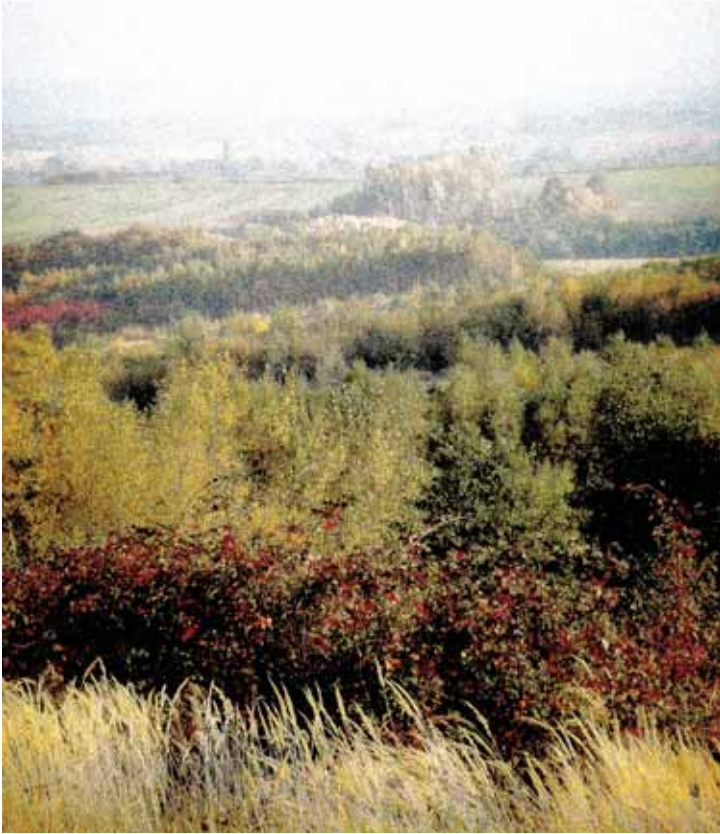
2. Zapomniałaś modlitwy słów
Nie wiesz w kim masz pokładać nadzieję.
Chociaż taniec rozpoczął swój znów.
Jesienny chłód już wieje.
Judaszowych srebrników brzęk
Za Tve dobra i ziemie kochane
Lecz od ziemi po stokroć gorsze jest
Tysięcy dusz sprzedanie.

Ref.: Czy za mało Ci było krwi
I tak wiele, tak wiele łez wylanych
I już nie wiem czy jeszcze jest
Czyś snem już zapomnianym.
Nawet prorok i kapłan dziś,
Zabłąkani i swoich dróg nie znają,
Czy to może mi wszystko się śni.
Czy nowy film znów grają.

Z wystawy „Fotorefleksje” w RDTL w Trzcianie

Autor Zbigniew Lis

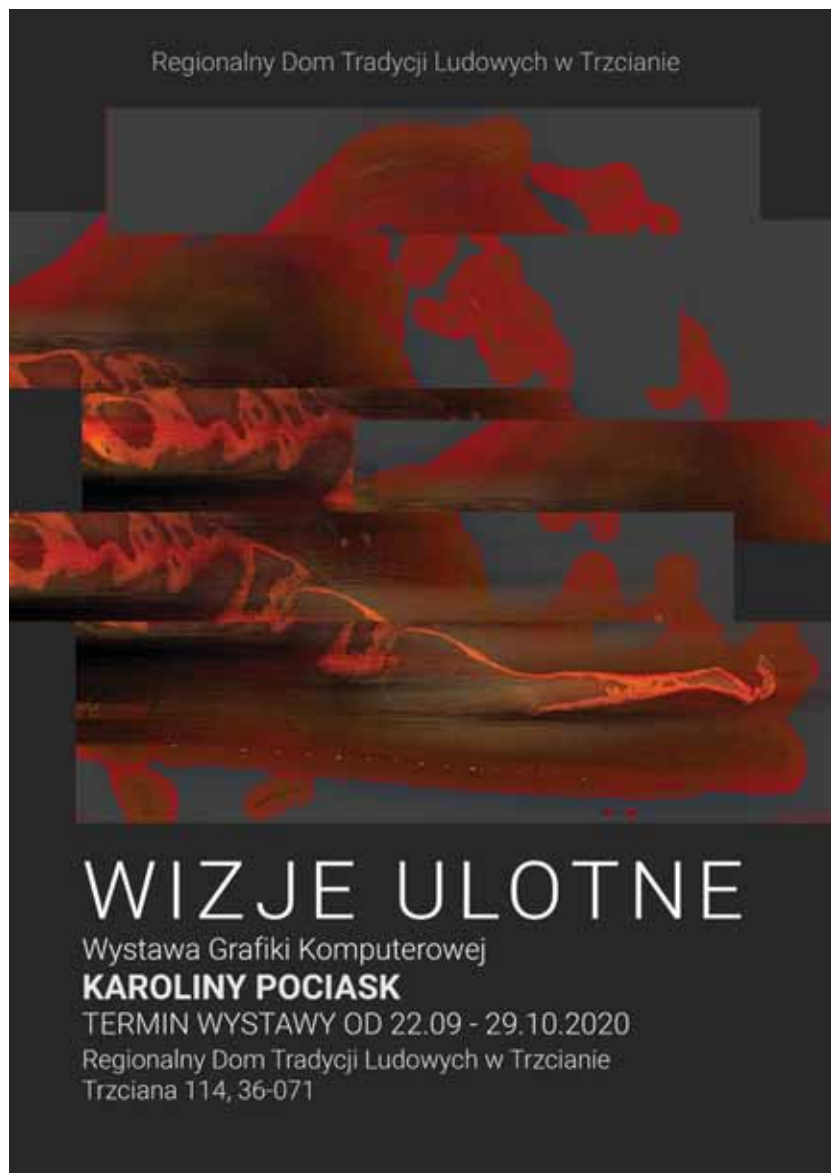

Zbigniew Lis

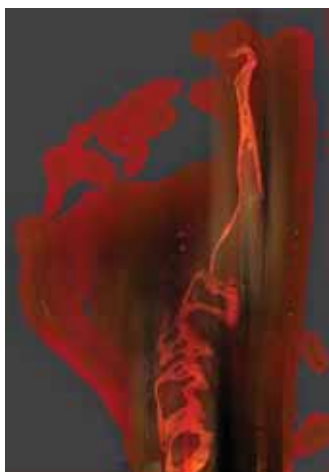
W Regionalnym Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie

Wystawa grafiki komputerowej WIZJE ULOTNE

Krótki biogram autorki

Karolina Pociask, ur. w 1997 r. w Rzeszowie. Po ukończeniu Liceum Plastycznego w Rzeszowie, rozpoczęła studia na Uniwersytecie Rzeszowskim, Instytut Sztuk Pięknych Kierunek Grafika. Od 2018 r. uczęszcza do pracowni Grafiki Warsztatowej Druku Cyfrowego. Zajmuje się grafiką warsztatową, malarstwem, grafiką cyfrową oraz projektowaniem graficznym. Współzałożycielka Fotograficznego Koła Naukowego LENS, obecnie pełni funkcję przewodniczącej. Organizuje wystawy i warsztaty promujące fotografię. Uczestniczyła w kilku wystawach zbiorowych na arenie krajowej m. in. Rezonans 2 – zorganizowanej na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w 2019 r., uczestniczyła w wystawie grafiki studentów i absolwentów Pracowni Grafiki Warsztatowej Druku Wypukłego Wydziału Sztuki UR pt. Pracownia w Galerii #2 w Centrum Kulturalnym w Przemysłu (2019). Wzięła również udział w wystawie pt. Nr 14 w Galerii r_z (2018), gdzie zaprezentowano wybrane prace studentów z Pracowni nr 14 Druku Płaskiego i Litografii z lat 2012-2018. Ponadto jest uczestniczką interdyscyplinarnego projektu „Centrum Światów jest tutaj” zorganizowanym w przestrzeni miejskiej w Przemysłu pod hasłem: „Wielokulturowość, wielojęzyczność, emancypacja, wyjazdy i powroty kiedyś i dziś” (2019). Warto też wspomnieć o osiągnięciu, jakim jest dołączenie do nielicznego grona finalistów w konkursie na LOGO 65-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a Indonezją. ■

Władysław Kwoczyński

Śmiertelnie wesołe epitafia strażackie

Epitafium – z greckiego *epi taphios*, „nad grobem”, „na kamieniu” – w odniesieniu do literatury pięknej to krótki, zwięzły utwór poetycki w formie sentencji, aforyzmu, sławiący osobę zmarłą, jej przymioty, zasługi oraz żale po jej śmierci. Pierwsze epitafia pochodzą ze starożytnej Grecji i datowane są na V wiek p.n.e. Charakterystyczna dla epitafium zwięzłość w potraktowaniu tematu zbliża utwór do epigramatu, czyli krótkiego utworu poetyckiego w formie aforyzmu, przeważnie dwuwierszowego. Patos epitafiów bardzo szybko został dostrzeżony, jako warty sparodiowania przez poetów. Tworzyli oni epitafia przepełnione czarnym humorem i dedykowali je zarówno zmarłym, jak i żywym, postaciom realnym i fikcyjnym. Wśród znanych twórców epitafiów wymienić można np. Simonidesa z Keos, Alexandra Pope’a, Jana Kochanowskiego, Wisławę Szymborską, Jana Twardowskiego.

Epitafia nagrobne strażaków

Jako, że jestem strażakiem (myślę, że z poczuciem humoru), postanowiłem w listopadzie – miesiącu pamięci o wszystkich zmarłych, przybliżyć temat epitafium na strażackie nagrobki. Są to teksty w zdecydowanej większości mojego autorstwa, w tym kilka zaczerpniętych ze *Strażaka*, okraszone szczyptą czarnego humoru.

Treść epitafiów zamieszczonych poniżej, nigdy nie była i nigdy nie będzie zamieszczona na tablicach nagrobnych zmarłych druhów. Teksty te należy zatem traktować z tzw. przymrużeniem oka. Wiem, że śmierć i śmiech rzadko idą w parze. Czasami jednak wiele życiowych tematów i spostrzeżeń, należy traktować z humorem, nie tylko tych dotyczących strażaków, ale także osób innych profesji. Na przykład wielu artystów, poetów, pisarzy, czy sławnych ludzi, często na swoich epitafiach nagrobnych ma wygrawerowane teksty, opiewające w skrócie ich życiowe dokonania, pasje, cechy charakteru, a całość posiada cechy humorystyczne.

Często w poezji cmentarnej, czyli epitafiach, można doszukać się drobinek życiowej prawdy... Myślę, że strażacy i czytelnicy znają się na żartach i nie potraktują zamieszczonych poniżej tekstów zbyt poważnie. Oto kilkadziesiąt epitafiów na fikcyjne strażackie nagrobki:

*W ogień skoczył bez zastanowienia,
Szybko zginął w płomieniach.*

*Był odważny, jak strażak każdy,
Zginął w pożarze, bo był nieuwważny.*

*Tu spoczywa strażak ofiarny i śmiały,
Niestety płomień ognia go pokonały.*

*Gasił pożary, pomagał ludziom w potrzebie,
Doczekał się nagrody w Niebie.*

*Tu spoczywa druhna w spódnicy,
Gasila ogień bez sprawnej gaśnicy.*

*Ratował ludzi, pożary ofiarnie gasił,
Za co w nagrodę do Nieba trafił.*

*Zapewniał zawsze, że pożarów się nie boi,
A teraz u bram Nieba stoi.*

*W gaszeniu pożarów duże miał doświadczenie,
Niestety pochłonęły go ognia płomienie.*

*Gasił pożary ofiarnie szalenie,
Aż dopadły go szalejące płomienie.*

*Przecenił strażacki fach i siebie samego,
Teraz pełni wartę u boku Floriana świętego.*

*Był tak porywczy czasami,
Że gasił pożar gołymi rękami.*

*Tu spoczywa strażak obok tej jabłoni,
Zamiast wody do gaszenia ognia, użył własnych dłoni.*

*Pożary gasił odważnie i wytrwale,
W nagrodę strażackie otrzymał medale.*

*Do każdej akcji zawsze był gotowy,
Zginął w ogniu, zanim poszedł po rozum do głowy.*

*Gasząc pożary, był pewny siebie,
Teraz już jest w Niebie.*

*Tu spoczywa strażak, leży obok jodły,
Ugasiłby pożar lecz nerwy zawiodły.*

Adam Majka

Trwają prace remontowe w filii GCKSiR w Bratkowicach

Niemal 30-letni budynek filii GCKSiR zs. w Bratkowicach przechodzi metamorfozę. Rozpoczęty remont ma nie tylko poprawić wygląd i wnętrza budynku, ale także zachęcić mieszkańców do korzystania z placówki.

Co tydzień w zajęciach bierze udział wiele dzieci i dorosłych. osób. Uczą się gry na instrumentach, mają treningi wokalne i naukę tańca. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowanych instruktorów, którzy do pracy podchodzą z pasją. Wkrótce będą ją mogli realizować w znacznie lepszych warunkach, bo Filia zyska na wyglądzie i na jakości i być może, przyciągnie jeszcze więcej mieszkańców zainteresowanych zajęciami.

– Remont był bardzo potrzebny – mówił dyr. GCKSiR Adam Majka – Zakres prac to: szpachlowanie i malowanie ścian, wymiana stolarki drzwiowej, układanie płytek. Wszystkie prace wykonywane są przez pracowników GCKSiR. Ze środków Urzędu Gminy dokonano już wymiany poszycia dachowego wraz z remontem kominów.

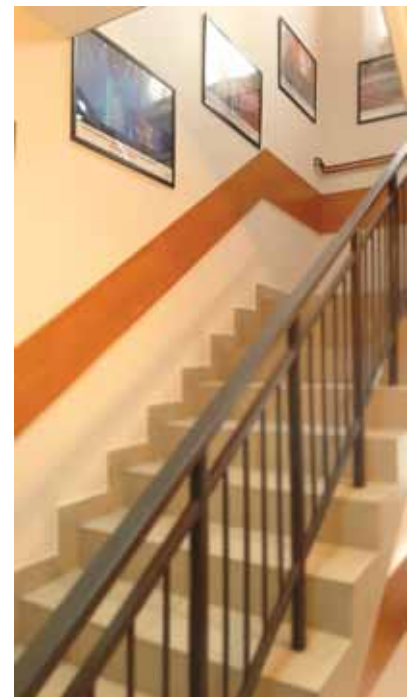
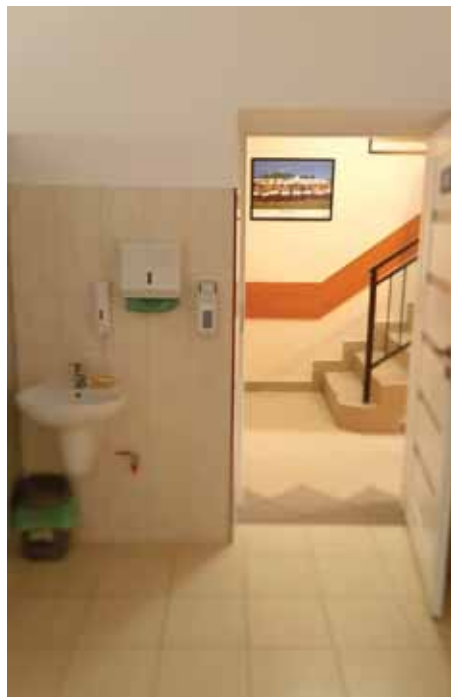
Remont obejmuje salę widowiskową, zaplecze kuchenne, szatnię, klatkę schodową, garderobę oraz pomieszczenie na co dzień użytkowane przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej, które będzie służyło rodzicom, oczekującym na zakończenie zajęć artystycznych ich dzieci.

Cieszą się mieszkańcy Bratkowic, bo dzięki temu, na terenie gminy powstał już kolejny obiekt, który umożliwia orga-

nizowanie wielu przedsięwzięć artystycznych i teatralnych na naprawdę wysokim poziomie. ■

Kącik poetycki, aktualny...

Zamieszki albo walka Dawida z Goliatem

Gwałtu! Rety! Co się dzieje!
Dzisiaj żeński świat szaleje!
Baby, miast garów pilnować,
Wyszły, by manifestować.

Już więc 500 + za mało?
Czegóż więcej by się chciało?
To PiS ma pokrzywdzić swoich,
By ten motłoch zaspokoić?

Znowu im się coś zachciewa!
Nie pamiętają, że Ewa,
W życie gasząc swe ciągoty,
Ściągnęła na świat kłopoty?

Doprowadził lud do szału
Wyrok Julki¹ z Trybunału,
Gdzie wpisano takie brednie,
Że trzeźwemu rozum blednie:

„Gdy masz zamiar z chłopem legać,
Masz Konstytucji przestrzegać.
Gdy masz zamiar z chłopem fikać,
Zasięgnij rady Rydzyska.

Gdy bardzo dopieka szparka,
Skonsultuj u specy Jarka.
Potem szybko do spowiedzi.
Tam ekspert od seksu siedzi”.

Kobiet jakoś to nie jara.
Walczy na ulicach wiara
Z rządem, co struga wariata.
W czym się z koloratką brata.

Wicepremier bezpieczeństwa,
Gość znany z wielkiego męstwa,
Zadbał, by policja cała
Tu, w Warszawie, się zebrała.

Potem ten mizoginista²
Skinął. Kadra, oczywista,
Poszła. I zaraz się głowi,
Jak przyłać suwerenowi.

Przebierańcy, dzielne chłopy,
Wyciągnęli teleskopy,
Wyteżyli mężnie kłaty
No i prali... małolaty.

Przy tym, w ramach oszczędności,
Udawali zwykłych gości,
Szli do boju po cywilu –
Tak całkiem w ZOMO-wców stylu.

Falangą³ zaś mundurowi
Bronią dostępu tłumowi
Do własnych przedstawicieli –
A tylko ich objąć chcieli!

Na ten widok oplakany,
Czarzasty, Chuck Norris znany,
Niczym tsunami zła fala,
Mundurowego obala!

Jarkowi opadła szczęka,
Gdy zobaczył krew na rękach
Postów, co się w tłum w mieszała,
Żeby jego rząd obalić!

Rzecznik⁴ policji zażarcie
Twierdzi, że posła „naparcie”
Zepsuło policji szyki.
I stąd akcji złe wyniki!

Oj, moje biedne pacany,
Ja, człek z pobożności znany,
Słowa *Biblii* wam cytuję:
Od miecza ginie, kto mieczem wojuje.

20 listopada 2020 r. (nocną porą)

¹ Przyłębskiej, „wybitnej” prawniczki.

² Mizoginizm – nienawiść, pogarda lub uprzedzenie wobec kobiet.

³ Zwarty szyk bojowy piechoty greckiej.

⁴ Sylwester Marczak, kolejny niedorzecznik prasowy (tym razem policji).

Limeryk o wodolejcy

Mariusz Ciarka z Policji z Warszawy
Dał występ wyjątkowo głupawy.
Rzekł, że dziennikarka* miła
Policjantów im pobiła.
Udaje, czy taki jest głupawy?

* Dziennikarka GW, Agata Grzybowska, wg niedorzecznika Policji, naruszyła nietykalność policjanta. Dobrze, że ta fizyczna mizerota nie pobiła więcej tych wypasionych chłopów.

Limeryk rocznicowy

Pedagodzy i żacy ze szkoły w Świlczy
Na wiedzę apetyt wykazują wilczy.
Ze źródła mądrości czerpią bez wytchnienia,
Nawet czas pandemii nic tutaj nie zmienia.
Niejeden zazdrości, ale o tym milczy.

Limeryk prysznicowy

Senator Joe Biden z Ameryki
Ma w głosowaniu świetne wyniki.
Właśnie prezydentem został,
Nam się tylko *Fort Tramp* ostał.
Znowu PiS wdepnął we własne wnyki.

Władysław Kwoczyński

Remont Zbiorowej Mogiły pomordowanych i poległych żołnierzy AK

W październiku 2020 r. na bratkowickim cmentarzu parafialnym, trwały prace przy remoncie Zbiorowej Mogiły pomordowanych i poległych podczas akcji „Burza” w 1944 r. miejscowych żołnierzy Armii Krajowej.

Odrestaurowany pomnik (mogiła) pozostał nadal w dotychczasowym niezmienionym kształcie i formie. Natomiast wszystkie elementy pomnika zostały starannie obłożone płytami granitowymi. Trzy chromoniklowe krzyże wieńczące mogiłę, zostały odnowione, podobnie jak orzeł w koronie. W miejsce dotychczasowej tablicy z nazwiskami pomordowanych i poległych akowców, zamontowano nową granitową. Dotychczasowe lastrykowe płyty, zostały zastąpione nowymi granitowymi, na których umieszczono 18 tabliczek granitowych z wygrawerowanymi nazwiskami pomordowanych i poległych akowców.

*Śmierć jest kresem naszego istnienia.
Żyjemy w naszych dzieciach i następnych pokoleniach.*
(A. Einstein)

Remont pomnika miał na celu przede wszystkim oddanie należnego hołdu bohaterskim żołnierzom Armii Krajowej z Bratkowic – uczestnikom słynnej akcji „Burza”, ale także zachowanie dla następnych pokoleń miejsca pamięci, przypominającego o szczególnie bolesnych dla bratkowiczów wydarzeniach z okresu drugiej wojny światowej, jakie zapisały się na trwałe w historii tej „małej ojczyzny”.

Do odrestaurowania i wyremontowania zbiorowej mogiły przyczynił się głównie Adam Dziedzic – wójt Gminy Świlcza. To on rok temu obiecał, że Zbiorowa Mogiła zostanie wyremontowana i dotrzymał słowa. Pod koniec listopada 2019 r.

złożył on stosowny wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji właściwego Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego „Grobby i Cmentarze Wojenne w Kraju 2020”. Nazwa własna zadania: *Remont Zbiorowej Mogiły z II wojny światowej na cmentarzu w Bratkowicach*. Podobny wniosek złożono też do Wojewody Podkarpackiego – Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

W uzasadnieniu wniosku podano: *Zbiorowa Mogiła znajduje się w złym stanie. Na zły stan obiektu składają się widoczne ubytki i złuszczenia wywołane oddziaływaniem soli rozpuszczalnych w wodzie, na warstwę przypowierzchniową kamienia. Największe spękania znajdują się za plecami głównej tablicy oraz na dolnych płytach lastrykowych. Kolumny z upływem czasu uległy erozji i konieczne jest ich odnowienie. W związku z powyższym w celu zapobieżenia dalszemu niszczeniu mogiły, niezbędne jest wykonanie pilnego remontu przy utrzymaniu dotychczasowej formy, kształtu i treści tablicy inskrypcyjnej. Remont mogiły i jej ponowne odstonięcie przyczyni się do rozpropagowania wartości historycznych, wzmocnienia świadomości obywatelskiej oraz budowaniu postaw patriotycznych wśród mieszkańców Bratkowic i Gminy, a w szczególności młodzieży szkolnej.*

Gruntowny remont Zbiorowej Mogiły, rozpoczął się na przełomie września i października 2020 r. Wszelkie prace trwały kilkanaście dni, a wykonała je Firma Handlowa „Rose”

Pomnik przed remontem.

Prace remontowe przy zbiorowej mogile.

Tomasz Leszczak ze Strzyżowa, wyłoniona w drodze przetargu. Mieszkańcy Bratkowic bardzo dziękują Wójtowi Gminy Świlcza, za zrealizowanie tej cennej dla wsi inwestycji. Podziękowanie należy się również pracownikom Urzędu Gminy Świlcza, za zaangażowanie w przygotowanie odpowiednich wniosków i dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia remontu zbiorowej mogiły. Całkowity koszt tego przedsięwzięcia wyniósł 100 tys. zł.

Fot. Władysław Kwoczyński

Pomnik po remoncie.

Krótko o Zbiorowej Mogiła

Cokolwiek Ojczyzny się tyczy od niepamięci uchronić...

Zbiorowa Mogiła pomordowanych i poległych żołnierzy Armii Krajowej z Bratkowic, została zbudowana w 1947 r. niedługo po ekshumowaniu i przewiezieniu na cmentarz 9. żołnierzy AK, zamordowanych przez hitlerowców 27 lipca 1944 r. na obrzeżach sąsiedniej Trzciany. Byli to: Franciszek Kwoka lat 31, Franciszek Lis I. 26, Karol Lis I. 20, Roman Lis I. 26, Władysław Madej I. 29, Władysław Miśta I. 23, Tadeusz Przywara I. 21, Jan Rogala I. 24, Eugeniusz Świder I. 17.

Początkowo na zbiorowej mogiła uformowanej z ziemi, ustawiono jedynie symboliczne drewniane krzyże, na których umieszczono blaszane tabliczki z nazwiskami pomordowanych i poległych akowców. Następnie zbudowano betonowy pomnik, którego całość tworzyły cztery betonowe filary – dwa kwadratowe i dwa okrągłe. Pomiędzy nimi usytuowana była masywna betonowa płyta z umieszczoną na niej tablicą z nazwiskami pomordowanych i poległych żołnierzy AK. Z górnej części płyty betonowej wystawały trzy niewysokie betonowe słupki. Na środkowym umieszczono orła bez korony. Całość została zakończona trzema betonowymi płytami ułożonymi poziomo. Na środkowej płycie umieszczony był niewysoki betonowy krzyż bez wizerunku Chrystusa Ukrzyżowanego. Na pozostałych dwóch płytach, umieszczono dwie nieduże betonowe kule. Filary, słupki, płyty i krzyż, pomalowane były w czarne paski. Cała długość i szerokość pomnika zakończona była niewysokim betonowym murkiem, z którego wystawały nieduże kwadratowe, także betonowe słupki, połączone łańcuchami.

Wewnętrzna przestrzeń pomiędzy betonowym murkiem, wypełniona była ziemią, gdzie posadzone były kwiaty. Co kilka lat odnawiano jedynie czarne paski na poszczególnych elementach pomnika, odnawiano też łańcuchy, nie odnawiano natomiast elementów betonowych. W tym stanie pomnik przetrwał do lat 90. XX wieku.

W 50. rocznicę akcji „Burza” w 1994 r., została odrestaurowana dzięki ówczesnemu wójtowi Gminy Świlcza Marianowi Wójcikowi (rodakowi z Bratkowic). Remontowany wówczas pomnik zachował swój poprzedni kształt i formę poza tym, że w górnej jego części ustawione zostały trzy chromoniklowe krzyże wysokości około 1 metra, orzeł otrzymał koronę, a część dotychczas przeznaczoną na posadzenie kwiatów, zakryto płytami lastrykowymi na całej długości i szerokości, a na ich wierzchu umieszczono tabliczki marmurowe z wygrawerowanymi nazwiskami pomordowanych i poległych akowców.

Plac przed frontem pomnika, wyłożony został płytami betonowymi, które w późniejszym czasie zostały zastąpione kostką brukową. W tylnej części pomnika usytuowano cztery metalowe maszty flagowe. W centralnej części pomnika zamontowano marmurową tablicę z wygrawerowanymi nazwiskami pomordowanych i poległych żołnierzy AK: Leon Rzepka, Bronisław Świder, Józef Wdowik, Franciszek Kwoka, Franciszek Lis, Tadeusz Przywara, Eugeniusz Świder, Roman Lis, Władysław Madej, Władysław Miśta, Jan Rogala, Karol Lis, Władysław Rogala. Nazwiska te widniały już na tablicy inskrypcyjnej przed odnowieniem pomnika. Na nowej tablicy umieszczono jeszcze pięć dodatkowych nazwisk poległych AK-owców: Edward Nowak, Feliks Warzocha, Franciszek Świder, Eugeniusz Hadyś i Jan Gąsior. Tak odnowiona zbiorowa mogiła, nabrała wówczas estetycznego wyglądu.

Od remontu tego pomnika minęło 26 lat. W tym okresie nie był przeprowadzany żaden jego remont, poza odnowieniem czarnych pasków na poszczególnych elementach mogiły. Niestety zmienne warunki atmosferyczne powodowały, że farba zaczęła się łuszczyć i odpadać podobnie, jak litery na tablicy inskrypcyjnej stawały się miejscami niewidoczne z powodu odpadającej białej farby. Również betonowe elementy pomnika obłożone lastrykiem, zaczęły pękać na skutek zmiennych warunków atmosferycznych. Pomnik z każdym rokiem zaczął niszczyć i wymagał pilnego remontu.

W październiku 2020 roku, dzięki stosownej decyzji i determinacji Adama Dziedzica – wójta Gminy Świlcza, Zbiorowa Mogiła AK-owców na bratkowickim cmentarzu parafialnym, została starannie odrestaurowana.

Pomnik w tym estetycznym stanie powinien przetrwać wiele dziesiątków lat podobnie, jak pamięć mieszkańców o spoczywających tu pomordowanych i poległych żołnierzach Armii Krajowej.

Adam Dzedzic

Polskie drogi ku niepodległości

*Niepodległość nie jest Polakom dana raz na zawsze.
(...) niepodległość jest dobrem nie tylko cennym,
ale i kosztownym.*

Józef Piłsudski

W polskim narodowym kalendarzu 11 listopada kieruje nasze uczucia w stronę Święta Niepodległości – wielkiego święta naszych ojców i dziadów. Potrąca w duszy polskiej najczulsze struny.

Kazimierz Surzyn

Polsko

Byłaś potężnym Królestwem w Europie
Podstępnie przez zaborców kajdanami spętana
Na 123 lata nikczemnie zniewolona
Zwyciężyłaś i z powrotem zagościłaś na mapie

Niemieckim atakiem zniecka pokonana
Z ziemią bezdusznie zrównana
Krwcią narodowych bohaterów okupiona
Sowietów ciosem w plecy ugodzona

W niemieckich obozach wyludniona
Siłą komunistów sromotnie tłumiona
Wyrosłaś na nowo z mas Solidarności
Co przywróciły ci skrzydła Wolności

2 IX 1918 r.

Świlcza – cmentarz parafialny

Jedenasty listopada to symboliczny dzień. Po 123 latach niewoli, rozbiorów: I rozbioru – 1772 r. II – rozbioru 1793 r. III rozbioru – 1795 r. Po latach obcego panowania w końcu 1918 roku wykreślona z mapy Europy Polska, odrodziła się jak feniks z popiołów. Dziś, mimo pandemii koronawirusa, mimo utrudnień i obostrzeń w naszym życiu obywatelskim, z okazji rocznicy odzyskania niepodległości, warto przypomnieć starszemu i młodszemu pokoleniu, że o wolną Polskę walczyło pięć pokoleń. Początkowo Polacy organizowali powstania, które jednak kończyły się klęską. Polacy zrozumieli wówczas, że są za słabi na walkę zbrojną i trzeba walczyć inaczej – poprzez pielęgnowanie polskiej kultury i języka.

Dbali o polską kulturę rodzice, którzy byli przykładem dla swoich dzieci. Dbali o polską kulturę nauczyciele, którzy uczyli języka polskiego, pomimo zakazów zaborców i artyści, którzy tworzyli w języku ojczystym i na narodową nutę. Dbali o polską kulturę księża, którzy wzmacniali wiarę chrześcijańską. Dbali o polską kulturę żołnierze, którzy musieli służyć w armiach zaborców, ale pamiętali, że są Polakami.

Kultura polska była wówczas dla Polaków skarbem narodowym. To dzięki niej wytrzymali lata niewoli. Wykreślona z mapy Europy Polska – istniała.

Dlatego 11 listopada, rocznica Odzyskania Niepodległości, jest okazją, aby oddać hołd tym pokoleniom naszych przodków, co „nie dali pogrześć mowy i wiary...”.

Trzciana. W hołdzie płk. M. Kawalca

Oddajmy więc szacunek wszystkim Polakom, tym, którzy walczyli i zginęli za Ojczyznę, albo odeszli już – wszak pracowali dla Niej. Oddajmy hołd i tym, którzy żyją obecnie, budując jej dobrobyt, mądrość, godność i powagę.

Najważniejszym wydarzeniem prowadzącym do odzyskania niepodległości był wybuch I wojny światowej. Kiedy 1 sierpnia 1914 r. wybuchła wojna pomiędzy Rosją a Niemcami i Austrią, w sercach Polaków zapłonęła nadzieja, że nadchodzi godzina wyzwolenia. Trzy państwa zaborcze rozpoczęły między sobą wojnę. Polacy musieli walczyć w szeregach wrogich armii. Ci, którzy żyli w zaborze rosyjskim, walczyli po stronie rosyjskiej, ci z zaborów niemieckiego i austriackiego – po stronie przeciwnej. Tę tragedię naszego narodu, walkę bratobójczą, ukazywali poeci i pisarze, publicyści.

Walczyli i ginęli Polacy w obcych armiach z wiarą, że walka przyniesie Polsce niepodległość. I szli na wojnę wierząc, że spełnia się ich marzenia. I oto ten sen się spełnił. Zmagania wojenne trwały ponad 4 lata i zakończyły się klęską Niemiec i Austrii oraz rewolucją w Rosji, której przywódcy uznali prawo narodu polskiego do niepodległości. Unieważniono również umowy o rozbiorach Polski przez Rosję, Prusy i Austrię.

Dzięki tym wydarzeniom oraz poparciu naszych spraw przez Stany Zjednoczone, Francję i Anglię powstało w listopadzie 1918 r. niepodległe PAŃSTWO POLSKIE. Polska po ponad stu dwudziestu latach niewoli powróciła na mapy świata. Po 123 latach niewoli i nadziei, po długich latach narodowych nieszczęść, zrywów i mrowczej pracy pięciu pokoleń, nadeszła upragniona chwila, budząca nieopisany entuzjazm i radość Polaków – niepodległość. Niepodległość przyszła jak długo oczekiwana wiosna. Przyszła i urzekła. Była promienna, różnobarwna, pełna nadziei.

Marcin Wolski

Niepodległość

Spośród słów używanych nieczęsto, tłumnie dzisiaj na place wybiegło słowo piękne, jak honor i męstwo, słowo, które brzmi – niepodległość.

Niepodległość to brząz na cokołach, lecz na co dzień – mówiąc po prostu polski dom, polski las, polska szkoła, polska władza i polski Kościół.

Ono znaczy – bez strachu spać.
Ono znaczy – spokojnie się budzić,
kochać, śmiać się i pewnie trwać
– w wolnym kraju wśród wolnych ludzi.

„Miłość do Ojczyzny naszym prawem i obowiązkiem!”

Ze świątecznymi pozdrowieniami – wszystkim Mieszkańcom Gminy Świlcza przesłanie śle wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic.

Zofia Dziedzic

Ekspatriacja, czyli wypędzenie ludności polskiej z Kresów Wschodnich dawnej Rzeczypospolitej

Wspomnienia są wspaniałe dlatego, że pozwalają przybliżyć i poczuć historię. Uczą nie odbierać jej jako dawnej minionej przeszłości, z którą nie mamy nic wspólnego. Nasi rodzice, dziadowie, krewni, sąsiedzi chociaż znamy ich dobrze, nie wiemy, co oni przeżyli, o czym pamiętają? A to pamięć jednoczy nas z wydarzeniami narodu i kraju, które są częścią wspólnej historii. Znane historyczne fakty we wspomnieniach pojedynczych osób uwiarygodniają historię, dodają do niej szczegółów, na które nie ma miejsca w podręcznikach. Jestem przekonana, że te, opisane niżej – do nich należą. Dotyczą Kresów.

Termin „Kresy Wschodnie” – to pojęcie, które określa przede wszystkim przedwojenne ziemie II Rzeczypospolitej zajęte przez Związek Sowiecki w 1939 r. i które obejmowały województwa: nowogródzkie, poleskie, stanisławowskie, tarnopolskie, wileńskie, wołyńskie oraz część lwowskiego i białostockiego. Termin „Kresy Wschodnie” był praktycznie zakazany w czasach rządów komunistycznych w Polsce. „Kresy” miały zniknąć ze świadomości i narracji Polaków.

Chociaż od kilkudziesięciu lat dodajemy do Kresów słowo „byłe”, to są one

nadal bardzo ważne dla naszej historii i tożsamości.

Historia „obcięta” nam na wschodzie połowę ziem, należących do I i II Rzeczypospolitej, a losy ich mieszkańców były tragiczne i heroiczne. Polska na tych „byłych” swoich ziemiach odcisnęła bardzo istotne piętno, w najlepszym znaczeniu.

Ich rozwój, rozkwit, historia i kultura, dzień codzienny i święto było współudziałem także Polaków. Dobrze byłoby, żeby nikt o tym nie zapominał. Dotyczy to sporej ilości mieszkańców naszej gminy, dawnych kresowiaków stamtąd

wypędzonych i nie tylko, tu wtopionych w społeczność wiejskie, ale pomagającym innym – później wypędzonym.

*Żal, żal za dziewczyną,
za zieloną Ukrainą,
żał, żał serce płacze,
że jej więcej nie zobaczę
Hej, hej...*

Termin „Kresy” jest nam, mieszkańcom b. Galicji bliski i oczywisty, ale po stronie ukraińskiej istnieje wobec niego sprzeciw. Nie będziemy wyjaśniać, kto ma rację.

Nazwa „Kresy” pojawiła się w wydawnym w Krakowie w 1854 r. utworze Wincentego Pola. Dużo „kresowych” nazwisk osób zasłużonych dla literatury i kultury polskiej można byłoby wymienić dziś, np. Mikołaj Rej, Stanisław Żółkiewski, Jan III Sobieski, Michał Korybut Wiśniowiecki, król Stanisław August Poniatowski, Tadeusz Kościuszko. Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Michał Ogiński, Romuald Traugutt, Julian Ursyn Niemcewicz, Stanisław Moniuszko, Joseph Conrad Korzeniowski, Eliza Orzeszkowa, Gabriela Zapolska, Ignacy Jan Paderewski, Józef Piłsudski, Karol Szymanowski, Aleksander Brukner, Aleksander Fredro, Maria Rodziewiczówna, Czesław Miłosz, Stanisław Lem, Zbigniew Herbert i in.

„To była ostateczność. Nikt nie chciał porzucić ani domu, ani gospodarstwa”...

Wraz z wybuchem II wojny światowej 1 września 1939 r. rozpoczęły się migracje ludności z Kresów. Należałoby je nazywać raczej przesiedleniem często przymusowym, a czasami, wręcz wypędzeniem, wygnaniem. Tzw. pierwsza sowiecka okupacja Kresów (wrzesień 1939 – czerwiec/lipiec 1941 r.) trwała na tyle krótko, że trudno jednoznacznie stwierdzić, jakie były ostateczne plany Stalina wobec ich mieszkańców, zwłaszcza Polaków i Żydów. Agresja niemiecka na ZSRR 22 czerwca 1941 r. radykalnie zmieniła sytuację dawnych wschodnich rejonów Polski.

W ciągu dwóch lat społeczność żydowska Kresów została praktycznie unicestwiona. Wkroczenie Niemców doprowadziło także do uaktywnienia się nacjonalistów ukraińskich, liczących na stworzenie własnego państwa. Wpłynęło to na podjęcie decyzji o usunięciu polskiej ludności ze wszystkich spornych terytoriów i w rezultacie do krwawych czystek etnicznych na Wołyniu i w Galicji Wschodniej. Z około 4 mln Polaków mieszkających w 1939 r. na wschód od Bugu z chwilą wkroczenia Armii Czerwonej w 1944 r. pozostała zaledwie połowa. Wyjazdy były niby dobrowolne, ale jak tu pozostać na terenach, które będą wcielone do ZSRR? Ludzie wiedzieli, co tu się działo w latach 1939-41. Na ich decyzję o wyjeździe wpływał więc przymus sytuacyjny. W Wilnie, we Lwowie i w większych miastach Białorusi trwały masowe aresztowania „polskich nacjonalistów”. Natomiast na wsiach wpływ na decyzje o wyjeździe miał często rzeczywisty konflikt etniczny.

Stanisław Kownacki, Opole

Ukochana ziemia

Opuścili swoje kresy.
Mieli tylko wóz i konia,
A na wozie parę rzeczy.
Pług i brony, trochę zboża.

Nie wiedzieli że przyjadą,
I osiedlą się na stałe,
Na tych ziemiach odzyskanych.
Co nam kiedyś je zabrano.

Chociaż ziemia ta bogata,
To ciągnęło w tamte strony,
Tam została stara chata.
Tutaj mieli pług i brony.

Więc zostali na tych ziemiach.
Szybko je też pokochali,
Przecież to jest nasza ziemia.
Tylko kiedyś nam zabrali.

Tu mieszkają dzieci, wnuki,
Oni mają własne domy,
Pobierali tu nauki,
Nie powrócą w tamte strony.

Więc historii już nie męczmy.
Ona swoje wycierpiała.
Bądźmy tylko dla niej wierni
Niech Jej będzie cześć i chwała.

Wołyń. Litwa. Białoruś. Ukraina

Na Wołyniu konflikt narodowościowy był tak silny, że ludzie wręcz prosili o jak najszybszy wyjazd. Natomiast na Białorusi i Litwie liczba ofiar była mniejsza. Z Litwy nie chciała wyjeżdżać ludność z obszarów, które w 80 proc. zamieszkiwali Polacy. Było wiele wsi z mieszaną ludnością, wsi czysto polskich – mniej. Do tego znajdowały się w otoczeniu ukraińskim, nie zawsze przyjaznym Wysiedlenia z Litwy i Białorusi wyhamowały też władze tych republik. W pewnym momencie zaczęły utrudniać rejestrację na wyjazdy. Bały się, że te tereny zostaną wyludnione.

Przesiedlenia – jak klęska, większość wysiedlonych przeżyło gehennę

Czasem przesiedleńcy miesiącami wegetowali na dworcach, zanim wyjechali. Byli w tym czasie rabowani, zarówno przez przedstawicieli miejsco-

wych władz, które domagały się różnych niezapłaconych, rzekomo, podatków, czy danin. Różne uzbrojone bandy żądały „okupów”. Wagony podstawiano nieterminowo, było ich za mało, były brudne i uszkodzone.

Z Ukrainy niektórzy jechali na odkrytych lorach, a wielu w węglarkach. Bez żadnej ochrony przed opadami. No i niezwykle długi był czas podróży. Obsługi pociągów wymuszały na przesiedleńcach w zamian za jej kontynuowanie pieniądze, spirytus, nawet biżuterię i złoto.

Problemem był też dobytek – szczególnie żywy inwentarz. Ludzie zabierali na dworce krowy, konie i kury, ale władze nie chciały, żeby je wywozili. Często nagle zjawiał się urzędnik i zarządzał kwarantanną dla zwierząt, a tu – „pociąg ma odjeżdżać!” Co robić, czekać na zwierzęta, czy zostawić jedyną, często, krowę lub konia na rzeź? Dla ludzi były to dramatyczne decyzje.

Jesienią 1944 r. zaczęli napływać z Ukrainy Polacy (ok. 120 tys.), w większości uciekinierzy przed terrorem ze strony nacjonalistów ukraińskich. Przesiedlenie z Kresów nabrało tempa wiosną, a zwłaszcza latem i jesienią 1945 r., kiedy umożliwiło to otwarcie dla akcji osiedleńczej dawnych terytoriów niemieckich tzw. Ziem Odzyskanych (po wysiedlaniu z nich Niemców). W 1945 r. przesiedlono prawie 743 tys., a w 1946 – 640 tys. osób (w tym prawie 222 tys. z głębi ZSRR).

Strach i przymus

Strach i przymus oznaczał ucieczkę od terroru bezpośredniego, aresztowań, po przymusową ukrainizację. Pomagała świadomość, że znacznie lepiej udać się na niepewny los na zachód, niż na wschód – przymusowa wysyłka w głąb ZSRR. W najzimniejszych miesiącach – od października 1945 r. do marca 1946 r. przesiedlono prawie 350 tys. osób. Dla przykładu podam – Transport wygnańców wyruszył 19 listopada 1945 r. z Buczacza w Galicji Wschodniej, 10 grudnia – po 21 dniach! – dotarł do odległego o ok. 250 km Rzeszowa (961 osób – w tym 143 dzieci, 55 wagonów – w tym 14 krytych. Tylko podczas postoju na granicy zamarzyły cztery osoby.

Do dziś nie znamy nawet szacunkowych rozmiarów strat poniesionych podczas przesiedlenia, wypędzania Polaków z Kresów i z głębi ZSRR. A przecież... „Naród żyje prawdą o sobie, ma prawo do prawdy o sobie i prawdę ma prawo zdobywać” – jak nauczał JP II. Słowa te posiadają tak wielką głębię treści i bezcenną wartość.

Wspomnienia o Trzcianie

W 1996 r. ukazała się książka wspomnieniowa pt. „Weź ten klucz” Michała Błaszaków, kresowiaka, urodzonego i spędzającego dzieciństwo we wsi Krosienko pow. Przemysły, woj. Tarnopol. Na skutek wypędzenia rodziny; matka, ojciec i 4 dzieci – i nieco dobytku (krowa i 2 konie) znalazła się w Trzcianie. Autor miał wówczas 11 lat.

Trzciana była przystankiem tylko – na ziemię zachodnie odzyskane po Niemcach. Rodzina po tułaczce znalazła się w woj. bydgoskim. Jest ona wspomnieniem z pobytu w Trzcianie. Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie warunki wojenne. Uchodźców, trzeba było rozumieć, dać im zakwaterowanie, wyżywienie – nierzadko, pracę – godne życia.

Zapewnili im to mieszkańcy Trzciany, dobrowolnie i na ochotnika. Wspomnienia młodego chłopaka widziane już okiem dorosłego jakże są wymowne. Oto przykład: „Rok 1944. 9 maja godz. 9.00, nasz wagon i kilka innych zatrzymano na stacji Trzciana, 15 km na zachód od Rzeszowa. Zawiadowca stacji poinformował nas, że niebawem ktoś się zjawi i nas zabierze (...) dzięki 2 koniom, które mieliśmy zamieszkaliśmy w stodole u Pomianka (Józef i Zofia), mieli betoniarnię (...) imieniny u p. Zofii – co za radość i rozkosz ziemską – a my – siedzieliśmy w stodole i wszyscy – jak na komendę – płakaliśmy” (s. 76-80).

Pisze także autor: „Moja rodzina opuściła swe rodzinne ziemie fizycznie, ale nigdy duchowo. Nikt nie chciał porzucić ani domu ani gospodarstwa, W nowych warunkach trzeba było przez długie lata wiązać koniec z końcem, mimo, że wcześniej nigdy nie było biedy”.

Pani Stanisława Łobodowa doskonale pamięta z najbliższego sąsiedztwa w Trzcianie nazwiska – kto i kogo przygarnął i pomógł. Wymieniła kilka nazwisk osób wysiedlonych i u kogo zamieszkali: u Jana i Agnieszki Czech: Antoniczka z dwójką dzieci, u Zofii Czech: Faszczenie, u Władysława Piątek – rodzina Kotulskich (małżeństwo z synami: Olek i Witek), u Kacpra Pypcia – rodzina Barabasz (po latach ich córka była nauczycielką w szkole w Trzcianie, u Edwarda Zakrzewskiego – rodzina Bielawskich (matka z dziećmi), u Józefa Cymra – rodzina Romańczuk, u Józefa Piątka – rodzina Romańczuk (jedna z dziewczynek zginęła podczas wybu-

chu bomby w Trzcianie), u Władysława Czechy – dr Siłka z rodziną (pochodzili ze Lwowa. Później zostali przesiedleni do Tyczyna, a następnie do Gliwic.) U Józefa i Zofii Pomianek – rodzina Błaszaków, u Piątka S. Antoni Kunicki, u Franczyka – Jarowiecki z rodziną, u Pałuchowej – Józef Saucha.

Po wyzwoleniu ziem zachodnich zostali oni tam później osiedleni. Polacy z Kresów mieli „wracać do Ojczyzny”. Dopiero wiosną 1945 r. powstała możliwość kierowania ich na tereny tzw. Ziemi Odzyskanych. W Trzcianie pozostały rodziny kolejarzy, którzy tam na Kresach pracowali. Mając rodziny dalsze na terenach obecnej gminy, byli szczęściarzami – mieli do-

kład uciekać. Mawiano po wojnie – że lwowscy kolejarze objęli ważne węzły kolejowe od Przemysła po Wrocław. Było w tym wiele prawdy. Sama wywodzę się z takiej kolejarzkiej rodziny. W Trzcianie było ich wiele. Oto niektóre: Piotr Chrobak i Zofia z dziećmi zamieszkali u matki – Katarzyny Sołtys, Piotr Duszka z rodziną (żona, 5 dzieci, teściowa), Wawrzyniec Przywara z rodziną (żona, 3 dzieci, zięć, wnuczka), Jan Czech z żoną i 4 dziećmi oraz Jan Piątek z żoną i 2 dziećmi, Michał Piątek z żoną i 5 dziećmi, zamieszkali w domu Haimów. Maria Cioch z dziećmi zamieszkała w żydowskim domu Haimów – mąż Franciszek zaciągnął się do wojska, przebywał w Anglii, Grzegorz Zajdel z żoną i dziećmi, Jakub Piątek z żoną i 4 dziećmi.

Dziś po tylu latach...

zbrodnie dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej nie zostały rozliczone. Ludność polska, aby ochronić polskość tych ziem miała się różnych sposobów. Jednakże w drugiej połowie 1945 r. większość społeczeństwa zrozumiała, że wyjazd na zachód był jedynym ratunkiem zarówno przed sowietyzacją, jak i terrorem ukraińskim. Losy kresowian były na ogół bolesne. Zdziesiątkowani, upodleni, ze wspomnieniami mordów i „czerwonych nocy”, w PRL, stygmatyzowani wpisem metrykalnym (urodzony w ZSRR) nie mówili otwarcie o tej historii.

Trzeba wciąż mówić i pisać oraz pamiętać o Polakach na Wschodzie nawet jeżeli nie mówią już po polsku, ale czują się Polakami. To jest ich najwyższej próby – patriotyzm.

Mieczysław Habuda

SERCE – Kresowiaka

Dziś otworzę serca wnętrze,
Gdzie ukrywam skarb jedyny
Tam miłości jest schronienie,
Do kresowej mej krainy.

Jestem w Kresach zakochany,
Gdzie srebrzyste zbóż są łany,
Ostry zapach z gryki miodu,
Rozkoszował mnie za młodu.

Dziś o Kresach medytuję,
Tam gdzie sam się urodziłem,
Gdzie chodziłem też do szkoły,
Ucząc się pasalem krowy.

Wyrastałem wśród przyrody,
Świat był piękny, byłem młody.
Obok stary las dębowy
Gdzie stukały wciąż dzięcioły.

A w brzozowym młodym lesie,
Mnóstwo grzybów rosło wszędzie
I śpiew ptaków się słyszało,
Miłą wonią tam pachniało.

Pola żyzne, urodzajne,
Łąki kwieciami ozdobione,
Gdzie kroczyły dwa bociany
Każdy bocian był mi znany.

Który złapał gdzieś padalca,
Leciał szybko z nim do gniazda.
By nakarmić swe pisklęta,
Tom do dzisiaj zapamiętał.

Bo tam z dziada i pradziada,
Żyli nasi wciąż przodkowie.
Skąd zostałem przesiedlony,
Gdzie spędziłem młode lata.

Tam zostałem ciężko ranny,
Ledwie z życiem uszedł cały
Z krajem tym jestem wiązany,
Bom przecierpiał tam nie mało.

Tam zostały przodków kości,
Krwawe noce, dni podłości!
Tam zostały me marzenia,
Opisane we wspomnieniach.

Tam ma młodość pozostała,
Ta, co kraj ten pokochała.
Dziś w moim sercu miejsca mało,
Bo na Kresach, część zostało!

Kędzierzyn-Koźle, 21.08.2010 r.

Kalendarium historyczne

Październik-grudzień 2020 r.

Mija 2020 r. a z nim – 80 lat od zbrodni katyńskiej, a 100 lat od zwycięstwa nad bolszewikami w Bitwie Warszawskiej. Mijający rok to także 100. rocznica urodzin Jana Pawła II, 50 lat od masakry na Wybrzeżu, 40 lat „Solidarności” i 30-lecie pierwszych wyborów samorządowych.

Nie znać historii, to być zawsze dzieckiem.

(Cyceron)

Październik

– 80 lat temu, 2 października 1940 r., gubernator dystryktu warszawskiego Generalnego Gubernatorstwa Ludwig Fischer podpisał „Zarządzenie o utworzeniu dzielnicy żydowskiej w mieście Warszawie”. Półtora miesiąca później getto warszawskie zostało zamknięte. W kwietniu 1941 r. w obrębie murów „dzielnicy żydowskiej” znajdowało się ok. 450 tys. Żydów.

– 400 lat temu, w październiku 1620 r., wojska Rzeczypospolitej poniosły klęskę w bitwie z Osmanami pod Cecorą. W wyniku ran odniesionych w bitwie zmarł hetman wielki koronny Stanisław Żółkiewski. Sejm RP ustanowił rok 2020 r. rokiem jego imienia. W uchwale przypomniano, że Żółkiewski „pełnił szereg najważniejszych urzędów I Rzeczypospolitej: był sekretarzem królewskim, hetmanem polnym koronnym, kasztelanem lwowskim, wojewodą kijowskim, a w końcu hetmanem wielkim koronnym i kanclerzem wielkim koronnym”. Autorzy uchwały napisali również o jego zasługach w wojnie z Moskwą, które doprowadziły 29 października 1611 r. do sprowadzenia do Warszawy zdetronizowanego cara Wasyla Szuskiego i jego dwóch braci, którzy złożyli hołd królowi polskiemu, tzw. hołd ruski”.

– 70 lat temu, 28 października 1950 r., władze komunistyczne ogłosiły reformę walutową. Nowy złoty wchodził do obiegu już dwa dni później, czyli 30 października. Wymiana pieniędzy była długo i w ścisłej tajemnicy przygotowywaną operacją grabieży. Oszczędności w „starych złotych” traciły aż dwie trzecie swojej wartości.

– 9 października 2016 r. w wieku 90 lat zmarł w 1916 r. reżyser filmowy i teatralny Andrzej Wajda. Pamiętać będziemy go m.in. za takie filmy jak: „Popiół i Diament”, „Człowiek z żelaza”, „Człowiek z marmuru”, „Ziemia obiecana”, „Kanał”, „Pan Tadeusz” i „Katyń”. W roku 2000 otrzymał Oscara za całokształt twórczości.

– 14 października 1942 r. powstała Ukraińska Powstańcza Armia, która była zbrojną formacją założoną przez Organizację Ukraińskich Nacjonalistów. Członkowie UPA dopuścili się zbrodni ludobójstwa na polskim narodzie – rzezi wołyńskiej. Do dziś nie rozliczono sprawców tego mordu, a dodatkowo tego dnia na Ukrainie obchodzi się święto państwowe Dzień Obrońców Ukrainy.

– We wsi Strawczyn (obecnie województwo świętokrzyskie) w r. 1864 (zm. w 1925 r.) urodził się Stefan Żeromski, wybitny polski prozaik, publicysta i dramaturg. Autor dzieł takich jak „Popioły”, „Przedwiośnie” czy „Ludzie Bezdomni”. Publikował pod pseudonimami „Maurycy Zych”, „Józef Katerla” oraz „Stefan Iksmorez”.

– 15 października 80 lat temu w 1940 r. zakończyła się bitwa o Anglię. W walkach uczestniczyło 144 polskich pilotów, którzy zestrzelili ok. 170 niemieckich samolotów. Polski Dywi-

zion 303 dokonał 126 zestrzeleń, co czyni go najsukuteczniejszą jednostką biorącą udział w walkach o niebo nad Albionem.

Listopad

– 40 lat temu, 10 listopada 1980 r., Sąd Najwyższy PRL zarejestrował NSZZ „Solidarność”. Wkrótce związek liczył niemal 10 mln członków – było to 80 proc. pracowników państwowych. Organizacje związkowe powstały we wszystkich przedsiębiorstwach i instytucjach – władze nie dopuściły tylko do powołania ogniw związku w Wojsku Polskim i Milicji Obywatelskiej.

– 102 lata temu – w listopadzie 1918 roku, po 123 latach nieobecności na mapach politycznych Europy, Polska odzyskała niepodległość. Stało się to głównie dzięki wytrwałości i ofiarności aktywnej części polskiego społeczeństwa, które w okresie niewoli przekazywało nowym generacjom młodych Polaków przywiązanie do języka i kultury narodowej. W latach pierwszej wojny światowej (1914-1918) wystąpiły sprzyjające okoliczności dla sprawy polskiej. Zaborcy Polski stanęli wówczas naprzeciwko siebie, łamiąc swą dotychczasową solidarność w kwestii polskiej.

– 11 listopada każdego roku od 15 lutego 1989 r. czyli obrad tzw. Okrągłego Stołu w Warszawie obchodzimy uroczystości Narodowe Święto Niepodległości. Jest to dzień wolny od pracy. Tak ustanowił ówczesny Sejm PRL.

– 30 lat temu, 14 listopada 1990 r., minister spraw zagranicznych RP Krzysztof Skubiszewski i minister spraw zagranicznych RFN Hans-Dietrich Genscher podpisali w Warszawie traktat potwierdzający kształt istniejącej granicy polsko-niemieckiej.

– 80 rocznica utworzenia getta warszawskiego. Getto warszawskie utworzono 2 października 1940 roku, a zamknięto i odizolowano je 16 listopada 1940 roku. Getto, czyli „dzielnica żydowska” Polaków żydowskiego pochodzenia – w Warszawie utworzyły władze niemieckie. Było ono największym gettem w Generalnym Gubernatorstwie oraz całej okupowanej Europie.

– 80 lat temu, 22 listopada 1940 r., Niemcy dokonali pierwszej egzekucji w obozie Auschwitz. Ofiarą zbrodni padło 40 Polaków przywiezionych z więzienia w Katowicach. Wydarzenie dało początek rozstrzeliwaniom w obozie. W ten sposób zgładzono później wiele tysięcy osób, głównie Polaków.

– 29-30 XI 1830 – 90 lat temu w Warszawie wybuchło powstanie listopadowe przeciwko Imperium Rosyjskiemu. Noc Listopadowa stała się symbolem

walki o wolność. Początkowe sukcesy zostały jednak zaprzepaszczone przez generałów i polityków. Przyczyny wybuchu powstania to: łamanie konstytucji Królestwa Polskiego przez cara (cenzura, zakaz manifestacji), brutalne metody dowodzenia armią Królestwa przez wielkiego księcia Konstantego, plotka o możliwości użycia armii Królestwa do tłumienia rewolucji w innych państwach. Powstanie upadło.

Grudzień

– 3 XII 1950 – pierwszy po II wojnie światowej powszechny spis ludności w Polsce, według którego liczba mieszkańców wynosiła 25 milionów, 61% z nich mieszkało na wsi.

– 50 lat temu, 7 grudnia 1970 r., w Warszawie podpisany został układ między PRL a RFN potwierdzający granicę na Odrze i Nysie Łużyckiej i normalizujący stosunki między państwami. Tego samego dnia kanclerz RFN Willy Brandt uklęknął przed Pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie, oddając hołd żydowskim ofiarom zbrodni niemieckich.

– 30 lat temu, 9 grudnia 1990 r., odbyła się II tura powszechnych wyborów prezydenckich, której zwycięzcą został przywódca „Solidarności” Lech Wałęsa. Poparło go 74,25 proc. głosujących, natomiast jego konkurenta – biznesmena Stanisława Tymińskiego – 25,75 proc. Ponad 344 tys. wyborców oddało nieważne głosy.

– 30 lat temu, 22 grudnia 1990 r., prezydent RP na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski przekazał prezydentowi elektowi Lechowi Wałęsie insygnia władzy prezydenckiej II RP, kończąc w ten sposób misję polityczną emigracji polskiej po 1939 r. Następnego dnia Wałęsa został zaprzysiężony na urząd prezydenta III RP.

– 50 lat temu, 12 grudnia 1970 r., władze PRL ogłosiły znaczące podwyżki cen, głównie żywności. 14 grudnia 1970 r. zastrajkowali robotnicy gdańskiej Stoczni im. Lenina. 15 grudnia strajki wybuchły w Gdyni, Elblągu, Słupsku i Szczecinie. W nocy z 15 na 16 grudnia wojsko obsadziło ważniejsze punkty w Gdańsku. Przez cały dzień 16 grudnia trwały demonstracje w Gdańsku, wojsko otworzyło ogień. 17 grudnia doszło do masakry w Gdyni. Dzień wcześniej w wystąpieniu telewizyjnym wicepremier Stanisław Kociołek nawoływał stoczniowców do powrotu do pracy. Około godz. 6 wojsko otworzyło ogień w stronę robotników idących z dworca do zablokowanej stoczni. Krwawa pacyfikacja robotniczego protestu na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. spowodowała wg oficjalnych danych śmierć 45 osób. 1165 osób odniosło rany, ok. 3 tys. zostało najpierw bestialsko pobitych, a następnie aresztowanych. Masakra na Wybrzeżu doprowadziła do dymisji I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułki. 20 grudnia nowym I sekretarzem, z poparciem Moskwy, został Edward Gierek, dotychczasowy I sekretarz KW PZPR w Katowicach. 23 grudnia ze stanowiska premiera odszedł Józef Cyrankiewicz, nowym szefem rządu został Piotr Jaroszewicz.

– 23 grudnia przypadają rocznice zaprzysiężenia trzech kolejnych prezydentów RP: Lecha Wałęsy (1990), Aleksandra Kwaśniewskiego (1995 i 2000) oraz Lecha Kaczyńskiego (2005).

(inf. wł.)

Bernard Ładysz

Matko moja ja wiem

Moja Matko ja wiem, wiele nocy nie spałaś,
Gdyś opuszczałaś swój dom, aby iść w obcy świat.
I na szczęście dalekie, skromny dar, Iniany ręcznik mi dałaś,
Haftowany przez ciebie i barwny jak kwiat.
I na szczęście dalekie, skromny dar, Iniany ręcznik mi dałaś,
Haftowany przez ciebie wzorzysty i barwny jak kwiat.

Na nim kwitną do dziś tulipany i wiśnie,
Żywa wciąż zieleń łąk, śpiew słowika wśród bzów.
I jedyny na świecie drogi mi, trochę smutny twój uśmiech.
Nade wszystko kochane, twe oczy są tu.
I jedyny na świecie drogi mi, trochę smutny twój uśmiech,
Nade wszystko kochane, twe oczy błękitne są tu.

Gdy mi smutno i źle, idę w leśną gęstwinę,
W szumie dębów i traw wspomnę te dawne dni.
Na zwalonym przez burzę, starym pniu barwny ręcznik rozwinę,
Wtedy wraca twa miłość i szczęście i ły.
Na zwalonym przez burzę, starym pniu barwny ręcznik rozwinę,
Wtedy wraca twa miłość matczyna i szczęście i ły.
Wtedy wraca twa miłość matczyna i szczęście i ły.

Lech Stawski

Polskie kwiaty

Śpiewa Ci obcy wiatr,
Zachwyca piękny świat, a serce tęskni,
Bo gdzieś daleko stąd,
Został rodzinny dom, tam jest najpiękniej,
Tam właśnie teraz rozkwitły kwiaty,
Stokrotki, fiołki, kaczeńce i maki.

Pod polskim niebem w szczerym polu wyrosły,
Ojczyste kwiaty, w ich zapachu, urodzie jest Polska.

Żeby tak jeszcze raz,
Ujrzeć ojczysty las, pola i łąki,
I do matczynych rąk,
Przynieść z zielonych łąk rozkwitłe pąki.

Bo najpiękniejsze są polskie kwiaty,
Stokrotki, fiołki, kaczeńce i maki...
Pod polskim niebem w szczerym polu wyrosły,
Ojczyste kwiaty, w ich zapachu, urodzie jest Polska.

Śpiewa Ci obcy wiatr,
Tułaczy los Cię gna, hen, gdzieś po świecie,
Zabierz ze sobą w świat,
Zabierz z rodzinnych stron mały bukietek.

Weź z tą piosenką bukietek kwiatów.
Stokrotek, fiołków, kaczeńców i maków...
Pod polskim niebem w szczerym polu wyrosły,
Ojczyste kwiaty, w ich zapachu, urodzie jest Polska.

Bo najpiękniejsze są polskie kwiaty,
Stokrotki, fiołki, kaczeńce i maki...
Pod polskim niebem w szczerym polu wyrosły,
Ojczyste kwiaty, w ich zapachu, urodzie jest Polska.

Małgorzata Syrda

W trosce o bezpieczeństwo i komfort życia

Wszyscy wiemy, jak ważne jest bezpieczeństwo i komfort życia młodzieży zamieszkującej różnego rodzaju bursy, internaty, domy studentów. Dyrekcja Zespołu Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcinie koło Rzeszowa, mając powyższe na względzie, uznała, że nadszedł czas modernizacji obiektów zamieszkiwanych przez uczniów.

Przy współdziałaniu inwestora, którym było Starostwo Powiatowe w Rzeszowie, postanowiła wykonać

gruntowny remont internatu.

Prace te związane były również z niedawnymi wydarzeniami – ewakuacją młodzieży w związku z zagrożeniem pożarem. Nadmienić należy, że budynek internatu od wielu lat nie był odnawiany, a wszelkiego rodzaju instalacje nie spełniały norm przepisanych prawem. Szczególnego zainteresowania wymagały te spośród nich, które związane były z bezpieczeństwem przeciwpożarowym. Zatem głównym celem, który przyświecał dyrekcji i Starostwu Powiatowemu było dostosowanie instalacji do nowoczesnych przepisów przeciwpożarowych.

Koszt inwestycji był niebagatelny – 2 600 000 zł

W ramach modernizacji internatu w 2020 r. dodatkowo wykonano nową instalację elektryczną, kanalizacyjną i wodną. Przeprowadzono kapitalny remont węzłów sanitarnych, przystosowano je do funkcji osób niepełnosprawnych. Zwiększono ilość kabin prysznicowych o 9. Zamontowano również windę towarową, przebudowano boczne schody.

Dodatkowo przeprowadzono remont kapitalny wszystkich pomieszczeń: świetlicy, jadalni oraz pokoiów, w których zamieszkiwali uczniowie. Zadbano również o instalację monitoringu zewnętrznego i wewnętrznego. Doprowadzono do internatu sieć internetu bezprzewodowego.

Łazienki w internacie ZST-W w Trzcinie

Świetlica w internacie ZST-W w Trzcinie

Firma wykonująca projekt: Janusz Golem Rzeszów – Zakład Usług Budowlanych.

Prace, które zostały zrealizowane w internacie w sposób znaczący wpłynęły na jakość życia uczniów oraz ich komfort i bezpieczeństwo. Młodzież może się cieszyć się teraz z nowych łazienek, czystych, estetycznych wnętrz, a przede wszystkim bez problemu może komunikować się ze światem za pomocą sprawnego, szybkiego internetu. Na poparcie tych słów proponuję obejrzenie serii zdjęć, które ilustrują metamorfozę szkolnego internatu.

Ludwika Oleksak

Reżimowo, ale bezpiecznie – w internacie ZST-W w Trzcianie

Witamy Was, nasi Drodzy Czytelnicy... z internatu ZST-W w Trzcianie. Mamy nadzieję, iż jesteście zdrowi i zdążyliście się oswoić z obecnością koronawirusa.

Wśród Was jest bardzo wielu kochających naukę i sport, wielu którzy po kilka godzin tygodniowo przed pandemią oddawali się swoim pasjom. Wielu z Was biegano, grało w piłkę na boisku dla podtrzymania dobrej kondycji. A dziś nie jest to możliwe. Chcemy Wam podpowiedzieć, jak dbać o własny rozwój fizyczny.

Aktywność fizyczna w czasach koronawirusa

Koronawirus – sparaliżował ostatnio całą otaczającą nas rzeczywistość – zamknął szkoły, uczelnie, teatry, centra handlowe. W dobie zagrożenia, władze państwa i środowiska medyczne apelują, by zostać w domu i nie opuszczać go, jeśli nie jest to konieczne. Jak zachować aktywność fizyczną w dobie pandemii i stosować się do zaleceń? Czas spędzany w domu wcale nie musi polegać wyłącznie na jedzeniu, piciu i ograniczeniu ruchu do zmiany pozycji z siedzącej na leżącą. Takie zachowanie zmniejsza odporność na choroby, czyli zwiększa ryzyko zarażenia i poważnych powikłań zdrowotnych. Obowiązują wszystkich szczególnie przepisy sanitarne.

Cel wdrażanych procedur...

to zapewnienie bezpieczeństwa w obiekcie, czy w przestrzeni, w których przebywamy i minimalizowanie ryzyka zakażenia przez użytkowników i pracowników internatu.

W internacie ZST-W w Trzcianie stosuje się aktualnie wytyczne ministra właściwego do spraw zdrowia, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Każda/każdy wchodzący do internatu zobowiązany jest zdezynfekować ręce środkiem do dezynfekcji zgodnie

z instrukcją prawidłowej dezynfekcji rąk. Środek dezynfekcyjny umieszczony jest przy drzwiach wejściowych do internatu.

Wszystkich przebywających w internacie obowiązują ogólne zasady higieny: częste mycie rąk, unikanie dotykania oczu, nosa i ust, nakaz noszenia maseczek lub przyłbic w przestrzeniach wspólnych internatu (korytarze, toalety, świetlica, stołówka, kuchnia dla wychowanków). Obowiązuje zachowanie zasad ostrożności podczas samodzielnego przygotowania posiłków, używania tylko własnych sztućców i naczyń. W trakcie przemieszczania się ciągami komunikacyjnymi (korytarze,

schody) obowiązuje ruch prawostronny.

Wychowankowie w czasie nauki własnej w świetlicy internatu przebywają przy zachowaniu dozwolonego odstępu i stosowania środków ochrony indywidualnej (maseczki, rękawiczki jednorazowe, dezynfekcja miejsca).

Wyjścia z internatu poza teren szkoły (np. po zakupy spożywcze) są ograniczane do minimum (maksymalnie do 1 godziny). W placówce obowiązuje zakaz odwiedzin (zakaz przebywania osób z zewnątrz). Pomimo panującej epidemii COVID-19, internat ZST-W w Trzcianie zapewnia bezpieczne warunki dla uczniów z Polski i z Ukrainy.

Uczennice z Ukrainy – Diana i Maria podczas codziennych zajęć

Ludwika Oleksak

Narodowe Święto Niepodległości w internacie ZST-W w Trzcianie

Do Hymnu! Jeszcze Polska nie zginęła... – to słowa rozpoczynające hymn państwowy, którego tekst i treść każdy Polak doskonale zna. Tym hymnem rozpoczynały się coroczne uroczystości rocznicowe z okazji Narodowego Święta Niepodległości w każdej szkole, instytucji państwowej. W br. – nie!

Chociaż kalendarium dziejów ojczystych wyznacza wiele ważnych dat historycznych, które każdy Polak powinien znać i pamiętać, i czcić, najważniejszą z nich jest święto 11 Listopada. Po 123 latach zaborów i niewoli nasi przodkowie wreszcie stali się wolnym narodem. Co dla nas oznacza dziś „wolność” gdy termin ten odmieniamy jest przez wszystkie przypadki, a często nie rozumiemy i nie szanujemy go?

Kultywują rocznicę nawet w czas pandemii

Z powodu epidemii koronawirusa tegoroczne obchody Święta Niepodległości w internacie ZST-W były skromne. Z powodu zawieszeniu zajęć dydaktycznych w szkołach, w naszym internacie mieszka obecnie nieliczna grupa uczniów – Ukraińców oraz Polaków zamieszkałych na stałe w bardzo odległych miejscowościach w kraju.

Pomimo wszystko wersy Mazurka Dąbrowskiego i dźwięki jego melodii wybrzmiały z głośników 11 XI o godz. 12.00 w całej Polsce. W ten sposób rodacy uczcili pamięć historyczną i tych, którzy za Polskę umierali, dla Niej pracowali i Ją tworzyli...

Uroczysta wspólna kolacja świąteczna z dominującymi elementami dekoracyjnymi w kolorach barw narodowych była wydarzeniem kulminacyjnym. W związku z tym, że pozostali uczniowie Zespołu Szkół od dłuższego czasu przebywają na nauce zdalnym, obecni podczas uroczystej kolacji okolicznościowej włączyli się w akcję wspominania bohaterów lub wydarzeń historycznych, przemian społeczno-gospodarczych w kraju, polskiej trudnej i dumnej historii.

Ponieważ świeżo odremontowany, zmodernizowany i rozbudowany gmach internatu pachnie jeszcze świeżością, przeżycia były bardzo pozytywne. Tymi skromnymi wydarzeniami zebrani uczniowie chcieli pokazać, że kochają naszą Ojczyznę i tych, którzy oddali za nią życie. Dodam tylko, że uczniowie pod opieką pedagogiczno-psychologiczną wychowawców są w dobrych nastrojach. Stan ich zdrowia również nie budzi zastrzeżeń.

Dystans – Dezynfekcja – Maseczki

Stosowaliśmy się do obostrzeń Sanepidu z powodu epidemii COVID-19. Pamiętaliśmy o maksymalnej liczbie osób na

spotkaniu, o maseczkach, dezynfekcji i dystansie. Mamy nadzieję, że taka symboliczna wspólnota, mimo dystansu spowodowanego epidemią, pozwoliła poczuć się częścią wspólniejszej społeczności lokalnej i dodała jej otuchy w tych trudnych czasach.

Poniżej zamieszczamy kilka zdjęć z uroczystej kolacji z okazji Narodowego Święta Niepodległości w świetlicy internackiej.

Bo najpiękniejsze są polskie barwy!

Małgorzata Syrda

W stronę kreacji, w stronę fantasy...

Nasza laureatka, z której jesteśmy dumni...

Ma na imię Asia. Jest szesnastolatką. Wydaje się być na pozór typową nastolatką. Lubi spotkania ze znajomymi, gra na gitarze i uwielbia czytanie. Jest niespokojnym duchem otwartym na świat, mierzy się z trudnymi wyzwaniem. Ma pasje poznawcze i silną osobowość. Jest uczennicą II klasy Technikum Weterynaryjnego w Zespole Szkół Techniczno-Weterynaryjnych.

Nie samą nauką młodzież szkolna żyje!

Według Asi, najważniejsze jest, by w życiu osiągnąć cel, by systematycznie pracować. Fascynuje ją nauka o psychice człowieka. Zapytana o najbardziej ulubione kolory odpowiada – granat. I zaraz potem dodaje – barwa ta zawsze kojarzy mi się z niebem nocą, a noc to tajemnica, głębia, coś niepoznawalnego i myślę, że fantastycznego. U ludzi ceni szczerość, a to dlatego, że bez niej nie da się zbudować właściwych relacji międzyludzkich opartych na przyjaźni i zaufaniu.

Na pytanie o jej ulubiony wzorec osobowy odpowiada jasno i czytelnie – Krzysztof Pięsa – twórca literatury fantasy i terapeuta do spraw uzależnień. Dlaczego? Bo wspiera ją w trudnej pracy, motywuje do działania, pozwala się

jej twórczo rozwijać. Pasje literackie? Literatura grozy – Stephen King, to numer jeden na jej czytelniczej liście.

Udział w Ogólnopolskim Konkursie Literackim – I miejsce za utwór „Nasza wspólna misja”

Nasza uczennica realizuje swoje zainteresowania, bierze udział w konkursach, święci na nich tryumfy. Właśnie niedawno została laureatką pierwszej nagrody w ogólnopolskim konkursie literackim **JaSkier 2020** (kategoria wiekowa od 16 do 20 lat), który organizuje Cech Fantastyki „SkierCon” (stowarzyszenie zajmujące się promocją literatury fantasy, science fiction). W 2020 roku odbyła się czwarta edycja tego turnieju. Zadaniem przyszłych twórców literatury było napisanie krótkiego opowiadania (20 tys. słów), jego motyw przewodni to słowo „nadzieja”. W pracach musiały znaleźć się niecodzienne słowa klucze – sześć spośród poniższych: *biedronka, cholibka, cytryna, karabin, kot, kostka, listek, łapserdak, magneto, magnoli, mgł, przetwarzanie, szczękoczułki, ziemniak oraz meliana*.

Ci, którzy postanowili wziąć udział w projekcie, sięgali po motywy związane z pandemią, biurokracją, podejmowali również tematy ilustrujące walkę z potworami, kreowali w swoich pracach heroiczne postaci śmiałków zmagających się z siłami zła. Nieobce im były również zaświaty pełne tajemnic i grozy, świat wróżów i magów.

Wśród nich była Asia, postanowiła sprawdzić się jako twórca i napisała opowiadanie fantasy pod tytułem „**Nasza wspólna misja**”.

Jury w składzie: Grzegorz Gajek, Agnieszka Kutermarkiewicz, Anna Traut Seliga, Jagna Rolska doceniło talent autorki tej pracy i przyznało jej **I miejsce**.

Niewątpliwe walory opowiadania

Znawcy przedmiotu zwrócili uwagę przede wszystkim na zręcznie budowaną narrację oscylującą wokół konfliktu moralnego oraz konfliktu interesów bohaterów literackich. Jury podkreśliło również nastrój opowiadania, które cały czas trzymało czytelnika w napięciu.

Ja natomiast, jej nauczycielka – polonistka – po lekturze pracy zwróciłabym jeszcze uwagę na piękny literacki język, pełen odświeżonych metafor, bogatą frazeologię, ciekawy pomysł na realizację tematu i swoisty kracjonizm, a ten zawsze bardziej ubogaca wy-

Joanna realizuje swoje muzyczne pasje

Joanna Góra

Asia odbiera statuetkę, nagrodę w konkursie literackim JaSkier 2020

obrażnię czytelnika niż przyjemny realizm. Tajemne drzewa, które słyszały głosy z serca ziemi, elfy, królestwo Aerdi... i niebezpieczna misja księżniczki Anny – to wokół tych motywów toczy się fabuła opowiadania.

Asia stworzyła w swojej pracy świat oparty na antynomii, świat ludzi przeciwstawiła światu natury. Elfy chcą ukarać ludzi za grabieżczą gospodarkę drzewami. Stawka jest wysoka. Chodzi o ocalenie ludzkiego królestwa i uwolnienie go od klątwy. Kto wygra tę batalię, a jeśli tak, to jakim kosztem?

Warto przeczytać!

Drogi Czytelniku, zaspokoisz swoją ciekawość, jeśli sięgniesz do tego tekstu. Czy zostałeś już wystarczająco zachęcany do przeczytania tego opowiadania? Zapytasz zapewne, gdzie je znaleźć? Podaję adres strony, na której jest on zamieszczony, wystarczy kliknąć w link, a przed Tobą pojawi się fantastyczny świat, który może stworzyć tylko tak bujna wyobraźnia, jaką została obdarzona Asia.

<https://www.fahrenheit.net.pl/literatura/opowiadania/joanna-gora-nasza-wspolna-misja/>

Młoda adeptka sztuki literackiej – Joanna Góra – otrzymała za swoją pracę statuetkę oraz nagrodę rzeczową. Myślę, że to wyróżnienie na pewno zmotywuje ją do dalszej wyężonej pracy.

Asiu, gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów, a Tobie, Czytelniku, gwarantujemy dużo emocji i estetycznych wzruszeń podczas czytania tej fascynującej lektury.

Marek Grechuta

Wolność

Gdy widzisz ptaka w locie jak wolny jest
Jak płynie sobie, aż po nieba kres.
Wiedz – niebo bywa pełne wichrów i burz
A z lotu ptaka już nie widać róż.

Bo wolność – to nie cel lecz szansa by
Spełnić najpiękniejsze sny, marzenia.
Wolność – to ta najjaśniejsza z gwiazd
Promyk słońca w gęsty las, nadzieja.[...]

Bo wolność – to wśród mądrych ludzi żyć
Widzieć dobroć w oczach ich i szczęście.
Wolność – to wśród życia gór i chmur
Poprzez każdy bór i mur znać przejście.[...]

Wolność to także i odporność serc
By na złą drogę nie próbować zejść.
Bo są i tacy, którzy w wolności cud
Potrafią wmieszać swoich sprawek brud.

A wolność – to królestwo dobrych słów,
mądrych myśli, pięknych snów, to wiara w ludzi.

Wolność – ją wymyślił dla nas Bóg
aby człowiek wreszcie mógł w niebie się zbudzić.

Małgorzata Syrda

Zajęcia praktyczne w dobie pandemii

Pandemia zweryfikowała nasze postrzeganie świata, nasz system wartości, a także wpłynęła w sposób znaczący na gospodarkę, ekonomię. Epidemia dotknęła również uczniów, nauczycieli i cały system oświaty. Doświadczaliśmy i wciąż doświadczamy czegoś, co jest dla nas novum, a więc zdalnej edukacji.

Ta trudna sytuacja wyzwoliła w uczących się i nauczanych niezwykle pokłady energii i wbrew warunkom, niedostatkom sprzętowym, udźwignęliśmy ciężar, jaki na nas spoczywał. To zadanie trudne i wymagające wielu umiejętności, sprawności, których do tej pory na taką skalę nie ćwiczyliśmy. Po miesiącach doświadczeń mamy świadomość, że bezpośredniego kontaktu nauczyciela z uczniem nie zastąpi nic, dlatego też

korzystamy z możliwości i czerpiemy radość ze wspólnego bycia razem na zajęciach praktycznych, ponieważ te, jak wiadomo, można ćwiczyć tylko pod okiem wytrawnego nauczyciela, który zwróci uwagę na błędy, skoryguje je i wyzwoli w młodym człowieku energię do samodoskonalenia się, do permanentnej nauki.

W Zespole Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcielaniu, która szkoli mło-

dych adeptów sztuki fryzjerskiej, gastronomicznej, weterynaryjnej odbywają się tego rodzaju zajęcia. Zajrzyjmy zatem do pracowni, zobaczmy czego uczą się młodzi ludzie.

Pracownia fryzjerska

Uczennice klasy IV Technikum Usług Fryzjerskich uczestniczyły w zajęciach praktycznych w pełnym reżimie sanitarnym. Ich zadaniem było wykonanie fryzur historycznych z okresu rokoka i biedermeieru (XVIII w. – głównie we Francji), które charakteryzowały się bogatą i rozbudowaną formą, wyrafinowaniem i zmysłowością. W tamtym okresie do upinania włosów wykorzystywano „muszki” (które przyklejano), złote siatki ozdobione perłami, nakładano również grubą warstwę pudru na gotową już koafiurę i wcierano go w skórę głowy. We wczesnym rokoku włosy czesano do tyłu, upinano lub układano je w loczki i ozdabiano kwiatami. W czasie rozkwitu rokoka

Uczennice klasy IV TUF podczas zajęć praktycznych

Fryzury w stylu rokoko wykonane przez uczniów TUF

fryzury były dwa razy wyższe od głowy. Do ich wykonania stosowano stelaże z drutu i poduszki z końskiego włosia. Fryzury ozdabiano niezwykle motywami ogrodów, statków itp. W późniejszym okresie koafiry stały się bardziej płaskie, ale szerzej uczesane. Bezspornie wykonanie takich zadań musi łączyć się z dużą kreatywnością, a ponadto należy stwierdzić, że to praca żmudna i precyzyjna, ale jej efekt może być olśniewający.

Oto kilka zdjęć przedstawiających fryzury historyczne. Zostały one wykonane przez nasze uczennice, które pracowały pod kierownictwem Agnieszki Majki i Bernadety Krajnik.

Pracownia weterynaryjna

Na zajęciach praktycznych z Patrycją Magdą-Sęp, uczniowie Technikum Weterynaryjnego w ZST-W w Trzcianie przeprowadzali terenowy odczyn komórkowy (TOK) w celu wykrycia stanu zapalnego wymienia u krowy.

W kolejnej części lekcji pobierali krew żylną od psów w celu wykonania szybkiego testu diagnostycznego w kierunku chorób zakaźnych oraz jej odwirowania, by uzyskać surowicę niezbędną do wykonania dalszych badań biochemicznych. Przygotowali kroplówki do wlewu podskórnego. W ostatniej części zajęć uczniowie sporządzili pożywkę agarowe niezbędne do wykonania posiewów bakteryjnych na następnych zajęciach. Wymagało to zdezynfekowania i wysterylizowania naczyń szklanych, w tym płytek Petriego, wyjałowienia pożywkę i naniesienia jej na płytki.

W trakcie innych zajęć praktycznych uczniowie uczyli się pobierać krew od różnych gatunków zwierząt. Uzyskany

Podczas zajęć laboratoryjnych

przez nich materiał miał być wykorzystany do badań laboratoryjnych w szkole. Na zamieszczonych zdjęciach można zobaczyć uczniów podczas czynności związanej z pobieraniem krwi od kogałta domowego. W trakcie ćwiczeń uczniowie również wykonali rozmaz krwi z wykorzystaniem pobranego materiału. Zajęcia prowadził Mariusz Machnica.

Wszystkie te ćwiczenia bez wątpienia przyczyniły się do wykształcenia u uczniów pewnych niezbędnych zawodowych umiejętności, są one nie do przecenienia, ale na jeszcze jeden aspekt owych zajęć praktycznych należy zwrócić uwagę, wszystkie umożliwiły bezpośredni, naturalny kontakt ucznia i nauczyciela, a to w dobie pandemii niezwykle wartości. Myślę, że docenią ją i prowadzący zajęcia i ci, którzy próbują odkryć tajniki swoich przyszłych zawodów. ■

Fot. L. Oleksak

Zajęcia praktyczne w klasie IV TW

Magdalena Lisowska

Akcja Sprzątania Świata w Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy!

16 września 2020 r. świetlica tradycyjnie podjęła akcję Sprzątania Świata. Akcja to świadome podejmowanie działania, dzięki którym nauczymy się dbania o środowisko.

Celem akcji jest:

- kształtowanie postaw i świadomości ekologicznej uczestników, odpowiedzialności za stan środowiska, przeniesienie postaw na praktykę codzienną,
- propagowanie aktywnej edukacji ekologicznej prowadzonej w terenie, na świeżym powietrzu,
- wspieranie lokalnych inicjatyw służących ochronie środowiska.

Uczestnicy akcji byli przygotowywani od początku września do podjęcia aktywności poprzez pogadanki o ekologii oraz wykonanie plakatu – *Dbajmy o naszą małą Ojczyznę!*

W okresie pandemii świetlica zorganizowała akcję w Świlczy. Dzieci zostały zaopatrzone w rękawiczki lateksowe, oraz worki na śmieci i sprzątały pod opieką wychowawców okolice naszej placówki.

Jak co roku do akcji dołączyli rodzice, którzy są propagatorami wszelkich działań mających za zadanie chronić

naszą planetę od zanieczyszczeń, a co za tym idzie od niepożądanych skutków, które mogą być nieodwracalne na przestrzeni upływającego czasu.

Weseli i zadowoleni z siebie uczestnicy akcji otrzymali w nagrodę koszulki i satysfakcję, iż są ekologami naszej przestrzeni.

Mamy tylko jedną Ziemię, a jej przyszłość zależy od nas!

F. Plit

Józef Ciosek

Nietoperzy świat nieznany

Nietoperze to tajemnicze i mało znane zwierzęta. Podobne do myszy, ale latają, chociaż nie mają piór jak ptaki. No i w dodatku prowadzą nocny, skryty tryb życia. Niewiele też wiadomo o ich życiu.

Są ssakami

Ciało ich pokrywa sierść, a skrzydła stanowi błona podobna do cienkiej skóry, umożliwiająca latanie. Już samo to stwarza wrażenie „dziwacznych stworów”. Do tego sprawnie latają, czasem zawisają w powietrzu jak kolibry, szybują wykorzystując prądy powietrzne. Potrafią również chodzić po ziemi i pływać na wodzie. W dodatku polując na owady w nocy posługują się echolokacją i niezwykle czułym słuchem.

Jako że żywią się owadami, które zimą nie są dla nich dostępne, w naszym klimacie przesypiają zimę w różnych zakamarkach strychów, piwnic, sztolni, dziupli w drzewach, szczelinach stropów, przewodach wentylacyjnych, a przede wszystkim w jaskiniach.

W miejscach zimowania przeważnie wiszą głową w dół uciepione sufitu kryjówki.

„Dziwactwo” tych zwierząt dopełnia ich bardzo stary rodowód

Okolo 70 mln lat temu pod koniec epoki kredy od grupy ewolucyjnej ssaków oddzieliła się gałąź nietoperzy, podążając już dalej własną drogą ewolucyjną. Ostatecznie w eocenie (56-36 mln lat temu) wykształciło się ich wiele gatunków. Obecnie w Polsce mamy zaledwie 25 gatunków, podczas gdy na świecie jest ich ok. 1200, szczególnie w tropikach.

Od zawsze uchodziły za zwierzęta tajemnicze, rządzone nieczystymi siłami. Ciągłe mała o nich wiedza sprzyja mitom i przesądom. Wśród ludów słowiańskich w średniowieczu utrwaliła się wiara, że nietoperze są wysłannikami diabła. Stąd budziły trwogę i lęk. Natomiast starożytni ludy południa Europy, a zwłaszcza Rzymianie uważali nietoperze za stwory odpędzające nieszczęścia, zaś Cyganie sądzili, że przynoszą szczęście. Do dziś wśród naszych społeczności funkcjonuje przesąd o wplątywaniu się nietoperzy we włosy na głowie. Nie wiadomo skąd się to wzięło skoro nietoperze starają się unikać człowieka, a tym bardziej nigdy go nie atakują. W naszym regionie niekiedy nietoperze nazywane są „gackami”, zapewne od nazwy jednego z ich gatunków – gacka brunatnego lub szarego, które charakteryzują się dużymi uszami.

Różne gatunki, różne środowiska, różne wymagania

Nasze nietoperze są zwierzętami niewielkimi o wadze zaledwie kilkadziesiąt gramów. Najmniejszy z nich karlik jest wielkości naszego kciuka i waży tylko 5 gramów. Największym jest nocek, w locie zbliżony wielkością do szpaka. Są zwierzętami stosunkowo długowiecznymi, osiągając wiek nawet 25 lat.

W porównaniu do mysz, które dożywają zaledwie kilka miesięcy jest to naprawdę wiek imponujący. Być może przyczynia się do tego specyficzny tryb życia i mała presja drapieżnictwa. W zasadzie stają się ofiarami tylko przypadkowo.

Niektóre gatunki latające u schyłku dnia i te migrujące w dzień czasem zostają zaatakowane przez sokoła wędrownego i kobuza. Nie specjalnie lubią na nie polować sowy, mimo że to nocne drapieżniki i mają szeroki kontakt z nietoperzami. Widocznie nietoperze są niezbyt „smaczne” dla sów i innych drapieżników, skoro widuje się czasem wędrujące za dnia stadka nietoperzy borowców zupełnie ignorowane przez różne drapieżniki skrzydlate.

Poszczególne gatunki mają różne wymagania pod względem kryjówek, zarówno dziennych latem jak i zimowych, gdzie przesypiają uciepione głową w dół, albo wciśnięte w jakąś szczelinę. Różne też zasiedlają środowiska – lasy, tereny wodne i bagienne, góry i zadrzewienia, ale są też gatunki synantropijne, jak np. mroczek późny, żyjące niemal wyłącznie wśród zabudowy ludzkiej, kryjąc się na strychach, w szczelinach w murze, na poddaszach, za okiennicami, w drewnianych lub pod szalunkiem ścian. Niemal każda wieża kościelna i strych są ich domem. Tam się też rozmnażają i zimują.

Gatunki leśne zazwyczaj zajmują dziuple i wypróchniałe wnętrza w drzewach, szczeliny w pniu, czasem kryjąc się za odstającymi płatami kory lub w ambonach myśliwskich.

Generalnie jednak wszystkie nasze nietoperze zajmują miejsca na przezimowanie, gdzie temperatura nie spada poniżej zera stopni Celsjusza i utrzymuje się specyficzny mikroklimat.

Zimują przede wszystkim w jaskiniach, piwnicach, sztolniach, czasem nawet w szczelinach cembrowin studni. Gatunki leśne niekiedy podejmują zimowanie w dziuplach grubych drzew i wypróchniałych szczelinach, ale także w stosach gałęzi przysypanych kołdrą z liści, między korzeniami drzew, a nawet w norach ziemnych.

Jesienią niektóre gatunki odbywają dalekie wędrówki na zimowiska w cieplejsze rejony południowej i zachodniej Europy. We wrześniu, a najczęściej w październiku i listopadzie w terenie otwartym można za dnia zobaczyć grupy odlatujących borowców. U nas spośród krajowych gatunków nietoperzy wędrowne są przede wszystkim borowce i karliki, ale też i mroczek posrebrzany. Wędrują zwykle nocą, ale niektóre i za dnia. Odległości wędrówek są różne, zdarzają się nawet rzędu 1500 km.

Jesienne gody nietoperzy

Jesień to także okres nietoperzowych godów. Samczyki zajmują wówczas przyszłe rewiry, których bronią przed rywalami i piskami przywabiają samiczki. Urządzają gonitwy w obszarze swego rewiru. Nietoperze leśne zajmują wtedy

i pilną dziuplę lub budkę łącznie z otaczającą je przestrzenią. Inaczej wyglądają gody u nietoperzy synantropijnych, które żyją w bezpośrednim otoczeniu człowieka, także w miastach. Mroczek posrebrzony przystępuje do godów późną jesienią – w listopadzie lub nawet na początku grudnia, zajmując swój rewir wśród wysokich budynków. Znajduje szczelinę w ścianie, za rynną czy pod dachem i oblatuje „swoją” budynek z głośnym piskiem, który jest nawet słyszalny przez człowieka. Tym sposobem przywabia samiczkę.

Wśród nietoperzy zimujących w kryjówkach podziemnych (jaskiniach) jesienne gody nie są tak spektakularne. Całe gromady nietoperzy zlatują się przed ich kryjówkami, wlatują i wylatują przeganiając się nawzajem. Latem samice tworzą duże kolonie i po urodzeniu potomstwa nawzajem się nimi opiekują, bez udziału samców.

Żarłoczność nietoperzy – antidotum na komary i inne owady

Specyfika orientacji w przestrzeni oraz łowienia owadów przez nietoperze w nocy polega na echolokacji opartej na ultradźwiękach. Nietoperze lokalizują swe ofiary – owady, wysyłając dźwięki o wysokiej częstotliwości, niesłyszalne dla człowieka, które odbijając się od zdobyczy pozwalają ją namierzyć. Gatunki związane ze środowiskami podmokłymi i wodnymi łowią swe ofiary latając bezpośrednio nad taflą wody. Nietoperze leśne zbierają owady także ze ściółki.

Niektóre gatunki nietoperzy podczas jesiennych migracji na zimowiska latają także w ciągu dnia i są wówczas łatwe do obserwacji

Wszystkie nasze nietoperze są owadożerne i w dodatku bardzo żarłoczne. W ciągu jednej nocy to małe stworzenie potrafi złowić i zjeść pół tysiąca komarów. Robi to imponujące wrażenie, jeśli przeliczymy tę ilość zjedzonych komarów na masę. Tylko chociażby niewielka, rozproszona populacja 50 nietoperzy żyjąca w danej okolicy w okresie letnim „pożre” około 200 kg komarów! A gdybyśmy tak rozwiesili dla tych pozytywnych „zabójców” komarów sztuczne kryjówki w postaci budek w zadrzewieniach średowiejskich potoków (gdzie tam właśnie rozmnażają się komary w wodzie), w lesie i w parkach, czyli stworzyli im dogodne miejsca do egzystencji, to

wówczas w ciepłe wieczory, a i za dnia latem nie musielibyśmy ciągle walczyć z natrętnymi komarami.

Ta duża żarłoczność nietoperzy wynika z ich szybkiej przemiany materii, co wymaga ciągłego uzupełniania w ciągu nocy energii z pożywienia o masie równej 30% wagi ciała. Daje to wyobrażenie jaki pożytek czynią te zwierzęta – zabójcy tak przecież uciążliwych dla nas komarów, a zjadają też i inne owady, niekoniecznie nam przyjazne. Gdyby nie ptaki i inne owadożerne zwierzęta, w tym nietoperze to owady by nas po prostu „zjadły”.

Chrońmy nietoperze – jako bardzo użyteczne zwierzęta!

Nietoperze należą do jednych z najbardziej zagrożonych wyginieciem grup naszych zwierząt. Powinniśmy je wspomagać jako bardzo użyteczne zwierzęta. Zasadniczym dla nich zagrożeniem są czynniki związane z niekorzystnymi zmianami środowiskowymi – przekształcenia krajobrazu, chemizacja rolnictwa, fermy wiatrowe i brak odpowiednich miejsc do rozrodu, funkcjonowania i zimowania oraz zmniejszająca się baza pożytkowa (zanik owadów).

Jednym z podstawowych czynników wpływających na wymieranie nietoperzy jest ograniczony dostęp, a nawet brak dla nich naturalnych kryjówek. Na współczesnej wsi jest coraz mniej starych domów z piwnicami, strychami, drewnianymi, pełnymi tak istotnych zakamarków. Nowe budownictwo

też im nie sprzyja, bo jest bardzo szczelne, nawet przewody wentylacyjne są osiatkowane. Nasze lasy gospodarcze są młode i brakuje w nich starych, dziuplastych drzew, gdzie mogłyby wychowywać swoje młode i znaleźć schronienie. Leśnicy też nie kwapią się do rozwieszania dla nich budek (zresztą i dla ptaków też), mimo że wiedzą o dużym znaczeniu nietoperzy przy zwalczaniu szkodliwych dla drzewostanu owadów. Tworzenie różnorodnych, szczelinowych kryjówek pod dachem, zakładanie budek to nieodzowna pomoc dla tych zwierząt. Szczególnie ważne jest tworzenie dla nich sztucznych miejsc do egzystencji na wsiach, wzdłuż zadrzewień średowiejskich potoków, w obrębie zabudowy mieszkalnej, nawet na ścianie budynku, w parkach i przydrożnych alejach poprzez wieszanie na

drzewach budek, które zasiedlają niemal wszystkie nasze gatunki nietoperzy.

Budki dla nietoperzy! – wspaniała trzcianańska inicjatywa przyrodnicza

Budka nie może mieć tradycyjnej konstrukcji jak dla ptaków z okrągłym otworem wlotowym. Kluczowym elementem jest wykonanie wlotu od spodu budki w postaci szczeliny o prześwicie 2,5 cm na całej szerokości tylnej ścianki. Nieto-

perze wlatują do budki od spodu przez szczelinę i uczepiają się u jej sufitu i ścianach. Istotne znaczenie ma zachowanie odległości około 10-12 cm między ścianą frontową a tylną.

Budki mogą mieć różnorodną konstrukcję i kształty. Należy jednak zachować minimalne wymiary wewnętrzne 12x12 cm i wysokość 20 cm. Oczywiście można wykonać budki o większych gabarytach, zwłaszcza znacznie szersze i wówczas posłużą jako siedlisko kolonii rozrodczej. Dno budki powinno być usytuowane skośnie, co umożliwi wypadanie nieczystości i nie trzeba takich budek okresowo czyścić. Nie wykonujemy budek z płyt paździerzowych i meblowych oraz ze sklejk, jako że są to materiały nieodporne na warunki atmosferyczne. W internecie można znaleźć różnorodne konstrukcje budek dla nietoperzy, także „wyszukane”, niemal ozdobne, zawieszane na ścianach domu.

Budki mocujemy do pnia drzewa wysoko w miejscu nie zasłanianym przez gałęzie. Oczywiście rozwieszane budki będą służyć nietoperzom jako kryjówki i miejsca do rozrodu tylko w okresie od wiosny do jesieni, gdyż do zimowania nietoperze wybierają cieplejsze schronienia. Z budek korzystają najczęściej gacki, karliki, borowce i nocki.

Przed kilku laty z inicjatywy lokalnej grupy przyrodników ze Trzciany z udziałem nauczycieli i dzieci ze Szkoły Podstawowej w Trzcianie oraz przy poparciu wójta Gminy Świlcza, Adama Dziedzica oraz zaangażowania sołtysa, Kazimierza Łagowskiego i kilku jeszcze osób zostało rozwieszonych na obszarze torfowiska „Olszyny” w Trzcianie kilkanaście takich budek wykonanych przez uczniów. Wzmocniło to znacznie w naszej okolicy populację nietoperzy preferujących siedliska podmokłych olsów ze stawami.

Uciążliwe plagi komarów zwalczą się poprzez opryski, które równocześnie zabijają całą masę różnych owadów, także tych pożytecznych. Obecnie odchodzi się już od tej metody na rzecz naturalnych sposobów zwalczania komarów. Coraz częściej w miastach, ale i na wsiach zakłada się specjalne wieże do gniazdowania jerzyków, ptaków podobnych do jaskółek, które również skutecznie zwalczają komary.

Powtarzajmy, co pożyteczne!

A może by tak i w naszej gminie podjąć taką pożyteczną inicjatywę rozwieszania budek dla nietoperzy. To metoda o wiele mniej skomplikowana i tania, bo wystarczą do tego odpadowe ścinki desek i nie jest przy tym wymagana żadna precyzja obróbki oraz nie należy stosować heblowania, malowania i impregnacji.

Nietoperze na pewno nie wytępią doszczętnie całej populacji komarów, ale ustabilizują jej wielkość do bardzo niskiego, znośnego dla nas poziomu. To naturalny mechanizm w przyrodzie pozwalający na przywrócenie zakłóconej przez nas równowagi. Malejąca zasobność owadów dostępnych dla nietoperzy na skutek niekorzystnych zmian w środowisku zwiększa aktywność nietoperzy w kierunku bardziej dostępnego żeru, jakim są komary.

Zapoczątkujmy taką inicjatywę zwalczania tym sposobem plagi komarów i niech nasza Gmina Świlcza będzie pierwszą w regionie podejmującą takie zadanie.

Przy wsparciu Urzędu Gminy, radnych i dyrektorów wszystkich szkół w ramach edukacji przyrodniczej dzieci młodzieży jest możliwość osiągnięcia sukcesu. Włączą się do tego także lokalni przyrodnicy.

Idealne miejsca do rozwieszania nietoperzowych budek to parki, pasma przydrożnych zadrzewień, wiejskich potoków, stare opuszczone sady i kępy drzew. Niechby to było edukacją przyrodniczą dla młodzieży szkolnej.

Mamy w naszej gminie wiele organizacji, zrzeszeń i instytucji korzystających z przyrodniczych zasobów środowiska.

Zapewne i one podejmą wspólną inicjatywę – leśnicy, wędkarze, myśliwi.

W krajach, gdzie środowisko przyrodnicze ma zasadnicze znaczenie, na każdej ambonie myśliwskiej jest zawieszona po kilka budek dla nietoperzy, a w zadrzewieniach nad brzegami rzek i stawów rybnych robią to wędkarze. Dlaczego nie można tego zrobić u nas?

Efekty będą na pewno, bo nietoperze w dzisiejszej dobie wszechstronnej chemizacji, która ich zabija, skutecznie wybijają niezliczone ilości owadów, będących ich pożywieniem. Komarów nie brakuje i będzie przybywać im bardziej będziemy zasilali nasze wody azotanami i fosforanami w postaci ścieków. To doskonałe sprzyja rozrodowi komarów. My zaś pomożemy nietoperzom, aby mogły walczyć z komarami. Pozwólcie Szanownni Czytelnicy iż zakończę apelem:

Chroniąc nietoperze chronimy środowisko. Dołączmy do tych, którzy szanują i dbają o nasze środowisko!

Sowy – mądre głowy

Autor: **Władysław Kwoczyński** – miłośnik sztuki, redaktor, fotograf, pisarz, rysownik, grafik, ilustrator, rzeźbiarz. Można by wymieniać długo. Człowiek o wielości talentów, strażak i społecznik konsekwentny i skuteczny – ujawnia swe kolejne możliwości. Jeden z tych, którzy nie przyzwyczajają się do rzeczywistości zastanej, za wszelką cenę chcą ją zmieniać na lepsze!

Biedronki azjatyckie, precz!

Październik to ulubiony miesiąc biedronek azjatyckich tzw. arlekinów. To już prawdziwa plaga. Wchodzą drzwiami i oknami i nie są tak przyjazne jak nasze rodzime biedronki.

Uważajcie, biedronki arlekinowe, które są gatunkiem inwazyjnym, dotkliwie gryzą. Biolog Łukasz Bożycki mówi: Ich hemolimfa może nas uczulać. Są trujące dla alergików. Możemy czuć swędzenie, pieczenie, a nawet w ostrych przypadkach – mieć trudności z oddychaniem.

Biedronki azjatyckie co roku stają się bardzo plagą i są uciążliwe dla ludzi. Masowo wychodzą z ukrycia, a czasem mogą nawet ugryźć.

To prawdziwa inwazja biedronek. Specjaliści z katedry zoologii Uniwersytetu Śląskiego wypowiedali się już kiedyś na łamach Dziennika Zachodniego, że biedronki są gatunkiem inwazyjnym.

Kazimierz Surzyn

Niepodległa

Odrzuciłaś bożki pogańskie
przyjęłaś wartości chrześcijańskie
koroną i berłem wadałaś
wojny z wrogami wygrywałaś

Spętana w łańcuchy zaborców
omotana nienawiścią zdrajców
co w suknię czarną Cię ubrali
i wieniec kolczasty na głowę Ci dali

Bohater Piłsudski z Legionami
Myśliciel Dmowski z Narodowcami
Błękitny Haller konstruktor Niepodległej
Paderewski co Wilsona przekonał do sprawy polskiej

Beck, Czuma, Daszyński, Dowbor-Muśnicki
Kasprzycki, Korfanty, Lubomirski, Szeptycki
Rozwadowski, Sikorski, Sławek, Sosnkowski
Śmigły-Rydz, Wieniawa-Długoszowski, Witos, Żeligowski...
Pokolenia Polaków Żołnierzy, co wywalczyli wolność
przez krew i rany przywrócili Polsce godność

Dziś w białej sukience dumna
koralami od Tatr po Bałtyk przybrana
z Orłem Białym w koronie
z Mazurkiem Dąbrowskiego w hymnie

Z Biało-Czerwoną, co polskości chroni
z Krzyżem co wiary broni
piękna łagodna obowiązkowa
chrześcijańska, solidarna, honorowa. [...]

Skąd się wzięły?

Biedronki, których tak dużo ostatnio to biedronki arlekinowe, które w XIX wieku sprowadzono do Stanów Zjednoczonych oraz Europy, by zwalczały mszycę. Pochodzą one z południowo-wschodniej Azji.

Biedronki azjatyckie, lub też arlekiny (*Harmonia axyridis*) w Polsce pojawiły się po raz pierwszy w 2006 roku w Poznaniu. Od tamtego czasu stanowią prawdziwą plagę. Inwazja biedronek następuje zwykle w październiku. Wchodzą do drzwi i okien. Uwielbiają framugi. Mieszkańcy są zdziwieni i przerażeni.

Zamykajmy wszystko dokładnie!

Owady głównie można zauważyć w zagłębieniach domów i mieszkań, takich jak framugi okienne czy futryny. Biedronki pojawiają się z uwagi na przesiedlenie w tereny góryste, które odbywa się właśnie jesienią.

Biedronki zbijają się w ogromne stada i jesienią szukają szczelin i szpar, w których mogłyby się ukryć na zimę. Dlatego wchodzą nam przez okna.

Szkodliwość biedronek

Są one szczególnie uciążliwe dla ludzi ze względu na ich agresywne zachowanie. Wydzielają płyny obronne, szczególnie szkodliwe dla oczu, a ponadto mogą nawet ugryźć. Miejsce ugryzione przez te owady jest bolesne, może też być zaczerwienione.

Wytwarzają dwa alergeny, które mogą uczulać. Znajdują się w hemolimfie. Ale wydzielane są wtedy, gdy biedronka czuje zagrożenie – gdy je dotykamy, podnosimy. I rzeczywiście, osoby, które mają predyspozycje do uczuleń, mogą odczuwać dyskomfort.

Jak odróżnić biedronki azjatyckie

Ciało biedronki azjatyckiej jest owalne, wypukłe, o długości 5-8 mm, zbliżone wielkością do biedronki siedmiokropki. Liczba kropek od 0 do 23.

(źródło internet)

Paweł Rzepka

Podsumowanie rundy jesiennej sezonu piłkarskiego 2020/2021

Bratek Bratkowice czeka na nieunikniony spadek

Już chyba nic nie może pomóc drużynie LKS „Bratka” Bratkowice w utrzymaniu się w V lidze. Fatalna postawa jesienią ma swoje odzwierciedlenie w tabeli. Drużyna, którą na początku rundy przejął Grzegorz Musiał, trener związany ze Stalą Rzeszów – nie zdołała zdobyć choćby jednego punktu! Tylko siedem strzelonych bramek w osiemnastu meczach, aż siedemdziesiąt dwie stracone i ostatnia pozycja w tabeli to statystyka, której najbardziej pesymistycznie nastawieni kibice Bratka nie przewidywali. Na tak słabe wyniki złożyło się kilka czynników: odejście kilku starszych zawodników, niska frekwencja na treningach, a także kontuzje. To spowodowało, że trener zmuszony był do wystawiania w pierwszym składzie kilku bardzo młodych piłkarzy. Ma to oczywiście swoje plusy, bo przecież młodzież musi się ogrywać, jednak brak odpowiedniego doświadczenia był tutaj kluczowy. U większości graczy widoczne były braki kondycyjne, a dużo bramek Bratek tracił w końcówkach meczów. Pozostaje mieć nadzieję, że wprawa nabyta w okręgówce zapoczątkuje w przyszłości. Najskuteczniejszymi zawodnikami drużyny jesienią byli Dawid Jucha i Marcin Kłeczek, którzy zaliczyli po dwa trafienia.

Tabela – klasa okręgowa, sezon 2020/2021, grupa: Rzeszów

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	Strug Tyczyn	18	39	49 – 20
2.	Stal Łańcut	18	38	46 – 17
3.	Błażowianka Błażowa	18	37	49 – 25
4.	Jedność Niechobrz	18	37	49 – 20
5.	Włókniarz Rakszawa	17	35	49 – 23
6.	Strumyk Malawa	18	33	30 – 25
7.	Sawa Sonina	18	31	47 – 28
8.	KS Zaczerwie	18	30	35 – 22
9.	Stal II Rzeszów	18	28	52 – 46
10.	KS Przybyszówka (Rzeszów)	18	26	37 – 34
11.	Wisłok Czarna	18	26	23 – 24
12.	Sokół Sokołów Małopolski	17	25	36 – 32
13.	KS Stobierna	18	23	26 – 32
14.	Błękit Żołyńia	18	19	24 – 36
15.	Start Brzózka Stadnicka	18	16	20 – 48
16.	Orzeł Wólka Niedźwiedzka	18	15	28 – 45
17.	Czarni Czudec	18	13	16 – 45
18.	GKS Niebylec	18	13	29 – 48
19.	Bratek Bratkowice	18	0	7 – 72

Trzcianka i Rudnianka cały czas w grze

W miarę spokojna zima czeka sympatyków LKS „Trzcianki” Trzciana oraz KS „Rudnianki” Rudna Wielka. Zespół ze Trzciany, który prowadzi Dawid Homa uplasował się na 11 miejscu w tabeli. Przy trochę lepszej skuteczności powinna być to wyższa lokata.

W pierwszych meczach Trzcianka, pomimo stwarzanych sytuacji bramkowych miała problemy ze zdobywaniem goli. Dopiero w drugiej części rundy drużyna poprawiła się w tym elemencie, co przy dobrej defensywie od razu przełożyło się na wyniki. Pięć odniesionych zwycięstw, dwadzieścia jeden strzelonych goli i tyle samo straconych – to wszystko pozwoliło na uplasowanie na miarę bezpiecznym miejscu. Jednak na wiosnę zawodnicy Trzcianki muszą się mieć na baczności i lepiej wejść w rundę rewanżową. Najskuteczniejsi jesienią w ekipie Dawida Homy to Paweł Kozdęba i Emanuel Szalony – strzelcy odpowiednio siedmiu i sześciu bramek.

Pozycję niżej od lokalnego rywala, z jednym punktem mniej znajduje się drużyna KS „Rudnianki” Rudna Wielka. Zespół trenuje Wojciech Brudek, w przeszłości piłkarz m. in. Lechii Sędziszów Małopolski i Strumyka Malawa. Obecnie, gdy zdrowie pozwala sam wybiega na boisko, żeby wspomóc młodszych kolegów. Głównym zadaniem beniaminka jest utrzymanie w lidze. Obecny sezon to pierwszy w historii klubu, w którym ekipa z Rudnej Wielkiej mierzy się w A klasie i wszyscy jej członkowie liczą na dłuższą przygodę tej drużyny w wyższej klasie rozgrywkowej. Spośród 28 bramek zdobytych w pierwszej rundzie najwięcej padło łupem Dorianą Kuźmiaka i Korneliusza Lacha, którzy po 8 razy pokonywali bramkarzy przeciwników.

Tabela – klasa A, sezon 2020/2021, grupa: Rzeszów I

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	Wisłok Strzyżów	16	42	57 – 15
2.	Plantator Nienadówka	15	37	45 – 15
3.	Piast Nowa Wieś	16	32	40 – 25
4.	Heiro Rzeszów	16	32	47 – 19
5.	Start Borek Stary	16	31	38 – 26
6.	Grunwald Budziwój (Rzeszów)	16	30	56 – 19
7.	LKS Trzebowniko	16	28	27 – 26
8.	ŁKS Łukawiec	16	25	35 – 34
9.	Iskra Zgłobień	15	22	41 – 22
10.	Novi Nosówka	16	20	31 – 34
11.	Trzcianka Trzciana	16	19	21 – 21
12.	Rudnianka Rudna Wielka	16	18	28 – 30
13.	Grom Mogielnica	16	14	15 – 40
14.	Korona II Rzeszów	16	11	20 – 37
15.	Albatros Szufnarowa	16	6	24 – 50
16.	Victoria Budy Głogowskie	16	5	23 – 61
17.	Diament Pstrągowa	16	3	13 – 87

KS Świlcza i „Mrowlanka” z szansami na awans

Apetyty na powrót do A klasy mają działacze i zawodnicy KS Świlcza. Po zakończeniu pierwszej rundy ekipa ze Świlczy zajmuje szóste miejsce – trzecie miejsce, a start miała jeszcze bardziej obiecujący. Osiem ligowych zwycięstw z rzędu pozwalało na stawianie jej w roli jednego z głównych faworytów do awansu. Jednak pod koniec rozgrywek przyszedł spadek formy i dwie niespodziewane porażki z niżej notowanymi

rywalami tj. z Rudzikiem Rudna Mała i Staroniwą Rzeszów. Spowodowało to spadek z miejsca premiowanego promocją do wyższej ligi na pozycję trzecią. Nic jednak straconego, drużynę prowadzoną przez Krzysztofa Depę dzieli tylko trzy punkty od drugiego w tabeli LKS Jasionka. Na wiosnę piłkarze KS Świlcza na pewno przystąpią do gry z zamiarem dogonienia przeciwników i wywalczenia awansu do A klasy. Najwięcej bramek dla zespołu było autorstwa sprowadzonego przed sezonem z KS Przybyszówka – Mateusza Pizło, który zapisał ich na swoim koncie aż 19.

Drugą drużyną gminną, która zachowuje szanse na grę w przyszłym sezonie w klasie A jest LKS „Mrowlanka” Mrowla. Zawodników z Mrowli trenuje Hubert Różański, a czwarte miejsce zajmowane przed rundą rewanżową pozwala realnie myśleć o wejściu o poziom wyżej. Żeby tak się stało trzeba prawdopodobnie będzie w rewanżach wygrać z drużynami, z którymi Mrowlanka doznała porażek jesienią. Tak się złożyło, że są to trzy ekipy zajmujące trzy czołowe lokaty, a więc KP Zabajka, LKS Jasionka i KS Świlcza. Zadanie nie będzie łatwe, tym bardziej, że ci rywale również chcą wywalczyć awans, ale na pewno nie niemożliwe. Zespół z Mrowli w pierwszej odsłonie sezonu 2020/21 strzelił 38 bramek, a najwięcej z nich zdobyli: Łukasz Dragan – 12, Paweł Zając – 10 i Paweł Kubicz – 6.

Najślabiej w lidze poradził sobie LKS „Dąb” Dąbrowa. Trzy wygrane spotkania, dziewięć zdobytych punktów i jedenaste

miejsce to dorobek zawodników Dawida Homy. Od samego początku rozgrywek drużyna doznała sześciu wysokich porażek z rzędu. Dopiero w ósmej kolejce spotkań zespół trochę się przebudził i odniósł efektowne zwycięstwo z Rudzikiem Rudna Mała. Od tego momentu było trochę lepiej i do końca rundy udało się jeszcze wygrać dwie potyczki, ale na wiele to nie wystarczyło.

Tabela – klasa B, sezon 2020/2021, grupa: Rzeszów I

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	KP Zabajka	12	33	48 – 9
2.	LKS Jasionka	12	31	40 – 9
3.	KS Świlcza	12	28	40 – 19
4.	Mrowlanka Mrowla	12	25	38 – 15
5.	Orzeł Wysoka Głogowska	12	19	56 – 15
6.	Jedność Hucisko	12	18	19 – 34
7.	Junak Słocina (Rzeszów)	12	18	38 – 16
8.	Staroniwa Rzeszów	12	18	27 – 26
9.	KS II Zaczernie	12	14	17 – 24
10.	Rudzik Rudna Mała	12	11	15 – 34
11.	Dąb Dąbrowa	12	9	21 – 42
12.	LKS Biała	12	3	12 – 77
13.	RKS Rzeszów	12	3	10 – 61

Wiesława Szczepanik

Kącik kulinarny – smacznie i zdrowo!

Okraglutkie, kwadratowe, można całe lub połowę.

Duże, średnie albo małe, byle były doskonałe.

Warto wiedzieć drogie panie, zanim zaczniesz się spotkanie że naprawdę wyjątkowe CIASTA wtedy, gdy DOMOWE.

Zacynamy od serowca i makowca. To one jako pierwsze królowały na stołach. Można by rzec, że one są jak mama i tata, bo od nich zaczęto wypieki domowe.

Sernik biskupi

Ciasto:

- 10 dkg margaryny
- 30 dkg mąki
- 1 łyżka smalcu
- 2 żółtka (białka na pianę)
- 1 jajo
- 2 łyżeczki proszku do pieczenia
- 10 dkg cukru pudru

Wszystko razem mieszamy i zagniatamy ciasto, można również wszystko wymieszać w malakserze.

Ser:

- 1,3 kg sera
- 1/2 szklanki oleju
- 2 niepełne szklanki cukru kryształu
- 1 szklanka mleka
- 1 szklanka słodkiej śmietany (łaciata 30%)
- 4 żółtka (białka do piany)
- 2 całe jajka

- 2 budynie śmietankowe
- 1 łyżka mąki ziemniaczanej

Wszystko utrzeć mikserem. Ucieramy jajka i żółtka + cukier + budynie + mąka ziemniaczana + olej + śmietana + ser + mleko.

Ciasto orzechowe:

- 10 dkg mielonych orzechów
- 1 szklanka siekanych orzechów
- 5 łyżek cukru
- 4 białka od sera i 2 białka od ciasta
- 1 łyżka bułki tartej
- 1 łyżka mąki pszennej

Białka ubijamy, cukier + zmieszane orzechy z bułką tartą i mąką i mieszamy delikatnie z ubitą pianką z białek.

Masa:

- 20 dkg łuskanego słonecznika
- 2 łyżki masła
- 2 łyżki cukru
- 1 kostka masła
- 1 puszka masy krówkowej (Gostyrń)

Wykonanie:

Ciasto wykładamy na blaszkę, następnie wykładamy masę serową, na to dajemy ciasto orzechowe. Pieczemy w temperaturze 160°C około 1,5 godz.

Wykonanie masy:

Na patelni dajemy masło i cukier i na wolnym ogniu roztopiamy, gdy masło się roztopi wsypujemy słonecznik i prażymy na złoty kolor, ściągamy z ognia i mieszamy do wystygnięcia (mieszamy ciągle, bo inaczej słonecznik nam się zbryli).

Masło ucieramy do białości następnie dodajemy stopniowo masę krówkową. Na upieczony i wystudzony placyk wykładamy masę i posypujemy uprażonym słonecznikiem, lekko go wciskając w masę.

Makowiec drożdżowy

Ciasto:

- 0,5 kg mąki

1 margaryna
15 dkg cukru pudru
Wszystko razem posiekać.
1 cukier waniliowy
2 całe jajka i 3 żółtka
5 dkg drożdży
3 łyżki kwaśnej śmietany
szczypta soli

Wszystko rozmieszać w garnku i połączyć suche z mokrym wyrabiając jak ciasto drożdżowe, podzielić na 3 części.

Mak:

2 szklanki maku zaparzyć i zemleć
3/4 margaryny
2 całe jajka i 2 żółtka
1 szklanka cukru
olejek i bakalie

Margarynę, cukier utrzeć + żółtka + mak + pianę z 5 białek mieszając delikatnie.

Wykonanie:

Ciasto wykładamy na blaszkę na to mak + ciasto + mak + ciasto. Pozostawiamy do wyrośnięcia na 12 godz. (najlepiej na noc i przykryć ciasto ściereczką). Pieczemy około 1 godz. w 170°C.

*Dobry wypiek – rzecz wspaniała,
to największa moja chwała,
poczęstuję zawsze, wszędzie –
gość mój syty przy mnie będzie.*

*Lubię kręcić, piec, miksować –
nowe ciasta komponować,
raz udadzą się, raz nie,
lecz to nie przejmuję mnie.*

*Słodka praca? – to pieczenie,
oto moje jest marzenie,
oto sposób mój na życie –
by się bawić znakomicie!!!*

Piernik, kutia, chrust i pączki

Tradycyjnym wypiekiem związanym przede wszystkim z okresem świąt Bożego Narodzenia są **pierniki**. W przeciwieństwie np. do francuskich „pain d’épices”, nasze są zdecydowanie bardziej

korzenne: przyprawione cynamonem, imbirem, gałką muskatołową czy kardamonem.

Wśród dziesiątek rodzajów, najbardziej wymagający jest piernik staropolski. Do jego przygotowania potrzeba kilku tygodni, bo ciasto zagniecione z dużą ilością miodu musi długo dojrzewać w chłodzie. Warto się wysilić, bo tekstura i smak takiego piernika jest wyjątkowa. Typowy również dla miast hanzatyckich wypiek był znany na ziemiach

polskich już w średniowieczu (jak wiadomo, słynął z nich Toruń). Często polewane są czekoladą, a środek przekładany jest bakaliami, konfiturą, czy orzechami. Pokruszone pierniki wchodzi też w skład tradycyjnego staropolskiego sosu szarego.

Pochodząca ze wschodu **kutia** (przyrządza się na ją Ukrainie, Białorusi, Litwie i Rosji) była od wieków nieodzownym składnikiem wieczery wigilijnej zarówno arystokracji jak i włościan. Po II wojnie światowej, migracjach Polaków z Kresów, zwyczaj przyrządzania kutii przeniknął do innych regionów kraju. Dawniej robiono ją z jęczmienia (uważanego za ziarno boskie), z czasem zaczęto używać pszenicy, którą mieszano

z mielonym i gotowanym makiem, miodem i bakaliami. Mak zresztą to nieodłączny składnik innych wigilijnych deserów, czyli makowca z ciasta drożdżowego lub drożdżowo-kruchoego. Wyjątkowe miejsce na świątecznym stole zajmuje też drożdżowa strucla makowa. W wielu domach to obowiązkowy punkt wigilijnej kolacji. W przeszłości polscy piekarze, chcąc wykazać się kunsztem, wy-

piekali struclę wprost gigantyczne i ofiarowywali je magnatom

Również **pączki**, pochodzące prawdopodobnie z kuchni arabskiej, znano w Polsce przed wiekami. Te pierwsze podobno były twarde jak kamień i jak wspomina ksiądz Jędrzej Kitowicz, opisujący obyczaje za czasów króla Augusta III w słynnym „Opisie obyczajów”, „staroświecki pączek mógł podsinić oko, a dziś pączek jest tak pulchny, tak lekki, że ścisnąwszy go w rękę znowu się rozciąga i pęcznieje, jak gąbka do swojej objętości, a wiatr zdmuchnąłby go z półmiska”. Nasze pączki, o kształcie spłaszczonej kuli, smażone na głębokim tłuszczu, nierzadko są przeważnie konfiturą z róży, czasami likierem albo budyniem. Choć dostępne są przez cały rok, w Tłusty

Czwartek pochłaniamy ich około kilkudziesięciu milionów.

Okres karnawału kojarzy się nam również z **chrustem** (jak mówią np. w Krakowie), albo faworkami (jak mówią np. w Warszawie). Delikatne i kruche ciasteczka smażone w głębokim tłuszczu,

posypane cukrem pudrem, przeszły długą ewolucję. Dawniej robiono je z różnych rodzajów ciasta: drożdżowego, lanego, biszkoptowego, oraz tzw. ciasta zbijanego. Tego ostatniego używamy współcześnie (wybija się je drewnianym wałkiem, co zapewnia kruchość). Jak pisała Nelly Rubinstein: „(...) chrust kojarzy się zawsze ze świątecznym stołem, chociaż podawało się go przede wszystkim w ostatki. Ów wtorek poprzedzający środę popielcową był ostatnim „tłustym” dniem, który miał osłodzić czterdzięci dni Wielkiego Postu. Była to więc dla dzieci nie lada gratka... te nadzwyczaj kruche i delikatne ciasteczka rozpyłwiają się dosłownie w ustach.

Przysłowia o grudniu – zapamiętasz?

- Mroźny grudzień, wiele śniegu, żyzny roczek
- W pierwszym tygodniu grudnia, gdy pogoda stała, będzie zima długo biała
- Grudzień jaki, czerwiec taki
- Suchy grudzień stoi za to, że sucha wiosna i suche lato!
- Jeśli w grudniu często dmucha, to w marcu wciąż plucha.
- Grudzień z grzmotami, rok z wiatrami
- Grudzień zimny, śniegiem pokryty, daje rok w zboże obfity!

W Nowy Rok należało do dzieci, aby szcrodakować, składając życzenia noworoczne. Wychodziły na drogi wsi i odwiedzały sąsiadów, rodzinę i znajomych, składając rymowane życzenia noworoczne. Były to tzw. „szcrodoki”. W nagrodę otrzymywały pieniądze, ciastka i cukierki oraz te tytułowe „szcrodoki”. Szcrodoki są to małe bułeczki z ciasta chlebowego.

Bułeczki z ciasta chlebowego – szcrodoki

Życzenia, które składały:

*Na szczęście, na zdrowie, na ten Nowy Rok,
żeby się wam rodziła kapusta i groch,
zimnioki jak pnioki, bób, żeby nie był głód
Proso, żebyście nie chodzili koło pieca boso!*

*Pszenvica jak rękawica i wyka, żebyście wychowali chłopca jak byka.
A jęczmień jak koń. I wyczka żebyście mieli pięknego konicka.
Życzę zdrowia i szczynsćcio, całemu domowi i kurze i kogutowi.
I żeby się rodziło, mnożyło.
W każdym kątku po dzieciątku, a na piecu troje.
I żebyście się mieli, jak w niebie anieli..*

A w nowym 2021 roku?

*Zebyście się nie bali covida, choć to parszywa gnida
Winsuje i winsować nie przestane,
aż scepionkę przeciw niemu dostane!*

Życzenia najlepsze na Nowy Rok, zdrowia, radości, pomysłności, spełnienia marzeń i Bożego Błogosławieństwa. Tego życzymy sobie sami.

Pisali o nas...

– Nowiny z dn. 11-13 IX 2020 r. na str. 5 zamieściły artykuł Bartosza Gubernata pt. „Odpadów jest coraz więcej, ceny odbioru będą rosnąć”. Artykuł dotyczy niezadowolenia mieszkańców Rzeszowa i okolicznych gmin, w tym i Gminy Świlcza wywołanego spodziewanymi podwyżkami cen za wywóz śmieci. Skarga anonimowej p. Katarzyny została szeroko wyjaśniona przez wójta Gminy Świlcza Adama Dziedzica. Rzetelne wyjaśnienie stanu faktycznego, wynikającego z polityki rządu i ustaleń zasad gospodarowania odpadami poznać można czytając cały obszerny materiał dziennikarski.

Gazeta Codzienna Nowiny nr 183 z dn. 18-20 IX 2020, s. 14 zamieściła obszerny materiał pt. „Artylerzysta ze Świlczy zatrzymał bolszewików pod Dytiatynem” pióra Cezarego Kassaka o wydarzeniach z czasu wojny polsko-bolszewickiej. Treść m.in. oparta została na bogatej wiedzy historycznej – obecnie dyr. SP w Trzcianie i prezesa Towarzystwa Przyjaciół Świlczy – Artura Szarego. Niesamowicie ciekawe informacje historyczne, ubogacające patriotyzm lokalny, ukazujące bohaterską śmierć za Wolność i Ojczyznę świlczanina porucznika Franciszka Wątroby okraszone fotografią i wizerunkiem orderu Virtuti Militari – zachęcają do ciekawej lektury!

– „Przemilczany rodowód pułkownika Leopolda Lisa-Kuli” – taki tytuł nosi obszerny i ciekawy, udokumentowany fotografiami artykuł Cezarego Kassaka zamieszczony w magazynie Nowin z dn. 13-14 XI 2020 r. W zdecydowanej większości opiera się na zapisach udokumentowanych faktów zebranych przez naszego kolegę redakcyjnego Artura Szarego, historyka z wykształcenia, dokumentalisty historii Świlczy i sołectw gminy Świlcza, dyrektora Szkoły Podstawowej w Trzcianie. Warto przeczytać, przemyśleć i zapamiętać, że matka Bohatera pochodziła ze Świlczy, ojciec – z Rudnej Wielkiej. Artykuł wpisuje się w nurt bardzo istotny dla wychowania młodego pokolenia – odkłamywania historii Polski.

– „Echo Rzeszowa” – miesięcznik społeczno-kulturalny XI 2020 r. nr 11 zamieścił na s. 5 artykuł śp. Jerzego Dyni pt. „W trosce o tradycje. Autor omawia w nim 2 przedsięwzięcia kulturalne związane z folklorem wsi polskiej, tj. 32. Wojewódzki Konkurs „Ludowe obrzędy i zwyczaje”, organizowany przez WDK Rzeszów i lokalne ośrodki kultury, w tym wypadku – w Sędziszowie Młp. oraz 36. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego we współpracy z Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza – tu cytat: „z siedzibą w znanej z przychylności dla folkloru Trzcanie”. Znaczących i miłośników folkloru zachęcam do uważnej lektury, bowiem pochodzą od Redaktora, który już odszedł na zawsze i nic nigdy nie napisze.

– Ten sam nr Echa Rzeszowa na s. 4, rozmowa z Włodzimierzem Cuprysiem, przewodniczącym Rady Osiedla Przybyszówka w Rzeszowie i zapisem red. Józefa Kanika wraca wspomnieniem do przynależności administracyjnej Przybyszówki do gminy Świlcza. Oczywiście, nie obeszła się aneksja bez konfliktów między zwolennikami, a przeciwnikami jej. Cytuję. „Po włączeniu w 2019 r. pozostałej części Przybyszówki zostało zrealizowanych bardzo wiele zadań [...] Jakie sprawy czekają na realizację? – Jest ich wiele. Na rok 2021 zgłosiliśmy 21 zadań, które, naszym zdaniem, wymagają szybkiej realizacji”. [...] Nas zainteresował akapit następujący. „W ramach gminy Świlcza na terenie Przybyszówki inwestycje były realizowane w słabym tempie i niemal wyłącznie z inicjatywy komitetów społecznych, jak np. kanalizacja, sieć gazowa, czy telefoniczna. Niewykonalne były inicjatywy dotyczące rozbudowy, czy przebudowy dróg”. [...] To tylko wyimki. Jak rozumieć te teksty? Czy przywołanie porzekadła o ptaku, co w swoje gniazdo... nie byłoby sensowne?

– Nowiny ze środy 18 XI 2020 r. na s. 6 donoszą, że jest „Dziurawa droga z Dworzyska do Rudnej”. Gmina Świlcza zainteresowana jest problemem, ale dotyczy on właścicieli działek, którzy nie pozwalają skutecznie załatwić spraw własnościowych, a chodzi o wykup działek przez Radę miasta Rzeszowa.

(red.)

„Na świętego Andrzeja pannom z wróżby nadzieja”

Od najstarszych czasów ludzie próbowali poznać przyszłość. Jednym ze sposobów na jej odkrycie były wróżby. Według wierzeń jednak nie każdy dzień sprzyja magicznym obrzędom.

Podobno są dni, podczas których duchy przodków wracają na ziemię i odślaniają nieznaną, a wróżby mają szczególną moc spełnienia się. Powstaje wówczas możliwość zapytać je przy pomocy wróżb o swoją przyszłość.

Jedną z takich szczególnych dat jest wigilia św. Andrzeja czyli noc z 29 na 30 listopada. Data ta ma szczególnie sprzyjać wróżbom miłosnym. Dawnej Andrzejką były dniem wróżb panińskich – „Na świętego Andrzeja pannom z wróżby nadzieja”. Kawalerowie swoją przyszłość odkrywali wcześniej – 24 listopada w wigilię św. Katarzyny. Wyrazem tego jest stare przysłowie: „W święto Katarzyny są pod poduszką dziewczyny”. Obecnie „katarzynki” uległy zapomnieniu, a „andrzejki” zyskały na popularności i stały się także dniem wróżb chłopięcych. Tradycja andrzejek wywodzi się od św. Andrzeja – apostoła.

Zwyczaj wrózenia tego dnia zawdzięczamy Grekom. Oni dostrzegli etymologiczne podobieństwo słów andrus i Andreas oznaczających odpowiednio mężczyznę, męża i Andrzeja. W ten właśnie sposób Andrzej stał się „rozdawcą mężów”.

Andrzejki od wieków odprawiały dziewczęta nie tylko w całej Polsce, ale także w Niemczech, Szwajcarii, Czechach, Rosji, Rumuni, Grecji i na Słowacji. Najhuczniej jednak obchodzone są w Szkocji, której św. Andrzej jest patronem. Mają one tam jednak inny charakter jak nasze. Najstarsze zapiski o zabawach andrzejkowych pochodzą już z XIII w. Wynika z nich jednak że obrzędy te były znane i praktykowane jeszcze wcześniej w formie zbliżonej do obecnej. W roku bieżącym pandemii koronawirusa i obostrzeniach sanitarnych, zakazie masowych zgromadzeń – do 5 osób – wróżycie można indywidualnie.

(inf. wł.)

Humor z zeszytów szkolnych

Biologia

- Serce ryby znajduje się w jej prawym górnym rogu.
- Dziewięcśl i szarlotka są objęte ścisłą ochroną.
- Cechy wspólne małpy i człowieka: postawa.
- Człowiek ma wzrok skierowany do przodu, a nie umieszczony po bokach jak żaba.
- Człowiek zjadłszy mięso z wągrem, przekształca się w tasemca.
- Kości człowieka są połączone łokciami do kolan.
- Serce zdrowego człowieka powinno bić 70 do 75 minut.
- Królik posiada głowę, uszy i linienie.
- Oko umieszczone jest w moczodole.
- Układ oddechowy służy do wydalania płuc z organizmu.
- Jeź i jaskółka to zwierzęta, które pomagają rolnikowi w zjadaniu robaków.
- Małpa od człowieka różni się tym, że klatka piersiowa zwiisa jej na brzuchu.
- W odróżnieniu od innych zwierząt, ptaki mają nakrapiane jaja.
- By chronić drzewa od pożarów spowodowanych słońcem, należy sadzić je w cieniu.
- Lekarz przed operacją myje ręce i pielęgniarce.
- Pasteur to wielki uczyony, który wynalazł wściekliznę, ospę i wiele innych chorób.
- Potrzeby fizjologiczne u chorych w szpitalu załatwia sala-wa.
- Rolnicy nie lubią kretów, bo obgryzają im korzenie.

Geografia

- Na ukształtowanie powierzchni Ziemi mają wpływ jej trzęsienia oraz wulkanizacja.
- Na szczytach Tatr są nagie durnie.
- Azja jest największym kontynentem na Ziemi, a nawet na świecie.
- Była to wyspa położona z dala od morza.
- Na klimat Europy wpływa morze, które nas olewa.
- Na niektórych wyspach Indonezji ludzie chodzą poubiera-ni nago.

Uśmiechnij się

10 przykazań szkolnego nieroba

1. Pomóż rodzicom – zrób się sam na ludzi.
2. Łap okazję za włosy, zanim wyłysieje.
3. Kiedy ogarnie cię chęć do pracy, usiądź i poczekaj aż ci przejdzie.
4. Co masz zrobić dziś, zrób pojutrze, zyskasz dwa dni wolnego.
5. Jeśli myślisz, że wszystko idzie dobrze, to znaczy, że o wszystkim nie wiesz.
6. Zawsze masz wybór – zaraz, teraz czy potem.
7. Hałasuj po cichu.
8. Łap gripę przez pocałunek, nie czekaj, aż przyjdzie sama.
9. Kochaj łóżko – poduszce możesz powiedzieć wszystko.
10. Nie przesadzaj – jest dobrze.

Dekalog dla nauczyciela

1. Nie będziesz przychodził punktualnie na lekcje swoje.
2. Nie będziesz brał na lekcje dziennika naszego.
3. Pamiętaj abyś Dzień Wagarowicza święcił.
4. Nigdy nie stawiaj jedynek i dwójek.
5. Czcij ucznia swego i naukę jego.
6. Nie chodź po klasie w czasie kartkówki i klasówek.
7. Nie zajmuj uczniom czasu wolnego.
8. Nie mów słowa złego rodzicom ucznia swego.
9. Poprawiaj zaległe klasówki w czasie klasówek.
10. Nie budź ucznia swego ze snu zasłużonego

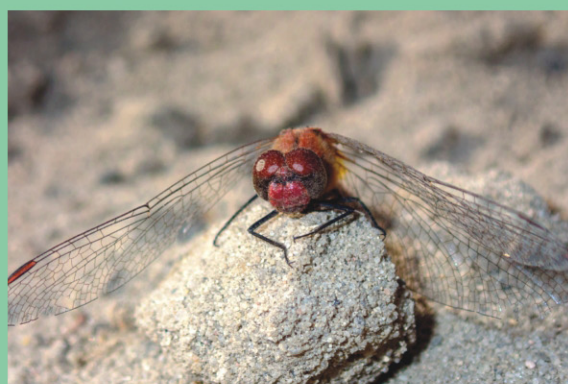
Owady okiem fotografa amatora

VII edycja Powiatowego Konkursu Fotograficznego „Kontrasty”

*Kochajmy przyrodę,
bo dzięki niej
lepiej
rozumiemy
sztukę.*

V. van Gogh

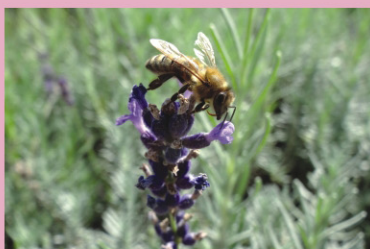
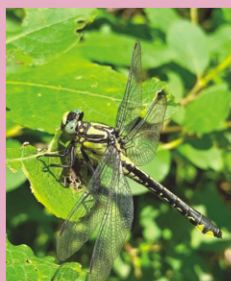
Maciej Pruchnik – I miejsce

Patryk Ślęzak – II miejsce

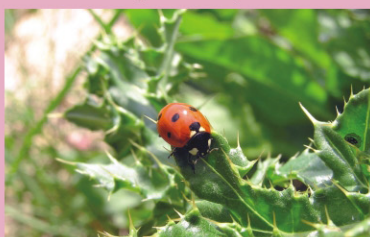
Jan Lutecki – III miejsce

Wyróżnienia:

Martyna Przepióra

Kamil Porada

Julia Rewera

Oliwia Hudzik

Mikołaj Bartoń

*Bo piękno na to jest, by zachwycalo do pracy.
Praca, by się zmartwychwstało!*

Fot. The Owls Photography - Krzysztof Sowa

C.K. Norwid

NOWE STROJE ZPIT „PUŁANIE”

Emilia Marchlik i Patryk Rzeszutek

Justyna Czech i Patryk Majka

Justyna Kyc i Kamil Kyc

Katarzyna Kielbowicz i Maciej Zakrzewski

Patrycja Piątek i Krzysztof Czachor

Weronika Draus i Paweł Słupczyński

Weronika Maciołek i Kacper Czech

Zuzanna Piątek i Grzegorz Czachor